

STORTINGET

Innst. 7 S

(2023–2024)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2024, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Prop. 1 S (2023–2024)

Innhold

	Side
1. Innledning	1
2. Rammeområde 4 under Utenriksdepartementet	2
2.1 Regjeringens forslag	2
2.2 Stortingets rammevedtak.....	4
2.3 Komiteens merknader.....	4
2.3.1 Komiteens generelle merknader – rammeområde 4	4
2.3.2 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 4 (Utenriks)	11
2.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 4.....	29
3. Rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet	35
3.1 Regjeringens forslag	35
3.2 Stortingets rammevedtak.....	36
3.3 Komiteens merknader.....	36
3.3.1 Komiteens generelle merknader – rammeområde 8	36
3.3.2 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 8 (Forsvar).....	42
3.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 8.....	51
4. Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	53
4.1 Anmodningsvedtak under Utenriksdepartementet	53
4.2 Anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementet	53
5. Komiteens tilråding	53

STORTINGET

Innst. 7 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2023–2024)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2024, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Steinar Krogstad og Trine Lise Sundnes, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schie Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Bengt Fasteraune og Ola Borten Moe, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Stine Westrum, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, viser til Stortingets forretningsorden § 43 om fagkomiteenes behandling av statsbudsjettet.

Komiteen behandler i denne innstillingen regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024 under rammeområde 4 (Utenriks) og rammeområde 8 (Forsvar), etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 18 S (2023–2024). Komiteen fremmer på denne bakgrunn forslag om bevilgninger under de rammeområdene som er tildelt utenriks- og forsvarskomiteen.

Utenriks- og forsvarskomiteen har siden 2017 behandlet budsjettkapitlene for Jan Mayen, ref. Innst. 487 S (2016–2017), jf. Dokument 19 (2016–2017). Justis- og beredskapsdepartementet fremmer disse kapitlene (kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen), som behandles i denne innstillingen under rammeområde 4.

Utenriks- og forsvarskomiteen behandler også Svalbardbudsjettet m.m. Justis- og beredskapsdepartementet fremmer Svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2023–2024) Svalbardbudsjettet. Det vises til komiteens innstilling om Svalbardbudsjettet 2024, Innst. 17 S (2023–2024).

Regjeringen la 6. oktober 2023 frem Prop. 1 S (2023–2024). Regjeringens tilleggsproposisjon Prop. 1 S Tillegg 2 (2023–2024) ble lagt frem 10. november 2023.

Ved vedtak i Stortinget 4. desember 2023 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) endelig fastsatt til 52 868 738 000 kroner. Netto utgiftsramme for rammeområde 8 (Forsvar) er endelig fastsatt til 82 098 042 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2023–2024) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

Innstillingen er inndelt som følger: I kapittel 2 omtales rammeområde 4 under Utenriksdepartementet samt kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen under Justis- og beredskapsdepartementet. Kapittel 3 omhandler rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet. I kapittel 4 omtales anmodningsvedtak under henholdsvis Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet.

2. Rammeområde 4 under Utenriksdepartementet

2.1 Regjeringens forslag

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023–2024)
			Gul bok
Utgifter			
Utenriksdepartementet			
100		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	2 835 245 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	34 368 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	43 717 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 298 000
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet.....	150 000
103		Regjeringens representasjon	
	1	Driftsutgifter	55 800 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter	11 255 000
115		Næringsfremme, kultur og informasjon	
	21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	10 606 000
	22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	14 658 000
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	42 537 000
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	15 382 000
116		Internasjonale organisasjoner	
	70	Pliktige bidrag.....	1 555 390 000
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	644 000 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	747 000 000
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	99 736 000
	50	Norges forskningsråd – utenriksområdet.....	51 798 000
	70	Nordområdene, Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	119 634 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 300 000
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	14 390 000
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 943 000
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	32 161 000
140		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	1 978 461 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	115 494 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	57 779 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
	1	Driftsutgifter	370 360 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	40 925 000
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)	
	1	Driftsutgifter	59 434 000
	70	Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	133 477 000
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	50 000 000
150		Humanitær bistand	

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2023–2024)
		Gul bok
	70 Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	3 901 289 000
	71 Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	430 000 000
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
	70 Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	415 260 000
	71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	144 060 000
	73 FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	268 138 000
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	423 819 000
152	Menneskerettigheter	
	70 Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	741 617 000
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	197 000 000
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	
	70 Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 320 000 000
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), <i>kan overføres</i>	630 000 000
	72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	719 504 000
159	Regionbevilgninger	
	70 Midtøsten, <i>kan overføres</i>	519 311 000
	71 Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	467 634 000
	72 Afghanistan, <i>kan overføres</i>	401 241 000
	73 Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	7 448 200 000
	75 Afrika, <i>kan overføres</i>	2 517 022 000
	76 Asia, <i>kan overføres</i>	476 503 000
	77 Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	176 432 000
160	Helse	
	70 Helse, <i>kan overføres</i>	3 720 797 000
	71 Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000
	72 FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	20 000 000
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	50 Norges forskningsråd – utviklingsområdet.....	199 650 000
	70 Utdanning, <i>kan overføres</i>	996 798 000
	71 Forskning, <i>kan overføres</i>	67 196 000
	73 Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i>	487 423 000
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	234 536 000
	71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 897 966 000
	72 Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 019 358 000
	75 Norfund – risikokapital	438 288 000
	76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital.....	250 000 000
163	Klima, miljø og hav	
	70 Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 744 431 000
	71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	282 100 000
164	Likestilling	
	70 Likestilling, <i>kan overføres</i>	203 319 000
	71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 300 000
	72 FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000
170	Sivilt samfunn	
	70 Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 570 665 000
171	FNs utviklingsarbeid	
	70 FNs utviklingsprogram (UNDP).....	454 400 000
	71 FNs barnefond (UNICEF).....	480 600 000
	73 FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 099 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023–2024)
			Gul bok
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 169 600 000
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	1 021 400 000
	72	Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 300 000
	73	Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	396 480 000
179		Flyktningiltak i Norge	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 770 482 000
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd	406 548 000
481		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Driftsutgifter	61 175 000
Sum utgifter rammeområde 4			53 223 339 000
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
3100		Utenriksdepartementet	
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene.....	31 007 000
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	256 417 000
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.....	45 040 000
3481		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Refusjoner og andre inntekter	7 137 000
Sum inntekter rammeområde 4			339 601 000
Netto rammeområde 4			52 883 738 000

2.2 Stortingets rammevedtak

Komiteen viser til Stortingets vedtak 4. desember 2023, der netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) er fastsatt til 52 868 738 000 kroner.

2.3 Komiteens merknader

2.3.1 KOMITEENS GENERELLE MERKNADER – RAMMEOMRÅDE 4

Komiteen slutter seg til proposisjonens innledende tekst om at Russlands ulovlige krig i Ukraina forrykker sikkerhetspolitikken i Europa. Støtte til Ukrainas frihetskamp er nødvendig for Europas og Norges sikkerhet. Et samlet politisk Norge har som mål at Ukraina kan bestemme over egen framtid.

Komiteen viser til at Norge bidrar med solid militær, humanitær og sivil støtte til Ukrainas frihetskamp gjennom det flerårige Nansen-programmet for Ukraina. For 2023 er det satt av 18,7 mrd. kroner til Ukraina.

Komiteen viser til at Norge i mai overtok lederskapet i Arktisk råd fra Russland. Arbeidet i rådet påvirkes av Russlands angrepskrig mot Ukraina. Samtidig er det i Norges interesse at Arktisk råd fortsetter å være det viktigste internasjonale samarbeidsforumet for arktiske spørsmål.

Komiteen viser til at med Finlands og Sveriges medlemskap i NATO blir hele Norden samlet i en allianse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at dette er i Norges interesse. NATO blir sterkere og Norge blir tryggere.

Komiteen viser til at Norges sikkerhet, velstand og handlefrihet avhenger av internasjonalt samarbeid gjennom velfungerende internasjonale institusjoner – ikke minst gjennom FN. Regjeringen skriver:

«I en verden preget av økende polarisering er det i norsk interesse å fortsette å prioritere internasjonalt samarbeid og bidra til å løse de store felles utfordringene verden står overfor.»

Komiteen deler dette synet.

Komiteen viser til at det nå er seks år til FNs bærekraftsmål skal være nådd. På en rekke områder går utviklingen i feil retning, innen matsikkerhet, klimendringer og med tilbakeslag for likestilling. Arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål er avgjørende for alle deler av norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Komiteen viser til Norge prioriterer freds- og forsoningsinnsats med målrettede bidrag i en rekke land, og arbeidet med FNs bærekraftsmål.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket av 3. desember 2023 mellom de tre partiene, der det er foreslått omfordelende og sosiale tiltak for å gi folk trygghet i en krevende tid. Det gjøres viktige velferdsgrep som blant annet gratis halvdagsplass i SFO for tredjeklassinger og økt barnetrygd for barn over 6 år. Grupper som opplever en særskilt krevende situasjon får mer til neste år, for eksempel barnefamilier, studenter og mottakere av uføretrygd og arbeidsavklaringspenger. Disse medlemmer er også enige om å øke låneramma til Husbanken betydelig, både generelt og til bygging av studentboliger, startlån og til å bygge utleieboliger for vanskeligstilte i boligmarkedet. Disse medlemmer fremhever også at den grønne omstillingen styrkes ved at det opprettes en egen ordning under Eksportfinansiering Norge for å styrke satsingen på ny grønn industri i Norge, i tillegg til en betydelig styrking av ordninger under Enova.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina utfordrer de bærende prinsippene for fredelig sameksistens i Europa, ikke minst respekten for andre staters suverenitet og territoriale integritet, og har globale ringvirkninger i form av prisvekst, nød og matmangel.

Disse medlemmer understreker at Norge vil støtte den ukrainske forsvarskampen så lenge det er behov for det. Ved å samle et bredt stortingsflertall for det flerårige Nansen-programmet for Ukraina på til sammen 75 mrd. kroner for perioden 2023–2027, har regjeringen vist internasjonalt lederskap og tydeliggjort at Norges støtte til Ukrainas legitime frihetskamp er langsiktig og forutsigbar. Disse medlemmer fremhever at programmet, gjennom sivil og militær støtte, har til hensikt å redusere menneskelige lidelser og bidra til at Ukraina kan avslutte krigen på sine vilkår.

Disse medlemmer viser til at Norges utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og at hovedlinjene i norsk utenriks- og utviklingspolitikk ligger fast, herunder sterk oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO, EØS-avtalen og at Norge ikke er medlem av EU. I en tid preget av uro og uforutsigbarhet, er det i Norges interesse å verne om en regelstyrt verdensorden og våre demokratiske verdier.

Disse medlemmer fremholder at samvirket med våre NATO-allierte er fundamentet for vår militære sikkerhet, og at et svensk og finsk medlemskap i alliansen styrker sikkerheten i Norge, Norden og NATO.

Disse medlemmer viser til at ett-prosentmålet for norsk bistand ligger fast, og at Norge skal vise solidaritet med mennesker i nød og gå foran i kampen mot fattigdom og sult.

Disse medlemmer legger til grunn at målet for norsk utviklingspolitikk er samfunnsendring, ikke velledighet. Det er både et uttrykk for solidaritet og i norsk interesse å bidra til en mer rettferdig verden og til at færre mennesker må leve i ufrihet og nød. Dette inkluderer å bekjempe klimaendringene samt kamp mot globale forskjeller, for global matsikkerhet og for seksuell og reprodusert helse og rettigheter.

Disse medlemmer understreker at regjeringen fortløpende vurderer hvordan Norge best kan bidra humanitært for å redde liv og redusere lidelser, og viser til at den svært alvorlige humanitære katastrofen på Gazastripen vil nødvendiggjøre omfattende støtte i 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at den sikkerhetspolitiske situasjonen er den mest dramatiske siden andre verdenskrig. Russlands brutale angrepskrig mot Ukraina har allerede medført varige endringer i Europa, og vist at vi ikke kan ta fred i våre nærområder for gitt. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge ligger i front på militær, økonomisk, humanitær og politisk støtte til Ukraina, og bidrar betydelig til innsats for gjenoppbygging av landet. Norsk innsats må skje i nært samarbeid med våre allierte og nærstående land i NATO, EU og Europa for øvrig, og med multilaterale organisasjoner.

Disse medlemmer mener det er helt avgjørende at Norge bidrar til samhold med våre allierte for å øke vår felles sikkerhet. Disse medlemmer understreker at vi må være forberedt på at krigen i Ukraina vil bli langvarig og at krigens konsekvenser vil være med oss i svært lang tid.

Disse medlemmer viser til at norsk utenrikspolitikk både skal bygge på realisme og være verdiforankret. Det er etter disse medlemmers syn viktig at Norge er en troverdig alliert, en pålitelig samarbeidspartner og har et tettest mulig samarbeid med EU. Sveriges og Finlands inntreden i NATO medfører en stor sikkerhetspolitisk endring i Europa, og stadfester alliansens betydning. Svensk og finsk medlemskap vil bidra til et ytterligere forsterket sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden, og øke vår felles trygghet i NATO. Disse medlemmer understreker at Sverige oppfyller alle vilkår for å bli medlem i NATO, og at det er uakseptabelt at Tyrkia og Ungarn fortsatt trenerer ratifikasjon av medlemskapet.

Disse medlemmer viser til at samarbeidet og integrasjonen i EU går stadig raskere, også på områder som tidligere ikke har vært like sentrale for EU og som faller utenfor EØS-avtalen. Et eksempel på et slikt område er utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk. Kombinasjonen av denne utviklingen og at svensk og finsk NATO-medlemskap medfører at Norge og Island blir de eneste nordiske og baltiske landene som ikke er medlemmer av både NATO og EU, gjør det sannsynlig at flere

utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål som angår Norge, vil bli diskutert på arenaer der vi ikke er inkludert. Disse medlemmer minner også om at Danmark har opphevet sitt mangeårige forsvarsforbehold i EU, og fremover vil koordinere sin utenriks- og forsvarspolitik med EU som ethvert annet medlemsland.

Videre vil disse medlemmer uttrykke bekymring for at arbeidet med å knytte Norge til EUs styrkede helseberedskapssamarbeid fortsatt ikke er i en forhandlingsfase. Norges utenforskap gjør oss mer sårbare, og siden helsesamarbeidet faller utenfor EØS-avtalen trenger vi en bilateral avtale med EU for å knytte oss til det. Disse medlemmer registrerer at regjeringen i Meld. St. 5 (2023–2024) om en motstandsdyktig helseberedskap slår fast at den vil jobbe for å få på plass en slik avtale, og mener at dette arbeidet må ha svært høy prioritet.

Disse medlemmer vil peke på at Norge ikke uten videre kan regne med å få delta i EUs program for sikker satellittkommunikasjon, Iris². Sikker satellittbasert kommunikasjon er et svært viktig beredskapstiltak, og norsk romnæring har gode forutsetninger for å få til delt kontrakter under programmet hvis Norge får en avtale om deltakelse. Disse medlemmer mener regjeringen må sette inn større ressurser på å få en tilknytningsavtale med EU på dette området.

Disse medlemmer understreker at alle disse faktorene synliggjør konsekvensen av utenforskapet vårt, og øker sårbarhetene våre.

Disse medlemmer viser til hvordan krigen i Ukraina direkte og indirekte bidrar til at krisene mange andre steder i verden forsterkes og forverres. Energikrise og matmangel gjør at nøden vokser i sårbare regioner, og mange steder kommer disse krisene på toppen av andre kriser, som ettervirkningene av pandemien og konsekvensene av klimaendringer. Det er for disse medlemmer viktig at Norge bidrar med effektiv og langsiktig hjelp, og opprettholder vår posisjon som troverdig utviklingspartner. Krigen i Gaza forårsaker store humanitære lidelser, og nødvendiggjør etter disse medlemmers syn økte humanitære bidrag. Disse medlemmer er opptatt, av å kanalisere mest mulig av den humanitære støtten uten bindinger, slik at de humanitære partnerorganisasjonene selv kan avgjøre hvor hjelpen trengs mest og hvordan den kan være mest effektiv.

Innen den langsiktige bistanden vil disse medlemmer spesielt trekke frem Norges bidrag til global utdanning og støtte til FN-organisasjonene som viktige, og peke på regjeringen Solbergs innsats for å trappe opp Norges bidrag betydelig på disse områdene. Satsingen på global utdanning er under regjeringen Støres to år halvert, og det er svært uheldig. Disse medlemmer ser med bekymring på at vi opplever økt ustabilitet og press mot forpliktende internasjonalt samarbeid. Som et lite land med en åpen økonomi er Norge avhengig av

tillit på tvers av landegrensene og en regelstyrt verdensorden. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg prioriterte Norges forpliktelser til internasjonalt samarbeid, blant annet gjennom å være en aktiv og troverdig alliert i NATO og ha et nært partnerskap med EU, og prioritere FN gjennom en dobling av det humanitære budsjettet, og betydelig styrket innsats for menneskerettigheter og langsiktig bistand.

Disse medlemmer viser til at Norge i 2021–2022 satt i FNs sikkerhetsråd, etter en vellykket kampanje for å fremme Norges kandidatur. Disse medlemmer vil fremheve at Norge benyttet perioden i rådet til å fremme norske interesser, synspunkter og verdier i krevende konfliktspørsmål, og blant annet løftet klimautfordringen som et selvstendig sikkerhetspolitisk spørsmål, i tillegg til å blant annet prioritere beskyttelse av sivile, og kvinner, fred og sikkerhet.

Disse medlemmer understreker at Forsvaret er betydelig styrket siden 2013, og at regjeringen Solberg tydelig prioriterte nordområdene som Norges viktigste strategiske ansvarsområde.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Russlands invasjon av Ukraina har understreket at norsk utenriktjenestes fremste oppgave er å ivareta nasjonale interesser og nasjonal handlingsfrihet. Forholdene mellom stormaktene er i endring og rivaliseringen fører også til væpnede konflikter. Det er viktig at Norge posisjonerer seg slik at vår nasjonale sikkerhet og økonomiske interesser ivaretas.

Disse medlemmer mener utenriktjenesten bør konsentreres om å styrke relasjonene med allierte i NATO og gjennom internasjonal handel. Den fremste utfordringen med dagens utenrikspolitikk er at den i for stor grad prioriterer Norges rolle som forhandler i ulike regionale konflikter verden over. Denne rollen tjener verken Norge eller landene som berøres. Disse medlemmer mener videre at norsk bistandspolitikk bidrar til å øke korrupsjonen i mottakerlandene samtidig som den svekker landenes mulighet til å gjøre seg uavhengig av internasjonale pengeoverføringer.

Disse medlemmer mener at en av kjerneoppgavene i utenrikspolitikken er å bistå norsk næringsliv og norske statsborgere i utlandet. Målsettingen med en aktiv utenrikspolitikk er styrket norsk eksport og verdiskaping, samt økt nasjonal sikkerhet og handlingsrom.

Norge har mange nasjonale utfordringer. Det økonomiske handlingsrommet krymper, samtidig har Stortinget tidligere bestemt at én pst. av BNI hvert år, skal gå til bistand. De årlige bevilgningene gjør Norge til ett av verdens mest generøse land. FNs anbefalte bistandsnivå er 0,7 pst. av BNI. Aldri før har Norges inntekter vært så store som nå. Derfor mener disse medlemmer at Norges bistandsnivå må justeres ned til under 0,7 pst. I dag spres milliardene ut over til en lang rekke formål og

mottakere, som fører til lite kontroll og fremvekst av en stor bistandsindustri. Disse medlemmer ønsker å kutte i antall land som mottar bistand. Dette for å få bedre kontroll på midlene og stimulere til at mottakerlandene ser seg tjent med å bygge fungerende økonomier. Disse medlemmer ser svakheter i måten disponerte bistandsmidler blir rapportert tilbake til Stortinget. Disse medlemmer ønsker en bedre oversikt over hvorledes midlene som bevilges til ulike bistandsformål nyttes og hvilke resultater som oppnås gjennom bevilgningen.

Bistandsmidlene er gjerne bundet opp i programmer som strekker seg over flere år. Det innebærer at det må jobbes målrettet for å redusere de prosjektene Norge har forpliktet seg til å delta i. De store overføringene til FN og andre store bistandsaktører må reduseres kraftig over tid. Nødhjelp skal prioriteres, hjelp skal gis til de som trenger det mest. Utenriksdepartementet har ikke en overordnet strategi for bistandsmidlene som gis.

Disse medlemmer mener det er viktig å få kontroll med bistandsmidlenes nytte og hensikt. Det er også viktig å innrette bistanden slik at det er målbart om bistanden har effekt og virker der den skal. Bistandsmidler må gis for en begrenset periode.

Høy inflasjon og økonomiske nedgangstider rammer fattige land kraftig. Derfor må bistandsmidlene i stor grad gå til humanitær hjelp og tiltak. Hovedmålet for all bistand må på sikt være at land blir i stand til å klare seg uten hjelp utenfra. Tiltak som målbart bidrar til økonomisk vekst, utvikling av privat sektor, økt utnyttelse av nasjonale ressurser og økt handel skal prioriteres. Dette kan også gi gode muligheter for norsk næringsliv i disse markedene, og samtidig skape optimisme i landene som inkluderes.

Flukt og masseмиграasjon er blant de største utfordringene globalt. I dag ser vi at Europa opplever et stort antall flyktninger grunnet krigen i Ukraina. Disse medlemmer er positive til at ukrainske flyktninger kommer til Norge og på annen måte mottar norsk hjelp. Situasjonen i Ukraina kombinert med andre flyktninger legger et stort press på mottakerland og lokalsamfunn. Hvis flest mulig skal hjelpes, er det både tryggere og mer kostnadseffektivt å hjelpe i nærområdene, der det er mulig. Da slipper flyktninger å utsettes for unødvendige farer på lange reiser, som menneskesmuglere profiterer på. Behovet for finansiering er stort, og mottakerlandene i nærområdene sitter ofte igjen med både ansvaret og regningen. Derfor mener disse medlemmer at hjelp til flyktninger i nærområdene skal prioriteres over bistandsbudsjettet.

De palestinske selvstyremyndighetene prioriterer å gi betydelige summer til dømte og indoktrinerer barn med hat og vold. De palestinske selvstyremyndighetene bør derfor ikke motta norsk bistand. Disse medlem-

mer vil heller ikke gi støtte til land som ikke tydelig tar avstand fra Russlands invasjon av Ukraina.

Mottakere av norske skattepenger må vite at bistanden er midlertidig. Derfor er det viktig at bistandsprosjekter kommer med en sluttdato. Mottakerne må forplikte seg til å jobbe for økonomisk vekst og utvikling, med formål om bistandsuavhengighet.

Disse medlemmer er opptatte av å få ryddet opp i plastforurensningen til havs. Dette er en utfordring som rammer alle, da plasten går inn i næringskjeden og bidrar til at maritimt liv blir ødelagt. Norge som fiskerinasjon er sårbar for fiskedød og andre konsekvenser av plast i havet. Norsk næringsliv vil bli lidende og global folkehelse truet.

Internasjonalt er det store muligheter for å gjøre noe med denne forsøplingen, men det må handles, ikke bare diskuteres. Norge bør derfor aktivt delta for å få fokus på denne utfordringen.

Medlemmen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til at den ekstreme fattigdommen aukar, og meir enn 50 utviklingsland står i ei djup gjeldskrise. Ifølge FN har dei humanitære behova auka dramatisk det siste året. Likevel kuttar mange rike land støtta til det globale sør. Denne medlemmen meiner at det er ekstra viktig at Noreg, som har store inntekter frå sal av olje og gass, opprettheld målet om minst 1 pst. av nasjonalinntekta til internasjonal solidaritet. Denne medlemmen merkar seg at pengane me brukar på bistand, kjem godt med i kampen mot naud, fattigdom og ulikskap. Denne medlemmen meiner vidare at det å bruke 1 pst. til internasjonal solidaritet gjev eit viktig signal til andre donorar og mottakarland om at solidaritet bør og skal prioriterast.

Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der den ekstra oljepengetruken på 5 mrd. kroner som Stortinget vedtok i år til utviklingsland, spesielt til dei som er ramma av Ukrainakrigens konsekvensar, blir vidareført. Denne medlemmen merkar seg at dei internasjonale prisane steig kraftig etter Russlands invasjon av Ukraina og at inflasjonen framleis er skyhøg i mange utviklingsland. Sosialistisk Venstreparti legg med dette fram eit utviklingsbudsjett på over 1 pst. Denne medlemmen viser til at Sosialistisk Venstreparti med sitt alternative statsbudsjett styrker den humanitære innsatsen med 5 mrd. kroner. Denne medlemmen viser til at krigen mot Gaza skaper enorme humanitære behov. Denne medlemmen meiner Noreg bør bistå i den globale dugnaden for å imøtekomme dei store behova i Gaza. Denne medlemmen understrekar at ei slik støtte ikkje må gå på kostnad av humanitær hjelp til andre kriser som får mindre merksemd. Denne medlemmen meiner derfor at det er viktig at den totale potten til humanitær hjelp må aukast. Løyvin-

ga er ført i finanskomiteen si innstilling til statsbudsjett for 2024 under kap. 150 post 90.

Denne medlemen viser til det viktige arbeidet FN har gjort i Gaza over tid. Denne medlemen viser til at FN-skular og annan infrastruktur er øydelagt i Israels bombing av Gaza. Denne medlemen merkar seg at over 100 FN-medarbeidarar er drepne i krigen. Denne medlemen meiner Noreg må styrke støtta til UNRWA og viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der det blir sett av 150 mill. kroner til formålet.

Denne medlemen viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der regionløyvinga til Midtausten, Asia, Latin-Amerika og Afghanistan blir styrka snarare enn å bli kutta, slik regjeringa i sitt forslag legg opp til.

Denne medlemen viser til regjeringa sitt forslag til ny garantiordning for fornybar energi. Denne medlemen støttar intensjonen med det nye fondet, men meiner at det ikkje er behov for noka tapsavsetjing. Denne medlemen viser til liknande fond i Sverige, som blir forvalta utan slik tapsavsetjing. Denne medlemen meiner det er uheldig at tapsavsetjinga i realiteten reduserer bistanden med 375 mill. kroner i 2024. Denne medlemen viser til det alternative statsbudsjettet til Sosialistisk Venstreparti, der tapsavsetjinga på det nye garantifondet blir fjerna.

Denne medlemen viser vidare til fagrørsla si rolle i utviklinga av den norske velferdsstaten. På same vis avheng utjamning i utviklingsland av sosiale rørsler. Krigen i Gaza, militærjuntaen sitt harde grep om Myanmar, det iranske regimet si brutale handtering av demonstrantar og Talibans undertrykking av kvinner er eksempel på at demokratiet er på vikande front mange stader i verda og at folkeretten og menneskerettane står under sterkt press. Denne medlemen meiner at fred, demokrati og rettferd avheng av eit sterkt sivilsamfunn. Denne medlemen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der sivilsamfunn blir styrka med heile 1 500 mill. kroner. Denne medlemen viser vidare til kap. 152 Menneskerettar. Denne medlemen merkar seg at modige menneskerettsforkjemparar verda over fører ein livsfarleg kamp. Denne medlemen meiner støtta til små organisasjonar kan utgjere ein stor forskjell og slik sett er ein effektiv kanal for norsk bistand. Denne medlemen viser til det alternative budsjettet til Sosialistisk Venstreparti, der støtta til menneskerettsforkjemparar blir auka med 50 mill. kroner.

Denne medlemen viser til det russiske regimet sine truslar om bruk av atomvåpen, som har aktualisert Sosialistisk Venstreparti sin nedrustingspolitikk. Denne medlemen meiner at Noreg bør tilslutte seg atomvåpenforbodet. Informasjon og debatt om forsvarspolitik og nedrusting er viktig i eit demokrati. Denne medlemen vil styrke tilskotsordningane til

sivilsamfunnsorganisasjonar som arbeider med desse temaa.

Denne medlemen meiner at det er på høg tid at Noreg går i spissen for å kjempa mot global ulikskap, og vil gjeninnføra dette som ei hovudsatsing for norsk utviklingspolitikk. Det bør gjerast gjennom å styrkja arbeidet med å auka skatteinntektene i utviklingsland, gjennom eit målretta arbeid mot skatteparadis og med eit krafttak for å handtera og redusera skadeleg og illegitim statsgjeld. Ved at utviklingsland får behalda ein større del av verdiskapinga sjølv, vil dei også bli mindre avhengige av bistand.

Denne medlemen meiner at utviklingspolitikk er mykje meir enn utviklingsbudsjettet. Handel, investeringar, deltaking i internasjonale organisasjonar og avtalar, miljøpolitikk, gjeld, kamp mot finansielt hemeleghald og freds- og tryggingpolitikk må sjåast i samanheng. Det er først og fremst ved å endra maktforholda og dei strukturelle årsakene til ulikskap og fattigdom, at me kan oppnå ei meir rettferdig verd.

Komiteens medlem fra Rødt finner ikke mening i at en stat som tjener seg rikere for hvert år, skal gi en mindre del av dette til mennesker i fattige land som opplever hungersnød, krig og forverrede levekår. Dette medlem finner det godt underbygd at en målrettet økning av ODA-godkjent bistand til utlandet ikke vil gi økt prisvekst og høyere rente hjemme i Norge. Dette medlem viser videre til Stortingets vedtak nr. 370 av 19. desember 2016, som la føringer på framtidige statsbudsjetter:

«Stortinget ber regjeringen sette av 1 pst. av BNI til bistand i de årlige budsjetter.»

Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett tilfører 2,8 mrd. kroner til rammeområde 4 ut over regjeringens forslag og dermed ivaretar Stortingets vedtak.

Dette medlem viser til at FNs kontor for koordinering av humanitær bistand (OCHA) har kartlagt 364 millioner mennesker med behov for nødhjelp og lagt planer for å bistå 250 millioner av dem, med et totalt finansieringsbehov anslått til 55,9 mrd. OCHAs globale appell for 2023 mangler like før årets slutt finansiering for 41 mrd. dollar, et langt større gap enn i fjor. Sett i lys av det finnes et grundig kartlagt behov, håndfaste planer og vedvarende underfinansiering, viser dette medlem til Rødts alternative statsbudsjett, som bevilger ytterligere 1,5 mrd. kroner til dette formål, i tillegg til å øke kjernestøtten til FNs matvareprogram (WFP) med 1 mrd. kroner.

Dette medlem vil styrke sivile organisasjoner som drives av innbyggerne selv. Disse organisasjonene er lokalt forankret, fungerer uavhengig av myndigheter og når fram til folk og lokalsamfunn som vestlige orga-

nisasjoner ikke kan nå. Norsk støtte er også en viktig anerkjennelse av organisasjoner som forsøkes å ties i hjel av egne eller okkuperende myndigheter, slik som Al-Haq, B'tselem og de øvrige fem palestinske menneskerettsorganisasjonene som Israel har forbudt, samt miljøbevegelse og militærnettverk med utspring i Russland. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, som styrker poster under likestilling og sivilsamfunn med 80 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Israels beleiring, bombing og invasjon av Gazastripen utgjør en akutt humanitær krise og storskala ødeleggelse av palestinsk sivilsamfunn. Dette medlem mener Norge har en moralsk forpliktelse til å legge press på den okkuperende part for å sikre at en varig våpenhvile kommer på plass, at humanitær hjelp får slippe til og at den beskyttes i tråd med internasjonal rett. Videre må Norge sette av midler til gjenoppbygging av det palestinske samfunn på Gazastripen i tillegg til å holde israelske myndigheter økonomisk og strafferettslig ansvarlig for sine ødeleggelser. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, som i første omgang øremerker 200 mill. kroner til gjenoppbygging i Gaza.

Dette medlem viser til at FNs utviklingsorganisasjoner jobber tett med lokalsamfunn på bakken og ikke som en forlenget arm av vestlige, kinesiske eller russiske interesser. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett foreslår å kompensere for flere års kutt i kjerne støtten til sentrale FN-organisasjoner, slik at de langsiktig kan prioritere sitt eget arbeid i fora hvor utviklingslandene selv er representert – herunder en økning på 600 mill. kroner til UNDP og 150 mill. kroner til FNs høykommissær for flyktninger.

Dette medlem viser til den eskalerende spenningen mellom øst og vest i kjølvannet av Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina, herunder at FNs generalsekretær har uttalt at verden står én misforståelse unna kjernefysisk utslettelse. Dette medlem mener dette gjør arbeidet for global nedrustning og fred viktigere enn noen gang. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, som foreslår 50 mill. kroner til å reetablere det humanitære initiativet om humanitære konsekvenser av atomvåpenbruk, og i tillegg gjenopprette posten for opplysningsarbeid for fred og reverserer regjeringens foreslåtte kutt i poster som angår fred, nedrustning og sikkerhet.

Dette medlem viser til at en stor del av norsk bistand formidles som lån, med vilkår satt i organer hvor fattige land og folkebevegelser der er svakt representert. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til gjeldsslette med 120 mill. kroner, som omfatter midler til å opprette en global mekanisme for gjeldsslette, slik UNCTAD har tatt initiativ til.

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at verden fortsatt står i flere kriser samtidig. Ukraina kjemper fortsatt tappert mot et aggressivt og autoritært Russland, mens krigen i Gaza medfører enorme sivile lidelser som øyensynlig skaper global avmakt. Risikoen for regional eskalering i Midtøsten er i aller høyeste grad til stede. De globale krisene og sjokkene i verdensøkonomien har medført tre år med tapt global utvikling mellom 2020–2022. Det er i dag 700 millioner mennesker som lever i ekstrem fattigdom, og verdenssamfunnet ligger ikke an til å nå målet om å eliminere ekstrem fattigdom innen 2030. Demokrati er også på tilbakegang. Nivået på demokrati som den gjennomsnittlige verdensborger levde under i 2022 var tilbake på 1986-nivå. For første gang på to tiår hadde verden i 2022 flere autokratier enn demokratier. Alt dette fordrer at vi står i solidaritet med de som trenger det, tar ansvar for verden rundt oss og søker forpliktende internasjonalt samarbeid om å løse de store utfordringene som står foran oss.

På denne bakgrunn har det aldri vært viktigere for Venstre å prioritere global solidaritet og å nå 1 pst.-målet for internasjonal bistand. Mens krigen i Ukraina rammer verdens fattige, tjener Norge på høye energipriser. Vi har et særegent ansvar for å dele noe av vår velferd med de som har minst. Når landene rundt oss med strammere budsjetter reduserer bistandsmidlene, bør Norge gjøre det motsatte og øke bistanden. Hvis vestlige land senker sine ambisjoner for en global utvikling som fremmer velstand, menneskerettigheter og demokrati, vil land som Kina og Russland utnytte vakuuet som følger. Det vises for øvrig til at Venstre prioriterte å nå bistandsmålet i hver budsjettforhandling i 2013–2017, da Venstre hadde samarbeidsavtale med Solberg-regjeringen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, og at å gi flere barn skolegang er Venstres største satsing på bistandsfeltet. Samtidig prioriterer Venstre å øke den humanitære bistanden og klimabistanden, global helse, å gi mer støtte til Palestina og fremme sivilsamfunn, menneskerettigheter og seksuell og reproduktiv helse.

Dette medlem er også av den oppfatning at forpliktende internasjonalt samarbeid aldri har vært viktigere. NATO er grunnpilaren for norsk sikkerhetspolitikk, og en regelstyrt verden gjennom FN er en norsk kjerneinteresse. Norge bør også øke sitt samarbeid med EU, med sikte på medlemskap. Forsvarskommisjonen vurderer at EU trolig kommer til å få en mye mer framtrædende rolle i europeisk og global sikkerhet fram mot 2040, og dette medlem ser ikke at Norge har noe å tjene på alenegang i stedet for tett europeisk samarbeid. Dette medlem vil også understreke viktigheten av internasjonalt samarbeid og koordinering av handelspolitikken. En utfordring innen handelspolitikken er at autoritære land som Kina og Russland forsøker å

bruke økonomiske avhengigheter til å presse gjennom endringer i den globale ordenen og til å begrense den politiske handlefriheten til land som er uenige med, dem. Flere land Norge tradisjonelt samarbeider med har tatt handelspolitiske grep for å redusere sin egen risiko knyttet til handel med Kina. Dessverre har disse grepene vært dårlig koordinert, og dermed indirekte skapt nye handelshindringer. På denne bakgrunn er dette medlem av den oppfatning at Norge både må redusere egen risiko knyttet til økonomisk avhengighet av autoritære stater og bidra til økt internasjonalt samarbeid og koordinering av slike risikoreduserende tiltak for å unngå utilsiktet og unødvendig proteksjonisme og handelsbarrierer.

Krigen i Ukraina går snart inn i sitt tredje år, og det er økt usikkerhet om hvorvidt vestlige land klarer å dekke Ukrainas finansielle og militære behov. Dette medlem vil på det sterkeste understreke viktigheten av økt støtte til Ukrainas krigføring. Vi må legge til grunn at Europa framover trenger å ta en større andel av den økonomiske byrden for å sikre Ukraina seier. Dette medlem er stolt over Stortingets tverrpolitiske støtte til Ukraina gjennom Nansen-programmet, men vil understreke at Venstres ståsted fra start har vært at det er Ukrainas behov som må ligge til grunn for den støtten Norge gir, og at Nansen-programmet må være et gulv, og ikke et tak, for norsk støtte. Det er dette medlem s klare oppfatning at den eneste som tjener på at krigen drar ut i tid er Russlands president Vladimir Putin.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning av bistandsbudsjettet på 8 049,9 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det innebærer at andelen som går til internasjonal solidaritet økes til 1,08 pst. av BNI.

Dette medlem viser til de ekstraordinære inntektene Norge har på grunn av høye olje- og gasspriser, samtidig som store deler av verden opplever krig, uro og en rekke kriser. Krigen herjer i Ukraina, 9 av 10 land i verden har opplevd tilbakegang i menneskelig utvikling det siste året, mer enn 100 millioner mennesker er på flukt, klimakrisen frarøver livsgrunnlaget til stadig flere mennesker og sultkrisen i verden vokser dramatisk.

Dette medlem merker seg at regjeringen tross alt dette og i strid med tidligere stortingsvedtak og sin egen regjeringserklæring, ikke oppfyller bistandsmålet på 1 pst. av BNI. Dette medlem viser til at det er svært skuffende at Sosialistisk Venstreparti, som regjeringens budsjettpartner, har valgt å ikke prioritere å nå bistandsmålet på 1 pst. i sine budsjettforhandlinger med regjeringen. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti fikk på plass bistandsmålet på 1 pst. av BNI i 8 år

som budsjettpartner og i regjering. Sosialistisk Venstreparti gir nå opp dette etter bare 2 år.

Dette medlem viser til at Norges humanitære bidrag redder liv, reduserer lidelser og bidrar til verdighet i en rekke kriser. FNs kontor for koordinering av humanitær bistand (OCHA) melder at tallet på mennesker som har behov for livreddende nødhjelp har økt kraftig på grunn av krig, konflikt, pandemi og ekstremvær.

Dette medlem viser til denne ekstraordinære situasjonen som følge av krigen i Ukraina samt den pågående sultkrisen flere steder i verden, og mener det er behov for å øke Norges humanitære innsats. I februar i år ble derfor er bredt flertall av partiene på Stortinget enige om fem mrd. kroner til en ekstrabevilgning til utviklingsland i sør som er særlig rammet av krigens globale ringvirkninger. Denne bevilgningen er omtalt som Sør-pakken. Det var bred enighet om at Sør-pakken ikke var inflasjonsdrivende for norsk økonomi, noe også statsministeren stadfestet. Likevel valgte regjeringen ikke å videreføre Sør-pakken i forslag til statsbudsjett for 2024.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett viderefører Sør-pakken og at denne kommer i tillegg til økningen til 1. pst. av BNI til bistand. Dette gjøres gjennom å øke bevilgningen til humanitær bistand med 2 500 mill. kroner og bevilgningen til Verdens matvareprogram (WFP) med 2 500 mill. kroner.

Dette medlem viser til at terrororganisasjonen Hamas 7. oktober angrep Israel, tok livet av over 1 200 israelere og tok over 200 personer som gisler. Som følge av dette angrepet har Israels selvforsvar og operasjoner ført til at over 15 000 palestinere er drept i Gaza. Denne situasjonen, på begge sider, har ført til at det trengs betydelig støtte til humanitær hjelp og oppbygging. Dette medlem viser til Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett, der regionbevilgningen til Midtøsten økes med 250 mill. kroner og humanitær bistand økes med 2 500 mill. kroner.

Dette medlem viser til at fred og forsoningsarbeid må prioriteres i en tid der antall høyintensitetskonflikter i verden øker, krisene varer lenger og behovet for inkluderende fredsprosesser er større enn på lenge. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke posten med 30 mill. kroner.

Dette medlem viser til sivilsamfunnsorganisasjoners viktige arbeid for langsiktig utvikling og mer rettferdige samfunn, og at nettopp disse aktørene er svært viktig for å nå sårbare og marginaliserte grupper. Dette medlem anser det som viktig å styrke sivilsamfunnsorganisasjonenes arbeid generelt, og ikke minst deres innsats for sårbare grupper gjennom inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne, i kampen mot slaveri og arbeidet mot skadelige skikker som barneekteskap, kjønnslemlestelse og preferanse for

sønner. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke sivilsamfunnsposten med 400 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at utdanning er en viktig nøkkel til å redusere fattigdom, og forskningen viser også en klar sammenheng mellom utdanning og økonomisk vekst i et land. Utdanning er også grunnleggende for barns trygghet og muligheter. Dette medlem viser til at det foregår en læringskrise der 9 av 10 barn i Afrika sør for Sahara ikke mestrer selv enkel lesning. Dette medlem merker seg at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) nok en gang har valgt å redusere utdanningsbistanden. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke utdanningsbistanden med 700 mill. kroner.

Dette medlem viser til at global helsebistand har gitt betydelige resultater og bidratt sterkt til at antall dødsfall blant barn under 5 år er redusert fra 12,6 millioner barn i 1990 til 5 millioner barn i 2020. Covid-19-pandemien viste videre at gode helsesystemer og tilgang til helsetjenester i et land også påvirker andre land, etter som smittsomme sykdommer ikke respekterer landegrensene, og at ingen er trygge før alle er trygge. Dette medlem vil også påpeke at Norges strategi og arbeid for å bekjempe ikke-smittsomme sykdommer inkludert psykisk sykdom er banebrytende og bør videreføres. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke helsebistanden med 110 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Videre foreslås bevilgningene til Verdens Helseorganisasjon (WHO) og FNs barnefond (UNICEF) økt med henholdsvis 100 mill. kroner og 300 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at det ikke vil være bærekraftig om rike land nedprioriterer fattigdomsbekjempelse for å innfri egne globale forpliktelser innen klimafinansiering. Dersom all klimafinansiering hentes innenfor bistandsrammen, er det de mest sårbare, som har bidratt minst til utslipp av klimagasser, som betaler vår klimaregning. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å sette av ytterligere 1 mrd. kroner til Klimainvesteringsfondet, som ble etablert av regjeringen Solberg og administreres av Norfund. Foruten en andel risikokapital, kommer disse midlene i tillegg til og ut over bistandsprosenten.

Dette medlem har videre merket seg at prognoser viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara, og at de mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lengre etter om utviklingen fortsetter som i dag. Dette medlem mener Norge må prioritere mer bistand til de fattigste landene, og særlig langsiktig utviklingsbistand til land i Afrika sør for Sahara. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke regionbevilgning

gen til Afrika med 500 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Økningen skal konsentreres om Norges partnerland samt Madagaskar.

Dette medlem viser til at flere utsatte områder har en ung befolkning og at det er et økende behov for jobber fremover. Yrkesopplæring for unge og kvinner, entreprenørskap, jobbskaping og lokal næringsutvikling vil derfor bli enda viktigere fremover. Økte midler til jobbskaping i samarbeid med sivilsamfunn vil være viktig for å få til dette. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel med 50 mill. kroner.

Dette medlem viser til at stabile kjernebidrag til FN-institusjonene er viktig for å nå de mest utsatte gruppene i verden. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til FNs utviklingsprogram (UNDP) med 120 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke Norges bidrag til FNs høykommissær for flyktninger med 300 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem viser til at konflikter og brudd på menneskerettighetene er en viktig hindring for utvikling og varig bekjempelse av fattigdom. Vi ser også at forfølgelse av religiøse minoriteter er økende og at trosfriheten er under press flere steder. Det er også et klart behov for å styrke arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til arbeid for å sikre menneskerettighetene med 80 mill. kroner.

Dette medlem viser også til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å sette av 10 mill. kroner til tilskuddsordningen for arbeidet for kjernefysisk sikkerhet og ikke-spredning.

2.3.2 KOMITEENS MERKNADER TIL DE ENKELTE BUDSJETTKAPITLER INNENFOR RAMME 4 (UTENRIKS)

KAP. 100 OG 3100 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 2 915,2 mill. kroner på kap. 100 og en inntekt på 332,9 mill. kroner på kap. 3100 for 2024.

Komiteen gjør oppmerksom på at Utenriksdepartementet forvalter to programområder, programområde 02 Utenriksforvaltning og programområde 03 Internasjonal bistand. Komiteen viser til at i Utenriksdepartementet jobber om lag 60 pst. av utenriksstjernetens ansatte under programområde 02 og om lag 40 pst. av de ansatte jobber under programområde 03.

Hvert av disse programområdene har egne driftsbudsjetter.

KAP. 103 REGJERINGENS REPRESENTASJON

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 55,8 mill. kroner på kap. 103 for 2024.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke regjeringens fellesrepresentasjon for offisielle besøk på stats-, regjeringssjefs- og utenriksministernivå. Komiteen merker seg at det planlegges fortsatt stor internasjonal reise- og besøksvirksomhet i 2024.

KAP. 104 KONGEFAMILIENS OFFISIELLE REISER TIL UTLANDET

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 11,3 mill. kroner på kap. 104 for 2024.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at bevilgningen dekker utgifter til kongefamiliens offisielle besøk og oppdrag i utlandet. Flertallet vil understreke den viktige rollen kongehuset spiller som døråpner for norsk næringsliv i utlandet.

KAP. 115 NÆRINGSFREMME, KULTUR OG INFORMASJON

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 83,2 mill. kroner på kap. 115 for 2024.

Komiteen viser til at bevilgningene under dette kapittelet har som mål å fremme norsk kultur og norsk næringsliv i utlandet, herunder å øke norsk fastlandseksport og kultureksport. Videre er det et mål å øke kunnskapen om Norge, norske synspunkter og forhold internasjonalt. Bevilgningen over kapittelet dekker blant annet Utenriksdepartementets del av utgiftene til norsk deltakelse på Expo 2025 i Osaka.

Post 22 Spesielle driftsutgifter – næringsfremme

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å opprette en ny post under dette kapitlet, post 22 spesielle driftsutgifter næringsfremme, og at dette bedre synliggjør fordelingen av spesielle driftsutgifter mellom kulturformål og andre næringsformål.

Post 70 Kultur- og informasjonstiltak

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener bevilgningen kan ligge på omtrent samme nivå som for saldert budsjett 2023. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningen foreslås redusert med 20 mill. kroner.

Post 71 Næringsfremme

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at ansvaret for næringsfremme bør overføres til Nærings- og fiskeridepartementet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningen foreslås redusert med 14,7 mill. kroner.

KAP. 116 INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 555,4 mill. kroner på kap. 116 for 2024.

Komiteen registrerer at dette er en økning på 136,4 mill. kroner fra budsjettet for 2023, og at denne økningen i hovedsak skyldes endringer i valutakurser og global prisstigning. Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke Norges pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av. Komiteen vil understreke at Norge har en grunnleggende interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 116 post 70 foreslås økt med 6 mill. kroner øremerket Den internasjonale straffedomstolen for å styrke arbeidet med oppfølging av Kampala-tillegget som kriminaliserer angrepskrig.

KAP. 117 EØS-FINANSIERINGSORDNINGENE

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 391 mill. kroner på kap. 117 for 2024.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke anslåtte utbetalinger for 2024 som oppfølging av Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen om å bidra til sosial og økonomisk utjevning i Europa.

Komiteen viser til at støtten til sosial og økonomisk utjevning er samlet i to ordninger som til sammen utgjør EØS-midlene. Den ene ordningen er finansiert av Norge alene («Norway Grants»), mens den andre ordningen («EEA Grants») også inkluderer bidrag fra Island og Liechtenstein og er basert på fordelingsnøkkelen for EFTA/EØS.

Komiteen viser videre til at formålet med EØS-finansieringsordningene er todelt: å bidra til å redusere økonomiske og sosiale forskjeller i EØS-området, og å styrke de bilaterale forholdene mellom giver- og mottakerland. Komiteen viser til at innsatsen vil være konsentrert om de tre hovedpilarene: et grønt, inkluderende og konkurransedyktig Europa.

Komiteen vil understreke betydningen av at norske myndigheter i oppfølging og styring av EØS-finansieringsordningene etterstreber gode kontrollrutiner og mest mulig åpenhet i alle ledd av saks- og søknadsbehandling under finansieringsordningene.

Komiteen viser til avtalen med EU om en ny periode med EØS-midler. EØS-midlene skal videreføre inn-satsen som bygger på felles interesser, erfaringer fra tidligere perioder og forbedringer av systemene der dette er mulig og hensiktsmessig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, understreker at det er avgjørende for Norge at EØS-midlene bygger på grunnleggende verdier som demokrati, rettsstat og vern av menneskerettigheter, og at støtten til sivil samfunn økes i neste periode. Bidrag for å nå målene i Europas grønne giv vil videre tillegges stor vekt.

Komiteen viser til at regjeringen skriver:

«parallelt med forhandlinger om ny finansieringsperiode for EØS-midler skal det også forhandles med EU om markedsadgang for fisk og marine produkter. En avtale om nye EØS-midler forutsetter en tilfredsstillende avtale om markedsadgang for fisk og marine produkter.»

Komiteen støtter dette.

Post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2022

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 644 mill. kroner på kap. 117 post 77 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til EØS-finansieringsordningen og den norske finansieringsordningen foreslås redusert. Disse medlemmer viser til den betydelige veksten i de norske EØS-midlene, og ønsker med forslaget å sende et signal om at Norges bidrag til EØS-finansieringsordningene bør reduseres, og at dette er gal prioritering av midler.

Post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2022

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 747 mill. kroner på kap. 117 post 78 for 2024.

KAP. 118 UTENRIKSPOLITISKE SATSINGER

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 336 mill. kroner på kap. 118 for 2024.

Komiteen viser til at den totale bevilgningen på budsjettkapitlet dekker spesielle driftsutgifter i forbindelse med utenrikspolitiske satsinger, herunder nordområde- og polarsaker, nedrustning, cyberforsvar og kunnskap og debatt om politikkutvikling i EU.

Komiteen viser til at størstedelen av bevilgningene til spesielle driftsutgifter går til andre departementers og statlige etaters internasjonale oppdrag på vegne av Utenriksdepartementet.

Komiteen mener nordområdene utgjør vårt strategisk viktigste ansvarsområde, og viser til at tilskuddsordningen Arktis 2030 er et viktig virkemiddel i vårt langsiktige arbeid for å bidra til å opprettholde Arktis og Antarktis som fredelige og stabile regioner. Bevilgningen over kapitlet understøtter gjennomføringen av Norges lederskap i Arktisk råd 2023–2025.

Komiteen understreker at Russlands angrepskrig mot Ukraina fullstendig endrer forutsetningene for samarbeid med Russland og russiske aktører. Det er ikke mulig for Norge å gjennomføre et bredt samarbeid med Russland. Komiteen merker seg at regjeringen like fullt planlegger å ivareta norske kompetansemiljøer om Russland, samt støtte sivilsamfunnsaktører, menneskerettighetsforsvarere og frie medier i Russland, i den grad det er mulig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke betydningen av kompetanse om sikkerhetsutfordringer og det transatlantiske samarbeidet. Gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon, er NATO-samarbeidet viktigere enn på svært mange år, og flertallet støtter tiltak som sikrer forsvarsalliansens politiske og militære relevans.

Komiteen viser videre til at firepartssamarbeidet om verifikasjon mellom Norge, Storbritannia, Sverige og USA, samt norsk engasjement i det internasjonale partnerskapet for verifikasjon av nedrustning (IPNDV), vil videreføres.

Komiteen noterer seg at regjeringen ønsker å prioritere hav, marin forsøpling, reform av ineffektive subsidier til fossile brensler, samt styrking av arbeidet med klima og sikkerhet.

Komiteen støtter målsettingen om kunnskapsbasert debatt og dialog om sentrale Europa-politiske og internasjonale spørsmål. Vern om menneskerettighetsforsvarere, ytringsfrihet, tros- og livssynsfrihet, likestilling, menneskerettighetene til LHBTI-personer og kamp mot antisemittisme er en grunnleggende del av dette, slik komiteen ser det. Viktige virkemidler inkluderer mer forskning, støtte til deltakelse i sentrale fora og informasjonstiltak.

Komiteen ser med bekymring på den økende antisemittismen som brer seg i Europa, og mener det er viktig å ha et særlig fokus på dette.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 50 mill. kroner for å reetablere det humanitære initiativet med forskning og formidling om humanitære konsekvenser av atomvå-

penbruk. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 16 mill. kroner for å gjenopprette og finansiere en egen post til opplysningsarbeid for fred i Norge.

Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 12 mill. kroner som bidrag til det internasjonale arbeidet mot apartheid og folkemord, i lys av bl.a. menneskerettssituasjonen for uigurer i Kina og palestinerne situasjon på Gazastripen og på Vestbredden.

Post 50 Norges forskningsråd – utenriksområdet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 51,8 mill. kroner på kap. 118 post 50 for 2024.

Post 70 Nordområdetiltak, Russland og atomsikkerhet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 119,6 mill. kroner på kap. 118 post 70 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å reduseres bevilgningen til Russland som følge av mindreforbruk på posten. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 70 reduseres med 25 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 7,3 mill. kroner på kap. 118 post 71 for 2024.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 118 post 71 foreslås økt med 4,3 mill. kroner i lys av den kraftig spente sikkerhetssituasjonen etter Russlands invasjon av Ukraina.

Post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 14,4 mill. kroner på kap. 118 post 72 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til organisasjonsstøtte til norske organisasjoner som arbeider for kjernefysisk nedrustning herunder Nei til atomvåpen (2,5 mill. kroner), Norske leger mot atomvåpen (inkludert ICAN Norge) (3 mill. kroner), Norges Fredsråd (1,8 mill. kroner), og Norsk folkehjelp (2,7 mill. kroner). Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 72 økes med 10 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 118 post 72 foreslås økt med 46 mill. kroner i lys av den kraftig økte kjernefysiske spenningen etter Russlands invasjon av Ukraina.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 118 post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet på 5,6 mill. kroner. Dette fordi det er viktig å støtte norske organisasjoner som jobber for nedrustning.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at i en tid der atombombetrusselen brukes i større grad enn de senere år, er det viktig å bevare støtte til sivilsamfunn og andre som jobber for nedrustning og ikke-spredning av kjernefysiske våpen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningen foreslås økt med 10 mill. kroner.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 32,2 mill. kroner på kap. 118 post 74 for 2024.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 118 post 74 EU-opplysningsarbeid med 3 mill. kroner for å støtte informasjonsarbeidet om Norges forhold til EU.

KAP. 140 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 2 151,7 mill. kroner på kap. 140 for 2024.

Komiteen viser til at bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter til administrasjon av utviklingssamarbeidet i Utenriksdepartementet og ved utenriksstasjonene. Komiteen merker seg at styrkingen av budsjettet hovedsakelig skyldes pris- og valutajustering. Komiteen tar til etterretning at driftsutgiftene foreslås redusert som følge av områdegjennomgangen av utenriksstjenesten. Komiteen noterer at det foreslås å styrke bevilgningen til drift for å styre og forvalte Nansen-programmet for Ukraina.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning på posten med 25 mill. kroner for å følge opp reform av bistandsforvaltningen og støtten til utenriksstasjonene.

KAP. 141 DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (NORAD)

Regjeringa foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å løyve 411,2 mill. kroner på kap. 141 for 2024.

Komiteen merkar seg at regjeringa foreslår ei løyving på 411,2 mill. kroner til Direktoratet for utviklingssamarbeid. Komiteen viser til at den foreslåtte løyvinga skal dekke administrasjonsutgifter for Direktoratet for utviklingssamarbeid, mellom anna lønn. Komiteen viser til at driftsutgiftene er foreslått auka med 62,731 mill. kroner. Aukinga vert grunngeve med pris- og lønnsvekst og 26,6 mill. kroner til forvaltning av den sivile delen av Nansen-programmet som vert forvalta av Norad frå og med juni 2023. Komiteen viser til at forvaltninga av nødhjelp og humanitær bistand og fleire andre postar vart overført frå Utanriksdepartementet til Norad seinsommaren 2023 og merkar seg at det ikkje vert foreslått ei auka løyving for å dekkje lønnsutgifter til dette. Komiteen viser til at det er foreslått løyvd 40,9 mill. kroner til Norads informasjons- og kommunikasjonsverksemd, mellom anna fagbladet Panorama.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning på posten på 50 mill. kroner for å følge opp reform av bistandsforvaltningen og støtten til utenriksstasjonene.

KAP. 144 NORSK SENTER FOR UTVEKSLINGSSAMARBEID (NOREC)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 242,9 mill. kroner på kap. 144 for 2024.

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen skal dekke utgiftene tilknyttet virksomheten til norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec), både driftsmidler, tilskuddsmidler til utvekslingsordninger og finansiering av norske eksperter og praktikanter til internasjonale organisasjoner.

I den nåværende situasjonen hvor internasjonalt samarbeid er under press, understreker komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, betydningen av innsatsen for å få flere norske borgere inn i stillinger i internasjonale organisasjoner.

KAP. 150 HUMANITÆR BISTAND

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 4 331,3 mill. kroner på kap. 150 for 2024.

Post 70 Nødhjelp og humanitær bistand

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 3 901,3 mill. kroner på kap. 150 post 70 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 100 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at antallet mennesker i verden som trengte humanitær bistand økte fra 274 millioner i 2022 til 363 millioner i 2023. Krigene i Ukraina og Gaza og de humanitære behovene de genererer dominerer mediebildet, og i skyggen av disse fortsetter flere langvarige humanitære kriser å ødelegge menneskers liv. Behovene blir ikke mindre, de blir større. Derfor foreslår disse medlemmer å øke bevilgningene til humanitær bistand.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke posten betydelig. Midlene bør øremerkes hjelp til flyktninger i nærområdene. Dessverre er det stort behov for nødhjelp flere steder i verden. Krigene i Ukraina bidrar til å forverre situasjonen for innbyggere også i andre deler av verden. Det er derfor viktig og riktig å hjelpe der nøden er akutt. Disse medlemmer forventer at regjeringen har kontroll på at pengene ikke beriker enkelte gjennom korrupsjon.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 150 post 70 foreslås økt med 1,5 mrd. kroner for å dekke FNs kontor for koordinering av humanitær bistand (OCHA) sine appeller til humanitær nødhjelp. Det foreslås også å øremerke 12 mill. kroner til støtte til kurdisk Røde Halvmåne for å hjelpe ofrene for Tyrkias invasjon av Syria og Irak.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår en økning på kap. 150 post 70 Nødhjelp og humanitær bistand på 370 mill. kroner. I følge Global Humanitarian Overview Mid-Year Update for 2023 er bare 20 pst. av verdens humanitære behov dekket. Gapet mellom behovet og innsamlede midler er på 43 mrd. USD, som skal være det største gapet noensinne.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til den ekstraordinære situasjonen som følge av krigen i Ukraina, og mener det er behov for å øke Norges humanitære innsats. I februar i år ble derfor er bredt flertall av partiene på Stortinget enig om fem mrd. til en ekstrabevilgning til utviklingsland i sør som er særlig rammet av krigens globale ringvirkninger. Denne bevilgningen er omtalt som Sør-pakken. Det var bred enighet om at Sør-pakken ikke var inflasjonsdrivende

for norsk økonomi, noe også statsministeren stadfestet. Likevel valgte regjeringen ikke å videreføre Sør-pakken i forslag til statsbudsjett for 2024.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett viderefører Sør-pakken og at denne kommer i tillegg til økningen til 1. pst. av BNI til bistand. Dette gjøres gjennom å øke bevilgningen til humanitær bistand med 2 500 mill. kroner og bevilgningen til Verdens matvareprogram (WFP) med 2 500 mill. kroner.

Post 71 Verdens matvareprogram (WFP)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 430 mill. kroner på kap. 150 post 71 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 100 mill. kroner. Disse medlemmer påpeker at kjernebidraget er fleksible midler som WFP kan bruke der de mener de humanitære behovene er størst, men også til andre oppgaver innenfor organisasjonens mandat, som for eksempel forebygging av kriser.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 150 post 71 foreslås økt med 1 mrd. kroner i kjernestøtte til Verdens matvareprogram (WFP) for å avhjelpe den globale hungerskrisen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 150 post 71 Verdens matvareprogram (WFP) på 100 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til dette medlems merknad til kap. 150 post 70. Den ekstraordinære situasjonen som følge av krigen i Ukraina har forsterket sultkrisen mange land nå står i. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen på posten med 2 500 mill. kroner.

KAP. 151 FRED, SIKKERHET OG GLOBALT

SAMARBEID

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 252,3 mill. kroner på kap. 151 for 2024.

Komiteen understreker betydningen av initiativ for avspenning, fred og forsoning i dagens spente verdenssituasjon.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter at Norge viderefører arbeidet for kvinners deltakelse i fredsprosesser, aktiv involvering av sivilsamfunnet og ivaretagelse av ofres

rettigheter for å bygge varig fred. Flertallet viser til at Norges arbeid for fred og forsoning omfatter konflikter i Afrika, Asia, Europa, Midtøsten og Latin-Amerika.

Komiteen registrerer at det jobbes med å videreutvikle eksisterende innsatser der Norge har en rolle, og å sondere muligheter for nye prosesser. Komiteen mener grenseoverskridende sikkerhetsutfordringer slik som organisert kriminalitet, ulovlig handel, voldelig ekstremisme og potensiell spredning av kjernefysiske våpen skjerpes i en spent global situasjon, noe som også angår Norge.

Komiteen støtter FN generalsekretærs reformarbeid som skal bidra til å styrke FNs evne til å forebygge og løse konflikter, og til å gjøre FNs landteam bedre i stand til å bistå vertslandene på en samstemt og integrert måte i deres oppfølging av bærekraftsmålene. Komiteen ønsker et sterkt FN.

Komiteen registrerer at bevilgningen støtter arbeidet for å styrke kvinners deltakelse i fredsprosesser og sivilt samfunns bidrag til inkluderende fredsprosesser. Komiteen merker seg at klimaforandringer og sviktende matproduksjon skaper økt grobunn for konflikt og sårbarhet for kriser.

Komiteen støtter derfor at arbeidet med stabilisering av land i krise og konflikt i økende grad må omfatte matsikkerhet, robuste institusjoner og infrastruktur, i tillegg til inkluderende fredsbygging basert på overgangsrettferdighet.

Post 70 Fred og forsoning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 415,3 mill. kroner på kap. 151 post 70 for 2024.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at fred og forsoningsarbeid må prioriteres i en tid der antall høyintensitetskonflikter i verden øker, krisene varer lenger og behovet for inkluderende fredsprosesser er større enn på lenge. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke posten med 30 mill. kroner.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 114,1 mill. kroner på kap. 151 post 71 for 2024.

Post 73 FN og globale utfordringer

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 268,1 mill. kroner på kap. 151 post 73 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 30 mill. kroner til FNs fond for FNs stedlige koordinatører. Disse medlemmer viser til at internasjonalt samarbeid er under

press, og at de stedlige koordinatorene sørger for at FN på landnivå drar i samme retning. Økt støtte til FNs stedlige koordinatører vil gi et styrket og mer samstemt FN, og bedre resultater av FNs arbeid på landnivå. De stedlige koordinatorene vil også i større grad ha kapasitet til å dele informasjon og bygge tillit til FNs arbeid.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at FN-sambandets arbeid blir finansiert under post 73. FN-sambandet og deres mange lokalkontor gjør et viktig arbeid for å spre informasjon om FN og internasjonalt multilateralt samarbeid over hele verden. Dette medlem oppfordrer regjeringen til å unngå kutt i deres bevilgning som medfører at lokalkontorer må legges ned.

Post 74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 423,8 mill. kroner på kap. 151 post 74 for 2024.

KAP. 152 MENNESKERETTIGHETER

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 938,6 mill. kroner på kap. 152 for 2024.

Komiteen viser til at det foreslås 741,6 mill. kroner til arbeidet for globale menneskerettighetsutfordringer og 197 mill. kroner til FNs høykommissær for menneskerettigheter. Komiteen vil påpeke at menneskerettighetsarbeid som gis bevilgning etter dette kapitlet, både kan være nasjonale og internasjonale aktører og både sivilsamfunnsorganisasjoner, mellomstatlige organisasjoner og nasjonale myndigheter. Komiteen viser videre til at menneskerettighetsarbeid utgjør én av FNs tre sentrale pilarer sammen med fred og sikkerhet og utvikling. Komiteen vil understreke den prioriteringen som ligger til grunn i budsjettet, hvor innsats for å fremme menneskerettigheter og grunnleggende demokratiske prinsipper og institusjoner på landnivå, i samarbeid med nasjonale, regionale og globale aktører, skal være styrende for innsatsen på området. Komiteen vil peke på at bevilgningen skal bidra til fremme av kvinners rettigheter og likestilling, til å fremme internasjonale arbeidsstandarder og til innsats for å fremme rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Post 70 Menneskerettigheter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 741,6 mill. kroner på kap. 152 post 70 for 2024.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 152 post 70 Menneskerettigheter på 130 mill. kroner. Det er avgjørende at menneskerettigheter prioriteres i en urolig tid med eskalerende konflikter i flere verdensdeler og hvor menneskerettigheter og oppslutningen om demokratiet er under sterkt press.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at konflikter og brudd på menneskerettighetene er en viktig hindring for utvikling og varig bekjempelse av fattigdom. Vi ser også at forfølgelse av religiøse minoriteter er økende og at trosfriheten er under press flere steder. Det er også et klart behov for å styrke arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til arbeid for å sikre menneskerettighetene med 80 mill. kroner.

Post 71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 197 mill. kroner på kap. 152 post 71 for 2024.

KAP. 153 FLYKTNINGER, FORDREVNE OG VERTSSAMFUNN

Regjeringa foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å løyve 2 669,5 mill. kroner på kap. 153 for 2024.

Komiteen viser til FNs høgkommissær for flyktingar (UNHCR) som seier at det var meir enn 108 mill. menneske på flukt i verda på slutten av 2022. Komiteen merkar seg at dette er eit historisk høgt tal.

Post 70 Flyktingar og internt fordrivne

Komiteen viser til at det er foreslått 1 320 mill. kroner til humanitære tiltak for vern og assistanse til flyktingar, internt fordrivne og vertssamfunn på kap. 153 post 70 for 2024. Komiteen viser til at dei humanitære prinsippa skal ligge til grunn for prioriteringane.

Post 71 FNs høgkommissær for flyktingar (UNHCR)

Regjeringa foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å løyve 630 mill. kroner på kap. 153 post 71 for 2024.

Komiteen viser til at posten dekker kjernestøtta til FNs høgkommissær for flyktingar (UNHCR), og understrekar at kjernestøtte gir føreseielegheit og fleksibilitet for organisasjonen. Støtta mogleggjer rask respons på nye flyktingkriser og vidareføring av humanitær innsats for menneske i naud i neglisjerte kriser.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 153 post 71 foreslås økt med 150 mill. kroner i økt kjernestøtte til FNs høykommissær for flyktinger (UNHCR), i møte med den globale flyktningekrisa.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke Norges bidrag til FNs høykommissær for flyktinger med 300 mill. kroner.

Post 72 Berekraftige løysingar og vertssamfunn

Komiteen viser til at det er foreslått ei løyving på 719,5 mill. kroner til berekraftige løysingar og vertssamfunn i 2024, og at dette er ein reduksjon på 90 mill. kroner. Komiteen merkar seg at posten dekkjer kjerne- støtte til FNs organisasjon for palestinske flyktningar (UNRWA) og den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM). Komiteen viser vidare til den alvorlege humanitære situasjonen i Gaza som har oppstått etter at regjeringa la fram sitt forslag til statsbudsjett. Meir enn ein million menneske er registrert som internt fordrevne i løpet av oktober 2023.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 153 post 72 foreslås økt med 10 mill. kroner i kjernestøtte til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA).

KAP. 159 REGIONBEVILGNINGER

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår en bevilgning på 12 006,3 mill. kroner på kap. 159 for 2024.

Komiteen viser til at bevilgninger over dette kappittelet dekker all langsiktig bilateral bistand til land i Afrika, Asia, Midtøsten, Latin-Amerika og Karibia, og til land på Vest-Balkan og i Øst-Europa og til Ukraina og naboland.

Komiteen noterer seg at innsatsen over postene bidrar til 2030-agendaen for bærekraftig utvikling.

Komiteen merker seg at med vedtak våren 2023 om det femårige Nansen-programmet, er Ukraina blitt den største mottakeren av norsk bistand.

Komiteen merker seg at regionbevilgningene skal bidra til å motvirke grunnleggende årsaker til sosial ulikhet og fattigdom i utvalgte land og regioner, inkludert både klimaendringene og konflikt.

Post 70 Midtøsten

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår totalt 519,3 mill. kroner til denne posten for 2024.

Komiteen merker seg at bevilgningen dekker støtte til enkeltland og regionale tiltak i Midtøsten. Støtte til Nord-Afrika, som tidligere lå under denne posten, er flyttet til post 70 Afrika for bl.a. å fremme helhetlig innsats i Afrika.

Komiteen merker seg at de prioriterte områder under posten er å styrke samfunnsinstitusjoner, fremme godt styresett og menneskerettigheter, skape jobber, økonomisk vekst, næringsutvikling, og styrke seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og klimatilpassning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, viser til at BDS er en global ikkevoldsbevegelse hvor både fagforeninger, akademikere, kirkesamfunn og andre er medlemmer. Flertallet mener at organisasjoner som har uttrykt støtte til BDS ikke bør ekskluderes fra støtteordninger, men at det ikke er naturlig at organisasjoner med hovedformål om å boikotte, desinvestere og sanksjonere (BDS) skal motta norsk bistand. Flertallet viser til at et stort antall palestinske barn og voksne blir fengslet uten rettergang.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer viser til at innholdet i palestinske skolebøker har vært gjenstand for komiteens oppmerksomhet både i Innst. 7 S (2019–2020) og Innst. 7 S (2020–2021). Det har også i senere tid fremkommet at innholdet i en del av undervisningsmateriellet ikke holder den standarden som er forutsatt. Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at barn utsettes for politisk propaganda som bygger opp under konflikten med Israel. Disse medlemmer ser at det fortsatt er behov for å holde tilbake midler til de palestinske selvstyremyndighetene frem til myndigheten endrer sin praksis med propaganda i skolene med forherligelse av terrorister og godtgjørelse til terroristenes familier. Disse medlemmer er også bekymret over de signaler som har kommet fra palestinske selvstyremyndigheter og lærere på en rekke skoler etter at Hamas angrep Israel 7. oktober. De reaksjonene som har vært ytret i ulike medier, vitner om at det er liten grunn til å tro at palestinske selvstyremyndigheter ønsker fred og forsoning med Israel, og da må støtte til myndighetene opphøre.

Komiteens medlem fra Rødt viser at regjeringen i sitt forslag skriver:

«Norsk bistand til Palestina går ikke til palestinske fanger i israelske fengsler, og heller ikke til organisasjoner med hovedformål om å boikotte, desinvestere og sanksjonere (BDS).»

Dette medlem viser til at BDS i dag er en stor global bevegelse hvor både fagforeninger, akademikere, kirkesamfunn og andre sivilsamfunnsorganisasjoner er tilsluttet. Dette medlem mener regjeringen ikke skal ekskludere organisasjoner som har uttrykt støtte til BDS fra sine støtteordninger for utvikling i Palestina. Dette medlem finner heller ingen mening i å avskjære palestinske fanger i israelske fengsler fra målrettet norsk hjelp, nå som krigen på Gazastripen har synliggjort at flere av disse er barn som er fengslet på sviktende rettsgrunnlag.

Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 159 post 70 foreslås økt med 230 mill. kroner, hvorav 200 mill. kroner øremerkes til internasjonal gjenoppbygging av palestinsk sivil infrastruktur på Gazastripen, 10 mill. kroner øremerkes til gjenoppbygging i Nord-Syria og 20 mill. kroner øremerkes samarbeid med sju israelske og palestinske menneskerettsorganisasjoner som israelske myndigheter har terrorstemplett.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 159 post 70 Regionbevilgning Midtøsten på 250 mill. kroner. Krigen som foregår i Midtøsten har katastrofale konsekvenser for Palestina og den palestinske sivilbefolkningen. Gaza har store humanitære umiddelbare behov, og behovet for å utvikle og støtte opp under den palestinske selvstyremyndigheten har aldri vært større.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at krigen i Midtøsten krever økte midler til gjenoppbygging av institusjoner og sysselsettingsprogram med videre. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der regionbevilgningen til Midtøsten økes med 250 mill. kroner.

Post 71 Europa og Sentral-Asia

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår 467,634 mill. kroner i områdebevilgning til Europa og Sentral-Asia for 2024. Dette inkluderer støtte til tiltak på Vest-Balkan, Øst-Europa og Sentral-Asia.

Komiteen merker seg at posten også omfatter støtte til prosjekter og programmer i regi av OSSE og Europarådet, som kan regnes som offisiell utviklingsbistand (ODA) i henhold til OECDs utviklingskomitéts regelverk.

Komiteen noterer seg at bevilgningen primært skal støtte bærekraftsmål 16 og ha økt sikkerhet og stabilitet samt forbedret styresett som mål i regionen. I tillegg skal økonomisk og sosial utvikling styrkes. Komiteen merker seg at regjeringen vil i 2024 bidra til en mest mulig stabil og bærekraftig utvikling i land med relativ geografisk nærhet til Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 25 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Post 72 Afghanistan

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår 401,241 mill. kroner til regionbevilgning

til Afghanistan for 2024. Bevilgningen dekker langsiktig bistand til Afghanistan.

Komiteen merker seg at det etter Talibans maktovertakelse i august 2021 ikke lenger gis støtte til myndighetene eller til myndighetsstyrte programmer.

Komiteen merker seg at bevilgningen har som mål å øke sikkerhet og stabilitet, forbedre styresett og styrke økonomisk og sosial utvikling.

Komiteen noterer seg at Norge vil fortsette å støtte det afghanske folket gjennom helhetlig innsats som bidrar til å redusere de humanitære behovene og styrker afghanske lokalsamfunns evne til selvberging og motstandskraft mot kriser. I 2024 vil det være mest aktuelt å prioritere innsats under målet om styrket økonomisk og sosial utvikling. Videre prioriteres utdanning og helse, særlig for jenter og kvinner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 80 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer ser ikke noen positiv utvikling i Afghanistan etter at Taliban overtok makten i landet. Disse medlemmer mener Afghanistan har utviklet seg og fortsetter raskt i negativ retning. Særlig kvinner og jenter blir forhindret fra å ta del i utdanning og arbeidsliv. Regjeringens samtaler med Taliban har ikke hatt noen positiv innvirkning på utviklingen i landet. Disse medlemmer mener at Norges kontakt med Taliban bidrar til å legitimere ekstremisme og at den forringer Norges anseelse internasjonalt. Disse medlemmer ønsker derfor å stanse bistanden til Afghanistan.

Komiteens medlem fra Rødt mener Norge har et særlig ansvar for situasjonen i Afghanistan, og viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 159 post 72 foreslås økt med 44 mill. kroner. Dette tilskuddet skal gå til arbeid for kvinner og minoriteters rettigheter, utdanning og helse.

Post 73 Ukraina og naboland

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår 7 448,2 mill. kroner til posten Ukraina og naboland for 2024. Denne bevilgningen dekker Utenriksdepartementets andel av Nansen-programmet som skal gå til humanitær bistand, driftsstøtte til den ukrainske staten og sivil støtte for å avhjelpe krigens konsekvenser for Moldova, samt støtte til gjenoppbygging i Ukraina. Bevilgningen kan også dekke annen langsiktig bistand til Ukraina.

Komiteen merker seg at god koordinering med ukrainske myndigheter og internasjonale partnere om

innretningen av støtten vil være viktig for å sikre at midlene brukes i tråd med ukrainernes behov. Støtten skal bygge opp under demokratiske institusjoner, rettsstaten og et sterkt sivilsamfunn i Ukraina.

Post 75 Afrika

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår 2 517 mill. kroner i områdebevilgning til Afrika for 2024. Bevilgningen dekker bilaterale tematiske satsinger og multisektorinnsats i Afrika, med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid med utvalgte land.

Komiteen merker seg at støtten skal bidra til samfunnsendring og til å bygge lokale, nasjonale og regionale institusjoner som kan ivareta befolkningens behov og ønsker. Støtten skal innrettes ut fra lokal kontekst, prioriteringer og behov i hvert enkelt land eller region.

Komiteen noterer seg at norsk innsats i 2024 skal videreføre arbeidet for sikkerhet og stabilitet, godt styresett, sosioøkonomisk utvikling og til å bekjempe ulikhet. Støtten til matsikkerhet og landbruk, klima og klimatilpasning er sentrale prioriteringer. Midlene skal støtte opp under kvinners rettigheter og likestilling. Innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter løftes som særlig prioritering i arbeidet for kvinners rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 500 mill. kroner for å prioritere andre formål. Disse medlemmer vil påpeke at en stor del av denne posten ved tidspunktet for budsjettbehandlingen ikke er juridisk forpliktet for 2024, noe som reduserer de negative konsekvensene av å redusere bevilgningen. Disse medlemmer vil videre påpeke at det tidligere har vært utbetalt store beløp fra denne posten sent på året. For eksempel fant om lag 55 pst. av de totale utbetalingene fra denne posten i 2022 sted etter 31. oktober, noe som indikerer at det er krevende å finne gode nok prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at det ikke er vanskelig å finne gode prosjekter for bevilgningen, og at det i henhold til normal utbetalingscyklus ofte gjøres utbetalinger av om lag halvparten av budsjettet mot slutten av budsjettåret. Disse medlemmer understreker at det er store behov i regionen og at Høyres foreslåtte kutt ville hatt store konsekvenser for utviklingsstøtten til noen av verdens fattigste land.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at bistanden til Afrika svekkes globalt som følge av Ukraina-krigen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningen på posten økes med 500 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 159 post 75 Regionbevilgning Afrika på 140 mill. kroner.

Post 76 Asia

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår 476,5 mill. kroner for 2024 på denne posten som dekker bistand til land i Asia og Oseania med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid, særlig i partnerlandene Indonesia og Nepal, samt Myanmar, hvor norsk innsats er lagt om som følge av militærkuppet i 2021.

Komiteen merker seg at bevilgningen skal bidra til økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 80 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 159 post 76 Regionbevilgning Asia på 32 mill. kroner. Venstres foreslåtte endringer på denne posten inkluderer en foreslått reduksjon på 28 mill. kroner i prosjektstøttemidler til Kina.

Post 77 Latin-Amerika og Karibia

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår 176,4 mill. kroner for 2024 på denne posten som inkluderer bistand til Latin-Amerika og Karibia med særlig vekt på tiltak av langsiktig karakter i Colombia, Haiti og Guatemala. I tillegg støtter bevilgningen enkelte regionale satsinger i Karibia, bl.a. på miljø, klima og marin forsøpling.

Komiteen merker seg at bevilgningen skal bidra til at land i Latin-Amerika og Karibia blir tryggere, mer rettferdige og grønnere gjennom tiltak som fremmer fred, rettsikkerhet, matsikkerhet, klimatilpasning- og forebygging, og likestilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 70 mill. kroner for å prioritere andre formål.

KAP. 160 HELSE

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 3 976,3 mill. kroner på kap. 160 for 2024. Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen dekker støtte til tiltak som skal redusere sykdomsbyrde og dødelighet, øke vaksinasjonsgraden i utviklingsland, styrke seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og bedre beredskap.

pen for pandemibekjempelse. I tillegg foreslås bidrag til Verdens helseorganisasjon (WHO) og FNs aidsprogram (UNAIDS) over dette kapitlet.

Komiteen understreker betydningen av investeringer i helse i land med svake helsesystemer, inkludert fra innenlandske kilder. Komiteen trekker spesielt frem behovet for norsk innsats for å bidra til FNs bærekraftsmål 3 om god helse, og hvordan denne støtten i hovedsak går til globale finansieringsmekanismer og støtte til forskning og produktutvikling, i tillegg til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Komiteen er kjent med at en stor del av bevilgningen til global helse er bundet opp i langsiktige avtaler med de globale helsefondene. Dette inkluderer bevilgninger til finansiering av vaksiner og vaksinasjonsprogrammer som Gavi og CEPI. Komiteen merker seg at norsk innsats har bidratt til å øke vaksinasjonsgraden i utviklingsland, men at antallet uvaksinerte og undervaksinerte barn har økt som en konsekvens av covid-19-pandemien. Komiteen mener det er gledelig at deler av dette etterslepet ble innhentet i 2022.

Komiteen merker seg at dødeligheten av hiv, tuberkulose og malaria er redusert globalt. På den annen side er komiteen bekymret over at forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer i lavinntektsland øker, og at ressursbruken på helseformål i utviklingsland har gått ned i kjølvannet av covid-19-pandemien.

Komiteen noterer seg at budsjettforslaget ikke inneholder noen styrking av bevilgningene til Verdens helseorganisasjon (WHO) og at bevilgningen til FNs aidsprogram (UNAIDS) foreslås redusert.

Post 70 Helse

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 3 720,8 mill. kroner på kap. 160 post 70 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 100 mill. kroner. Disse medlemmer vil påpeke at en stor samarbeidsavtale med Den globale finansieringsmekanismen for mødre-, barne- og ungdomshelse, som finansieres over denne posten, nettopp har gått ut. Det vil derfor være mulig å inngå en ny avtale med en annen innretning.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at gode helsesystemer og tilgang til helse tjenester er grunnleggende viktig. Dette medlem vil også påpeke at Norges strategi og arbeid for å bekjempe ikke-smittsomme sykdommer inkludert psykisk sykdom er banebrytende og bør videreføres. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke helsebistanden med 110 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 160 post 70 Helse på 300 mill. kroner. Støtte til reduksjon av sykdomsbyrde og dødelighet i utviklingsland er helt nødvendig, og vil bygge videre på høy norsk kompetanse innen dette området.

Post 71 Verdens helseorganisasjon (WHO)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 235,5 mill. kroner på kap. 160 post 71 for 2024.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke støtten til Verdens Helseorganisasjon med 100 mill. kroner.

Post 72 FNs aidsprogram (UNAIDS)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 20 mill. kroner på kap. 160 post 72 for 2024.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på 60 mill. kroner på kap. 160 post 72 FNs aidsprogram. Dette vil bidra til å reversere regjeringens kutt.

KAP. 161 UTDANNING, FORSKNING OG OFFENTLIGE INSTITUSJONER

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 751,1 mill. kroner på kap. 161 for 2024.

Komiteen registrerer at overføringer fra bistandsbudsjettet til Norges forskningsråd har blitt samlet i post 50 under kapitlet for å gi enklere budsjettering og oversikt, noe komiteen støttet i behandlingen av forrige statsbudsjett. Komiteen registrerer også at for 2024 overføres midler til forskning på fred og forsoning til Norges forskningsråd.

Komiteen mener satsing på utdanning, forskning og faglig samarbeid er en viktig grunnstein og forutsetning for å oppnå norske utenrikspolitiske og utviklingspolitiske målsettinger.

Komiteen vil understreke at utdanning er en forutsetning for økt yrkesdeltakelse, økt menneskelig og økonomisk utvikling og økt likestilling. Komiteen vil særlig framheve hvor viktig det er at jenters mulighet til utdanning styrkes, at etterslepet i skolegang og leseferdigheter fra pandemien hentes inn, og at barns muligheter opprettholdes i møte med et hevet globalt konfliktnivå.

Post 50 Norges forskningsråd – utviklingsområdet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 199,7 mill. kroner på kap. 161 post 50 for 2024.

Post 70 Utdanning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 996,8 mill. kroner på kap. 161 post 70 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 100 mill. kroner. Disse medlemmer vil peke på at utdanning er én av de viktigste satsingene i utviklingspolitikken for jenters og kvinners frihet og for utvikling av samfunnet. Disse medlemmer vil minne om at regjeringen Solberg doblet bistanden til utdanning, mens regjeringen Støre har mer enn halvert den.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 161 post 70 Utdanning på 600 mill. kroner. Dette vil reversere regjeringens kutt og bidra til en satsing på global utdanning.

Dette medlem understreker at dette er Venstres største prioritering i bistandsdelen av Venstres alternative statsbudsjett. Covid-19-pandemien økte den globale læringskrisen. 147 millioner barn gikk glipp av fysisk undervisning i 2020 og 2021, og 24 millioner elever og studenter kommer kanskje aldri tilbake til skolebenken. Det er viktig å forsøke å tette dette gapet. Utdanning er nøkkelen til å oppnå menneskelig og bærekraftig utvikling, og utdanning tar mennesker ut av fattigdom og kriminalitet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at utdanning er en viktig nøkkel til å redusere fattigdom, og forskningen viser også en klar sammenheng mellom utdanning og økonomisk vekst i et land. Dette medlem merker seg at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett, nok en gang har valgt å redusere utdanningsbistanden. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke utdanningsbistanden med 700 mill. kroner.

Post 71 Forskning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 67,2 mill. kroner på kap. 161 post 71 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 20 mill. kroner for å prioritere andre formål. Disse medlemmer minner om at nasjonal ressursmobilisering og nasjonalt eierskap til utviklingsprosesser er viktige prinsipper som giver- og mottakerland av bistand er enige om. Det er disse medlemmers oppfatning at det er viktigst for giversiden å prioritere grunnutdanning.

Post 73 Styresett og offentlige institusjoner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 487,4 mill. kroner på kap. 161 post 73 for 2024.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti merker seg at regjeringen foreslår å avvikle post 72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid. Dette medlem mener det er viktig at det opprettholdes høyt faglig nivå på prioriterte utenriks- og utviklingspolitiske temaer, og viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen på posten med 100 mill. kroner.

Post 72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid

Komiteen registrerer at posten foreslås avvirket og bevilgninger til kunnskapsprogrammene flyttes til andre budsjettposter, samtidig som det opprettes en ny post 73 Styresett og offentlige institusjoner. Komiteen vil understreke viktigheten av å opprettholde at norske forskningsmiljø med høy kompetanse på prioriterte utenriks- og utviklingspolitiske temaer støttes, og at det legges til rette for internasjonalt forskningssamarbeid som bygger opp under FN's bærekraftsmål.

Komiteen understreker at kunnskapsutvekslingen i det faglige samarbeidet ikke bare skal bidra til bedret forvaltning, men også til mer åpenhet, ansvarlighet og integritet hos myndighetene.

KAP. 162 NÆRINGSUTVIKLING, LANDBRUK OG FORNYBAR ENERGI

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 5 830 mill. kroner på kap. 162 for 2024.

Post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 234,5 mill. kroner til dette formålet i regjeringens forslag til statsbudsjett, og at prioriteringene neste år vil bidra til å forbedre rammevilkårene for privat sektor og til å redusere risikoen ved investeringer i utviklingsland, og å bygge utviklingslands kapasitet til å forhandle avtaler som er i tråd med landenes prioriteringer og interesser. Komiteen har merket seg at arbeidet særlig skal rettes mot å skape bærekraftige arbeidsplasser i de minst utviklede landene i Afrika sør for Sahara og prioritere tiltak innenfor landbruk og havbaserte næringer, samt å redusere de sosioøkonomiske konsekvensene av globale kriser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at et anstendig arbeidsliv er et grunnleggende premiss for bærekraftig utvikling. Bevilgningen skal i økende grad benyttes til utviklingsret-

tet handel hvor menneskerettigheter, miljø, fattigdomsbekjempelse og næringsutvikling prioriteres, og Fairtrade Norge kan være et godt virkemiddel for å nå målene om ansvarlig næringsliv og handelsrettet utviklingsarbeid samt bærekraftsmålene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til næringsutvikling og handel. Disse medlemmer mener at den beste formen for bistand er å stimulere til økt handel og næringsutvikling. Dette gjøres best gjennom investeringer med privat kapital. Det vil bidra til verdiskaping, arbeidsplasser, selvstendighet og redusert fattigdom.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at flere utsatte områder har en ung befolkning og at det er et økende behov for jobber fremover. Yrkesopplæring for unge og kvinner, entreprenørskap, jobbskaping og lokal næringsutvikling vil derfor bli enda viktigere fremover. Økte midler til jobbskaping i samarbeid med sivil samfunn vil være viktig for å få til dette. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen på posten med 50 mill. kroner.

Post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk

Komiteen merker seg at det foreslås en bevilgning på 1 898 mill. kroner til dette formålet, noe som er en økning på 246 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2023.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at bevilgningene følger opp Hurdalsplattformens prioritering av kampen mot sult og for økt matsikkerhet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 500 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil påpeke at en stor del av denne posten ved tidspunktet for budsjettbehandlingen ikke er juridisk forpliktet for 2024, noe som reduserer de negative konsekvensene av å redusere bevilgningen. Disse medlemmer vil videre påpeke at det tidligere har vært utbetalt store beløp fra denne posten sent på året. For eksempel fant om lag 63 pst. av de totale utbetalingene fra denne posten i 2022 sted etter 31. oktober, noe som indikerer at det er krevende å finne gode nok prosjekter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en reduksjon på kap. 162 post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk på 200 mill. kroner, for å omprioritere til utdanning og helse.

sjon på kap. 162 post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk på 200 mill. kroner, for å omprioritere til utdanning og helse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at kombinasjonen av globale kriser har fått stor betydning for matsikkerhet. Flertallet mener Høyres og Venstres kutt i bevilgningene til matsikkerhet og småskalajordbruk er alvorlige når antallet mennesker som sulter i verden øker.

Post 72 Fornybar energi

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 1 019,4 mill. kroner til dette formålet. Bevilgningene dekker tiltak som skal øke tilgangen til bærekraftig energi og redusere klimagassutslipp i utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å doble rammen for garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland til 10 mrd. kroner. Det foreslås samtidig å redusere bevilgningen til tapsavsetning med 375 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener at rammen som regjeringen har foreslått for garantiordningen er for lav, og at det fremstår som helt unødvendig med en tapsavsetning på 750 mill. kroner som skal tas fra bistandsbudsjettet de neste to årene, og settes på konto i Norges Bank. Disse medlemmer vil understreke at disse partienes forslag innebærer å finansiere ordningen med garantipremier fra garantimottakerne. Regjeringen foreslår selv å finansiere ordningen med garantipremier, men først på lengre sikt. Disse medlemmer mener at det vil være uheldig å sette til side midler fra budsjettet slik regjeringen foreslår, når regjeringen uansett forventer at disse midlene vil bli tilbakebetalt. Disse medlemmer mener videre at regjeringen må vurdere innretningen på ordningen, der brorparten av garantirammen skal benyttes til å garantere for investeringer som gjøres gjennom utviklingsbankene. Disse medlemmer mener denne innretningen vil mobilisere mindre privat kapital enn det ordningen ellers kunne gjort.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å redusere bevilgningen til tapsavsetning for garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland med 375 mill. kroner da det er en bedre løsning å finansiere ordningen med garantipremier fra garantimottakerne.

Post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC)

Komiteen merker seg at bevilgningene til Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) ble flyttet til kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken i 2023. Dette da IFC tilhører Verdensbankgruppen.

Post 75 Norfund – risikokapital og Post 95 Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 438,3 mill. kroner på post 75 Norfund – risikokapital. Bevilgningene dekker risikokapital for den årlige tilførselen av investeringskapital til Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfund). Komiteen merker seg at det samtidig foreslås bevilget 1 239,9 mill. kroner på Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland. Komiteen merker seg at Norfund prioriterer Afrika sør for Sahara og de minst utviklede landene med investeringer som gir høy utviklingseffekt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet. Disse medlemmer ønsker ikke at Norge skal engasjere seg i denne typen aktiviteter. Disse medlemmer mener dette ikke er et offentlig ansvar og at det bør ivaretas av privat kapital.

Post 76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital og Post 96 Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 250 mill. kroner på post 76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital. Komiteen viser til at det samtidig blir foreslått bevilget 750 mill. kroner til Post 96 Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd. Klimainvesteringsfondet skal bidra til å redusere eller unngå klimagassutslipp ved å finansiere utbygging av fornybar energi i utviklingsland som har store utslipp fra fossil kraftproduksjon, særlig kullkraft.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Rødt, merker seg at fondet skal utløse investeringer som ellers ikke ville blitt realisert og yte risikoavlastende kapital. Flertallet viser til at Norfund bidrar til utvikling av lønnsomme virksomheter innen sektorene ren energi, finans, grønn infrastruktur og vekstkraftige bedrifter, inkludert i verdikjeden for landbruk.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Klimainvesteringsfondet ble etablert

av regjeringen Solberg med Kristelig Folkeparti i spissen. Fondet investerer i utbygging og produksjon av fornybar energi i utviklingsland. Fondets investeringer i fjor bidro alene til å unngå utslipp av 6,2 millioner tonn CO₂ per år – tilsvarende 13 pst. av Norges årlige utslipp og er således et svært viktig virkemiddel for å få til den grønne omstillingen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke Klimainvesteringsfondet med til sammen 1 mrd. kroner. Der blir kapitalinnskuddet på kap. 162 post 96 økt med 750 mill. kroner – finansiert under streken. Denne økningen blir ikke medregnet i Kristelig Folkepartis bistandsprosent ettersom det er viktig for Kristelig Folkeparti at bistanden i hovedsak skal være fattigdomsreducerende. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det i tråd med økningen av kapitalinnskuddet foreslås å øke bevilgningen under denne post 76 med 250 mill. kroner.

KAP. 163 KLIMA, MILJØ OG HAV

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 2 026,5 mill. kroner på kap. 163 for 2024. Komiteen viser til at norsk klimafinansiering til utviklingsland skal innrettes slik at den bidrar til at utviklingslandene når målene sine under Paris-avtalen.

Komiteen merker seg at norsk klimafinansiering i 2022 var på om lag 15,5 mrd. kroner, noe som innfrir løftet Norge ga under klimaforhandlingene i Glasgow i 2021 om en dobling av klimafinansieringen innen 2026. Videre merker komiteen seg at en stor del av disse midlene er privat kapital, utløst av offentlige midler, primært Klimainvesteringsfondet som Norfund forvalter. Komiteen mener denne dynamikken er gledelig, men minner samtidig om at private midler vil variere mye fra år til år.

Komiteen noterer seg at det vil bli inngått en ny avtale om støtte til Det grønne klimafondet (GCF) i løpet av høsten 2023 og at avtalen vil dekke perioden 2024–2027.

Komiteen viser til at norsk innsats innen klima og miljø i hovedsak skal gå til tiltak for klimatilpasning, forebygging av klimarelaterte katastrofer og utslippsreduksjoner i utviklingsland, og at dette inkluderer støtte til å håndtere tap og skade som følger av klimændringene.

Komiteen ønsker særlig å trekke frem at Norge, som en høyteknologisk maritim nasjon, har verdifulle fortrinn når det kommer til bekjempelse av marin forsøpling.

Post 70 Miljø og klima

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 744,4 mill. kroner på kap. 163 post 70 for 2024.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 163 post 70 Miljø og klima på 180 mill. kroner. Dette vil inkludere støtte til klimatilpasning, i tråd med løftet om å tredoble støtten til klimatilpasningstiltak innen 2026.

Post 71 Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 282,1 mill. kroner på kap. 163 post 71 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås styrket. Disse medlemmer mener marin forsøpling og plast i havet utgjør en stor trussel mot livet i havet. Med det er også verdens matvareressurser og mangfold i fare. Plast og marin forsøpling er synlig og tydelig i alle verdenshavene. Plast som kommer inn i næringskjeden og kjemikalier og annen forurensning som påvirker liv i havet, medfører en helserisiko også for mennesker. Ringvirkningene blir store og alvorlige. Dersom dette ikke gripes fatt i, vil vi stå overfor store utfordringer i tiden som kommer. Artsmangfold vil rammes samtidig som flere av kjemikaliene som kommer ut i havet, medfører at forplantningsevnen hos både fisk og havdyr blir redusert. Disse medlemmer etterlyser konkrete tiltak og gode rapporteringsrutiner.

KAP. 164 LIKESTILLING

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 893,2 mill. kroner på kap. 164 for 2024.

Komiteen ser på satsing for likestilling internasjonalt som en grunnpilar i Norges utenrikspolitiske arbeid. Komiteen mener at en rettferdig verden også er en likestilt verden. Kjønnlikestilling handler om rettferdig fordeling av makt, innflytelse og ressurser mellom jenter, kvinner, gutter, menn og personer som bryter med binære normer for kjønn og seksualitet. Kvinners aktive deltakelse i samfunnet skaper utvikling og vekst.

Bevilgningen skal bidra til FNs bærekraftsmål 5 om likestilling og dekker målrettede tiltak for å fremme likestilling mellom kjønnene og jenters og kvinners rettigheter, deltakelse og posisjon i samfunnet.

Komiteen viser til det arbeidet som gjøres av FNs organisasjon for kvinners rettigheter og Likestilling (UN Women). UN Women spiller også en rolle som pådriver for å sikre at kjønnsperspektiv er godt integrert i all humanitær innsats og internasjonal bistand. Norges bidrag til organisasjonen skal blant annet bidra til at marginaliserte og sårbare kvinner prioriteres og at konse-

kvenser av klimaendringer og teknologisk utvikling for likestilling tillegges økt vekt.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, som styrker bevilgningene til sivilt likestillingsarbeid, til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) og til økt kjernestøtte til FNs befolkningsfond UNFPA for å styrke kampen for kvinners rettigheter med totalt 60 mill. kroner.

Post 70 Likestilling

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 203,3 mill. kroner på kap. 164 post 70 for 2024.

Post 71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 100,3 mill. kroner på kap. 164 post 71 for 2024.

Post 72 FNs befolkningsfond (UNFPA)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 589,6 mill. kroner på kap. 164 post 72 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 50 mill. kroner. Disse medlemmer vil fremheve at ubundne midler i form av kjernestøtte er viktig for å sikre at FN-organisasjonene selv evner å rette inn sin innsats dit hvor den trengs mest. Disse medlemmer vil videre fremheve at økt kjernestøtte til FNs befolkningsfond vil styrke tilgangen til familieplanlegging, redusere mødre- og barnedødelighet og gjøre organisasjonen bedre i stand til å bekjempe kjønnsbasert vold og skadelige skikker som kjønnslemlestelse, barneekteskap, tidlig ekteskap og tvangsekteskap. Disse medlemmer vil minne om at regjeringen Solberg forpliktet seg til å investere 9,6 mrd. kroner til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og 760 mill. kroner til bekjempelse av skadelige skikker (til sammen 10,4 mrd. kroner) for perioden 2020–2025, og at regjeringen Solberg la frem en strategi mot skadelige skikker for perioden 2019–2023.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 164 post 72 Likestilling FNs befolkningsfond på 50 mill. kroner.

KAP. 170 SIVILT SAMFUNN

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 2 570,7 mill. kroner på kap. 170 for 2024.

Komiteen merker seg at bevilgningen dekker støtte til tiltak som skal styrke sivilt samfunn i utvi-

klingsland, inkludert deres evne og kapasitet til å fremme utvikling og samfunnsendring. Det gis hovedsakelig støtte til norske organisasjoner, men også til internasjonale og nasjonale organisasjoner. De norske og internasjonale organisasjonene har nært samarbeid med nasjonale og lokale partnerorganisasjoner i utviklingslandene. Komiteen viser til at støtten til sivilt samfunn skal bidra til å skape varige samfunnsendringer basert på menneskerettigheter og demokratiske rettsstatsprinsipper.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at mange har begrenset tilgang på utdanning, helse og nødhjelp, og at hjelpen spiller en avgjørende rolle for å bekjempe fattigdom og er med på å bygge opp demokratiske strukturer. Flertallet peker på at mange av de sivile organisasjonene som tar imot norsk bistand, arbeider i land der menneskerettigheter står svakt. Innbyggerne i disse landene er ofte sårbare for klimaendringer og andre kriser. Flertallet viser til uro over at menneskerettigheter og arbeid for likestilling er under press mange steder. Et sterkt og uavhengig sivilt samfunn er viktig for demokratisk utvikling og arbeid mot fattigdom.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 170 på 15 mill. kroner til å gjenopprette egen post for informasjonstiltak om Nord/Sør-spørsmål.

Post 70 Sivilt samfunn

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 170 post 70 Sivilt samfunn på 210 mill. kroner. En satsing på mangfoldige og dynamiske sivilsamfunn vil bidra til å korrigere maktmisbruk og fremme demokrati i en tid der dette er i global tilbakegang.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det sivile samfunn og sivilsamfunnsarbeid er en grunnleggende drivkraft for demokrati og menneskerettigheter, og at sivilsamfunnsorganisasjonene også er viktige «vaktbikkjer» og bidragsytere for å sikre at bistand når fram til de som trenger det mest. Styrking av sivilsamfunn i sør blir stadig viktigere i kampen for demokratiske rettigheter som forsamlings- og ytringsfrihet og inkluderende utvikling. Særlig i en tid der sivilsamfunnsorganisasjoner er under press flere steder i verden, er det viktig å opprettholde og styrke denne bistanden. Dette medlem viser videre til at satsing på frivillige organisasjoner er effektiv bistand. Kirker og andre sivilsamfunnsaktører har hatt en nøkkelrolle i oppbyggingen av store deler av skoletilbud og helsetilbud i mange lavinntektsland. I flere områder er det også sivilsamfunnsorganisasjoner som har det beste nettverket og

«infrastrukturen» for å få fram bistanden. Dette medlem viser til viktigheten av arbeidet mot det moderne slaveri og skadelige skikker som kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og «preferanse for sønner». Sivilsamfunnsorganisasjonene er spydspisser for å nå fram med hjelp til de mest sårbare og marginaliserte gruppene i et samfunn, inkludert ofrene for disse ødeleggende praksisene. Arbeid mot moderne slaveri og for mennesker med funksjonsnedsettelse med videre må holdes høyt. Dette medlem viser til at demokratifremme gjennom politiske partier (Demokratistøtten) er viktig ordning som bidrar til å støtte demokratiutvikling hos politiske partier i utviklingsland. I løpet av 2024 skal denne ordningen flyttes fra Norad til Norec. I overgangsfasen ligger det ingen finansiering til nåværende prosjekter, noe som medfører et tap av kritisk kompetanse i partnerlandene og i Norge. Dette vil også føre til et opphold i prosjektaktiviteter. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett at det øremerkes 5 mill. kroner gjennom Norad til nåværende mottakere av demokratistøtte frem til en ny søknadsprosess er ferdigstilt med Norec. Dette medlem mener også til at det bør etableres flerpartisenter for demokratiutvikling som sikrer at Norge øker sin innsats med demokratistøtte til politiske institusjoner på en profesjonell og forutsigbar måte etter ordningen tas over av Norec. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen på posten med 550 mill. kroner.

KAP. 171 FNs UTVIKLINGSARBEID

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 946,1 mill. kroner på kap. 171 for 2024.

Komiteen viser til at bevilgningene over kapitlet i hovedsak går til kjernestøtte til FNs utviklingsprogram (UNDP) og FNs barnefond (UNICEF). Komiteen er innforstått med at kjernestøtte er viktig for at FN-organisasjonene skal levere utviklingshjelp effektivt og fleksibelt, men at FNs utviklingsarbeid likevel mottar stadig lavere andel kjernestøtte. Samtidig har mykt øremerket tematisk støtte og støtte til fellesfond økt. Fellesfond bidrar til økt samarbeid mellom FN-organisasjoner. Komiteen er kjent med at UNDP er sentrale i FNs helhetlige innsats på landnivå, og at UNDPs tematiske prioriteringsområder er fattigdom og ulikhet, styresett, robusthet, klima og miljø, energi og likestilling. UNICEF arbeider globalt med utvikling og humanitær innsats og samarbeider med et bredt spekter av private og statlige aktører for å sikre barns rettigheter. Komiteen merker seg UNICEFs prioriteringer innen klima og likestilling og arbeid for at rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse styrkes.

Post 70 FNs utviklingsprogram (UNDP)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 454,4 mill. kroner på kap. 171 post 70 for 2024.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 171 post 70 foreslås økt med 600 mill. kroner for å øke kjernestøtten til FNs utviklingsprogram UNDP opp til inflasjonsjustert trend for 2007–2012.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 171 post 70 FNs utviklingsprogram på 100 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at stabile kjernebidrag til FN-institusjonene er viktig for å nå de mest utsatte gruppene i verden. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til FNs utviklingsprogram (UNDP) med 120 mill. kroner.

Post 71 FNs barnefond (UNICEF)

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 480,6 mill. kroner på kap. 171 post 71 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene på denne posten med 50 mill. kroner. Disse medlemmer vil fremheve at ubundne midler i form av kjernestøtte er viktig for å sikre at FN-organisasjonene selv evner å rette inn sin innsats dit hvor den trengs mest. Disse medlemmer vil videre fremheve at økt støtte til UNICEF bidrar til å opprettholde vaksinasjonsgrad, utdanning, ernæring og beskyttelse av verdens mest sårbare barn.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 171 post 71 FNs barnefond på 120 mill. kroner. FNs barnefond er viktig for å opprettholde vaksinasjonsgrad, utdanning, ernæring og beskyttelse av verdens mest sårbare barn.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke UNICEF i kjernestøtte med 300 mill. kroner.

Post 73 FN og multilateralt samarbeid

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 11,1 mill. kroner på kap. 171 post 73 for 2024.

KAP. 172 MULTILATERALE FINANSINSTITUSJONER OG GJELDSLETTE

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 2 630,8 mill. kroner på kap. 172 for 2024. Komiteen viser til at kapittelet dekker Norges kjernestøtte til Verdensbankgruppen, inkl. Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), regionale utviklingsbanker og fond. I tillegg støtter Norge tematiske fond innen politisk prioriterte områder i samarbeid med andre land og bankene.

Post 70 Verdensbanken

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår totalt 1 169,6 mill. kroner til denne posten for 2024. Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til Verdensbankgruppen.

Komiteen merker seg at denne posten har som mål å redusere ekstrem fattigdom og økonomiske ulikheter, skape en inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, redusere klimagassutslipp og styrke klimatilpasning, samt være en langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling.

Komiteen noterer seg at verdensbanken er den største kilden til multilateral utviklingsfinansiering generelt, og til utdanning og klima spesielt.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 172 post 70 foreslås redusert med 334 mill. for å kutte bidrag til lån via banker og fond med nyliberal agenda og i stedet finansiere økte donasjoner som i større grad lar landene velge sin egen skjebne og finanspolitikk.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på kap. 172 post 70 Verdensbanken på 100 mill. kroner. Summen er ment øremerket til det internasjonale utviklingsfondet IDA, som har vise seg å gi svært god effekt ut av bistandsbevilgninger.

Post 71 Regionale banker og fond

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår totalt 1 021,4 mill. kroner til denne posten for 2024. Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til kjøp av eierandeler i utviklingsbankene og gavebidrag til de respektive bankers fond for de fattigste landene.

Komiteen merker seg at denne posten har som mål at de regionale utviklingsbankene og fond vil redusere ekstrem fattigdom og økonomiske ulikheter, redusere klimagassutslipp og styrke klimatilpasning, mobilisere langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling, samt å oppnå inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 172 post 71 foreslås redusert med 334 mill. kroner for å kutte bidrag til lån via banker og fond med nyliberal agenda og i stedet finansiere økte donasjoner som i større grad lar landene velge sin egen skjebne og finanspolitikk.

Post 72 Strategisk samarbeid

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår totalt 43,3 mill. kroner til denne posten for 2024. Bevilgningen dekker bidrag til de multilaterale utviklingsbankene på områder av høy politisk prioritet der det er ønskelig å styrke bankenes arbeid.

Komiteen merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene og at bevilgningen skal bidra til å styrke de multilaterale utviklingsbankenes samlede innsats for effektiv fattigdomsbekjempelse og levering av fellesgoder, samt en inkluderende og bærekraftig vekst.

Komiteen merker seg at bevilgningen i sin helhet går til å støtte Det internasjonale pengefondets (IMF) låneordninger for lavinntektsland i 2024.

Post 73 Gjeldslette

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår totalt 396,5 mill. kroner til denne posten for 2024. Bevilgningen dekker Norges forpliktelser under de multilaterale gjeldsletteinitiativene «Heavily Indebted Poor Countries Initiative» (HIPC) fra 1996, og «Multilateral Debt Relief Initiative» (MDRI) fra 2005 for sletting av fattige lands gjeld til multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner.

Komiteen merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene. Spesielt relevante på overordnet nivå er bærekraftsmål 1 – Utrydde alle former for fattigdom i hele verden. Bevilgningen skal bidra til å nå Norges mål om å oppfylle sine juridisk bindende forpliktelser til tidligere vedtatte multilaterale gjeldsletteinitiativer (HIPC og MDRI).

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2024, hvor kap. 172 post 73 foreslås økt med 120 mill. kroner, for å bidra til sletting av mer av utviklingslands gjeld til vestlige land, samt som bidrag til UNCTADs forespørsel om å opprette en global mekanisme for gjeldslette.

KAP. 179 FLYKTNINGILTAK I NORGE

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 3 770,5 mill. kroner på kap. 179 for 2024.

Komiteen viser til at det for 2024 er lagt til grunn en prognose på 25 000 ankomster av flyktninger og asylsøkere der 20 000 av disse er fordrevne fra Ukraina etter Russlands angrepskrig mot landet, men understre-

ker at anslagene er meget usikre, spesielt antallet fordrevne fra Ukraina.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at den store tilstrømmingen fra Ukraina bør føre til at Norge avviker ordningen med mottak av kvoteflyktninger fra FN og endrer asylpolitikken slik at Norge får full råderett over politikken på området.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at flykningiltak i Norge utgjør 7,29 pst. av regjeringens forslag til total norsk bistand. Dette gjør Norge til den nest største mottakeren av norsk bistand. Dette medlem viser til rapporten «Investering i en felles fremtid» lagt frem den 15. mai 2023. Rapporten sier at flykningutgifter i giverland ikke kan «sies å være rettet mot sosial og økonomisk utvikling i utviklingsland. Tvert imot medfører dette en redusert tilgang til finansiering for utviklingsformål i fattige land, og skader ODAs integritet.». Dette medlem er bekymret for at dette er en del av en klar internasjonal trend som viser at andelen bistandspenger som går direkte til fattige land er synkende. Dette medlem understreker at midlene som går til mottak av flyktninger er svært viktig, men at det bør diskuteres hvorvidt det er formålstjenlig å føre denne posten som internasjonal utviklingsbistand.

KAP. 481 OG 3481 SAMFUNNET JAN MAYEN

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 406,5 mill. kroner på kap. 481 og en inntektsramme på 7,1 mill. kroner for 2024.

2.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 4

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 4

Tabellen viser forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes. Forslaget fra regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har subsidiær tilslutning fra Sosialistisk Venstreparti, og er derfor komiteens tilråding. Øvrige forslag uttrykker alternativbudsjettens standpunkter. I hele tusen kroner.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
Utgifter rammeområde 4 (i tusen kroner)									
100	Utenriksdepartementet								
	1 Driftsutgifter	2 835 245	2 835 245 (0)	2 835 245 (0)	2 820 245 (-15 000)	2 835 245 (0)	2 835 245 (0)	2 835 245 (0)	2 835 245 (0)
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet								
	1 Driftsutgifter	11 255	11 255 (0)	11 255 (0)	11 255 (0)	11 255 (0)	9 585 (-1 670)	11 255 (0)	11 255 (0)
115	Næringsfremme, kultur og informasjon								
	22 Spesielle driftsutgifter – næringsfremme	14 658	14 658 (0)	14 658 (0)	14 658 (0)	14 658 (0)	14 658 (0)	14 658 (0)	0 (-14 658)
	70 Kultur- og informasjonsformål	42 537	42 537 (0)	42 537 (0)	12 761 (-29 776)	42 537 (0)	42 537 (0)	42 537 (0)	22 537 (-20 000)
	71 Næringsfremme	15 382	15 382 (0)	15 382 (0)	7 691 (-7 691)	5 382 (-10 000)	8 362 (-7 020)	15 382 (0)	0 (-15 382)
116	Internasjonale organisasjoner								
	70 Pliktige bidrag	1 555 390	1 555 390 (0)	1 555 390 (0)	1 555 390 (0)	1 555 390 (0)	1 561 390 (+6 000)	1 555 390 (0)	1 555 390 (0)
117	EØS-finansieringsordningene								
	77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021	644 000	644 000 (0)	644 000 (0)	642 700 (-1 300)	644 000 (0)	644 000 (0)	644 000 (0)	644 000 (0)
	78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021	747 000	747 000 (0)	747 000 (0)	745 800 (-1 200)	747 000 (0)	627 000 (-120 000)	747 000 (0)	747 000 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
118		Utenrikspolitiske sat- singer								
	70	Nordområdene, Russ- land og atomsikkerhet	119 634	94 634 (-25 000)	94 634 (-25 000)	119 634 (0)	119 634 (0)	119 634 (0)	119 634 (0)	94 634 (-25 000)
	71	Globale sikkerhets- spørsmål	7 300	7 300 (0)	7 300 (0)	7 300 (0)	7 300 (0)	11 550 (+4 250)	7 300 (0)	7 300 (0)
	72	Nedrustning, ikke- spredning og kjernefy- sisk sikkerhet mv.	14 390	24 390 (+10 000)	14 390 (0)	14 390 (0)	24 390 (+10 000)	110 510 (+96 120)	20 000 (+5 610)	24 390 (+10 000)
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	32 161	32 161 (0)	32 161 (0)	32 161 (0)	32 161 (0)	35 781 (+3 620)	35 161 (+3 000)	32 161 (0)
	75	Tilskuddsordning for fredsarbeid	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	75	Opplysningsarbeid for fred i Norge	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	16 000 (+16 000)	0 (0)	0 (0)
	76	Internasjonalt arbeid mot atomvåpen	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	25 000 (+25 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	76	Internasjonalt arbeid mot apartheid og folke- mord	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	12 000 (+12 000)	0 (0)	0 (0)
140		Utenriksdepartementet								
	1	Driftsutgifter	1 978 461	1 978 461 (0)	1 978 461 (0)	1 948 461 (-30 000)	1 978 461 (0)	1 978 461 (0)	1 978 461 (0)	2 003 461 (+25 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	115 494	115 494 (0)	115 494 (0)	114 494 (-1 000)	115 494 (0)	115 494 (0)	115 494 (0)	115 494 (0)
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)								
	1	Driftsutgifter	370 360	370 360 (0)	370 360 (0)	360 360 (-10 000)	370 360 (0)	370 360 (0)	370 360 (0)	420 360 (+50 000)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
144	Norsk senter for utveks- lings samarbeid (Norec)								
	1 Driftsutgifter	59 434	59 434 (0)	59 434 (0)	53 434 (-6 000)	59 434 (0)	59 434 (0)	59 434 (0)	59 434 (0)
	70 Utvekslingsordninger	133 477	133 477 (0)	133 477 (0)	113 477 (-20 000)	133 477 (0)	133 477 (0)	133 477 (0)	133 477 (0)
150	Humanitær bistand								
	70 Nødhjelp og humanitær bistand	3 901 289	3 901 289 (0)	4 001 289 (+100 000)	4 401 289 (+500 000)	3 901 289 (0)	5 413 289 (+1 512 000)	4 271 289 (+370 000)	6 401 289 (+2 500 000)
	71 Verdens matvarepro- gram (WFP)	430 000	430 000 (0)	530 000 (+100 000)	430 000 (0)	430 000 (0)	1 430 000 (+1 000 000)	530 000 (+100 000)	2 930 000 (+2 500 000)
151	Fred, sikkerhet og glo- balt samarbeid								
	70 Fred og forsoning	415 260	415 260 (0)	415 260 (0)	345 260 (-70 000)	435 260 (+20 000)	415 260 (0)	415 260 (0)	445 260 (+30 000)
	71 Globale sikkerhets- spørsmål og nedrust- ning	144 060	144 060 (0)	144 060 (0)	122 060 (-22 000)	144 060 (0)	144 060 (0)	144 060 (0)	144 060 (0)
	73 FN og globale utfordrin- ger	268 138	268 138 (0)	298 138 (+30 000)	206 138 (-62 000)	268 138 (0)	268 138 (0)	268 138 (0)	268 138 (0)
152	Menneskerettigheter								
	70 Menneskerettigheter	741 617	741 617 (0)	741 617 (0)	669 617 (-72 000)	791 617 (+50 000)	741 617 (0)	871 617 (+130 000)	821 617 (+80 000)
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000	197 000 (0)	197 000 (0)	185 180 (-11 820)	207 000 (+10 000)	197 000 (0)	197 000 (0)	197 000 (0)
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn								
	70 Flyktninger og internt fordrevne	1 320 000	1 320 000 (0)	1 320 000 (0)	720 000 (-600 000)	1 320 000 (0)	1 330 000 (+10 000)	1 320 000 (0)	1 320 000 (0)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000	630 000 (0)	630 000 (0)	430 000 (-200 000)	630 000 (0)	780 000 (+150 000)	630 000 (0)	880 000 (+250 000)
	72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn	719 504	719 504 (0)	719 504 (0)	331 702 (-387 802)	869 504 (+150 000)	719 504 (0)	719 504 (0)	719 504 (0)
159	Regionbevilgninger								
	70 Midtøsten	519 311	519 311 (0)	519 311 (0)	238 883 (-280 428)	589 311 (+70 000)	749 311 (+230 000)	769 311 (+250 000)	769 311 (+250 000)
	71 Europa og Sentral-Asia	467 634	467 634 (0)	442 634 (-25 000)	328 160 (-139 474)	487 634 (+20 000)	467 634 (0)	467 634 (0)	467 634 (0)
	72 Afghanistan	401 241	401 241 (0)	321 241 (-80 000)	80 248 (-320 993)	461 241 (+60 000)	445 241 (+44 000)	401 241 (0)	401 241 (0)
	75 Afrika	2 517 022	2 517 022 (0)	2 017 022 (-500 000)	1 913 622 (-603 400)	2 517 022 (0)	2 517 022 (0)	2 657 022 (+140 000)	3 017 022 (+500 000)
	76 Asia	476 503	476 503 (0)	396 503 (-80 000)	331 203 (-145 300)	516 503 (+40 000)	476 503 (0)	508 503 (+32 000)	476 503 (0)
	77 Latin-Amerika og Kari- bia	176 432	176 432 (0)	106 432 (-70 000)	141 146 (-35 286)	196 432 (+20 000)	176 432 (0)	176 432 (0)	176 432 (0)
160	Helse								
	70 Helse	3 720 797	3 720 797 (0)	3 620 797 (-100 000)	2 976 637 (-744 160)	3 720 797 (0)	3 720 797 (0)	4 020 797 (+300 000)	3 830 797 (+110 000)
	71 Verdens helseorganisa- sjon (WHO)	235 500	235 500 (0)	235 500 (0)	188 400 (-47 100)	235 500 (0)	255 500 (+20 000)	235 500 (0)	335 500 (+100 000)
	72 FNs aidsprogram (UNAIDS)	20 000	20 000 (0)	20 000 (0)	10 000 (-10 000)	45 000 (+25 000)	20 000 (0)	80 000 (+60 000)	20 000 (0)
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjo- ner								
	70 Utdanning	996 798	996 798 (0)	1 096 798 (+100 000)	620 862 (-375 936)	1 102 798 (+106 000)	996 798 (0)	1 596 798 (+600 000)	1 696 798 (+700 000)
	71 Forskning	67 196	67 196 (0)	47 196 (-20 000)	53 756 (-13 440)	67 196 (0)	67 196 (0)	67 196 (0)	67 196 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
	73	Styresett og offentlige institusjoner	487 423	487 423 (0)	487 423 (0)	487 423 (0)	487 423 (0)	487 423 (0)	487 423 (0)	587 423 (+100 000)
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi								
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	234 536	234 536 (0)	234 536 (0)	264 536 (+30 000)	84 536 (-150 000)	234 536 (0)	234 536 (0)	284 536 (+50 000)
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk	1 897 966	1 897 966 (0)	1 397 966 (-500 000)	1 518 373 (-379 593)	1 897 966 (0)	1 897 966 (0)	1 697 966 (-200 000)	1 897 966 (0)
	72	Fornybar energi	1 019 358	1 019 358 (0)	644 358 (-375 000)	509 679 (-509 679)	864 358 (-155 000)	1 019 358 (0)	1 019 358 (0)	644 358 (-375 000)
	75	Norfund – risikokapital	438 288	438 288 (0)	438 288 (0)	219 143 (-219 145)	338 288 (-100 000)	288 288 (-150 000)	438 288 (0)	438 288 (0)
	76	Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	250 000	250 000 (0)	250 000 (0)	125 000 (-125 000)	250 000 (0)	250 000 (0)	250 000 (0)	500 000 (+250 000)
163		Klima, miljø og hav								
	70	Miljø og klima	1 744 431	1 744 431 (0)	1 744 431 (0)	1 384 431 (-360 000)	1 744 431 (0)	1 744 431 (0)	1 924 431 (+180 000)	1 744 431 (0)
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling	282 100	282 100 (0)	282 100 (0)	302 100 (+20 000)	282 100 (0)	282 100 (0)	282 100 (0)	282 100 (0)
164		Likestilling								
	70	Likestilling	203 319	203 319 (0)	203 319 (0)	121 991 (-81 328)	203 319 (0)	223 319 (+20 000)	203 319 (0)	203 319 (0)
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 300	100 300 (0)	100 300 (0)	50 150 (-50 150)	100 300 (0)	120 300 (+20 000)	100 300 (0)	100 300 (0)
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600	589 600 (0)	639 600 (+50 000)	235 840 (-353 760)	589 600 (0)	609 600 (+20 000)	639 600 (+50 000)	589 600 (0)
170		Sivilt samfunn								
	70	Sivilt samfunn	2 570 665	2 570 665 (0)	2 570 665 (0)	1 028 266 (-1 542 399)	4 070 665 (+1 500 000)	2 570 665 (0)	2 780 665 (+210 000)	3 120 665 (+550 000)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
	71 Opplysningsarbeid om Nord/Sør-spørsmål	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	15 000 (+15 000)	0 (0)	0 (0)
171	FNs utviklingsarbeid								
	70 FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400	454 400 (0)	454 400 (0)	90 880 (-363 520)	454 400 (0)	1 054 400 (+600 000)	554 400 (+100 000)	574 400 (+120 000)
	71 FNs barnefond (UNICEF)	480 600	480 600 (0)	530 600 (+50 000)	192 240 (-288 360)	480 600 (0)	500 600 (+20 000)	600 600 (+120 000)	780 600 (+300 000)
	73 FN og multilateralt sam- arbeid	11 099	11 099 (0)	11 099 (0)	5 549 (-5 550)	11 099 (0)	11 099 (0)	11 099 (0)	11 099 (0)
172	Multilaterale finansin- stitusjoner og gjelds- lette								
	70 Verdensbanken	1 169 600	1 169 600 (0)	1 169 600 (0)	877 200 (-292 400)	1 169 600 (0)	669 600 (-500 000)	1 269 600 (+100 000)	1 169 600 (0)
	71 Regionale banker og fond	1 021 400	1 021 400 (0)	1 021 400 (0)	766 050 (-255 350)	1 021 400 (0)	687 900 (-333 500)	1 021 400 (0)	1 021 400 (0)
	72 Strategisk samarbeid	43 300	43 300 (0)	43 300 (0)	34 640 (-8 660)	43 300 (0)	23 300 (-20 000)	43 300 (0)	43 300 (0)
	73 Gjeldslette	396 480	396 480 (0)	396 480 (0)	334 480 (-62 000)	396 480 (0)	516 480 (+120 000)	396 480 (0)	396 480 (0)
480	Svalbardbudsjettet								
	50 Tilskudd	406 548	406 548 (0)	406 048 (-500)	406 548 (0)	406 548 (0)	406 548 (0)	406 548 (0)	406 548 (0)
	Sum utgifter rammeom- råde 4	53 223 339	53 208 339 (-15 000)	51 877 839 (-1 345 500)	44 613 339 (-8 610 000)	54 919 339 (+1 696 000)	56 010 139 (+2 786 800)	55 773 949 (+2 550 610)	61 248 299 (+8 024 960)
Inntekter rammeområde 4 (i tusen kroner)									
	Sum inntekter ramme- område 4	339 601	339 601 (0)	339 601 (0)	339 601 (0)	339 601 (0)	339 601 (0)	339 601 (0)	339 601 (0)
	Sum netto rammeområ- de 4	52 883 738	52 868 738 (-15 000)	51 538 238 (-1 345 500)	44 273 738 (-8 610 000)	54 579 738 (+1 696 000)	55 670 538 (+2 786 800)	55 434 348 (+2 550 610)	60 908 698 (+8 024 960)
	Avvik fra rammevedtak	15 000	0	-1 330 500	-8 595 000	1 711 000	2 801 800	2 565 610	8 039 960

3. Rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet

3.1 Regjeringens forslag

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023–2024)
			Gul bok
Utgifter			
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	719 231 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	154 550 000
	22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	881 024 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 402 000
	52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	25 585 000
	53	Risikokapital, NATOs innovasjonsfond	14 995 000
	60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner.....	1 306 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	91 517 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	125 958 000
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 068 330 000
	79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 1 og 47, kap. 1720, post 1 og kap. 1760, post 1 og 45</i>	4 450 000 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 236 577 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	4 736 401 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt.....	273 357 000
1720		Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	40 164 620 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	48 237 000
1735		Etterretningstjenesten	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	3 345 180 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 308 484 000
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	165 312 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 812 572 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	390 000 000
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	158 165 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	643 151 000
Sum utgifter rammeområde 8			90 820 954 000

Inntekter

Inntekter under departementene

4700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsinntekter	10 352 000
	2	IKT-virksomhet, inntekter	119 220 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsinntekter	4 918 506 000
	47	Salg av eiendom	285 000 000
4720		Forsvaret	
	1	Driftsinntekter.....	894 680 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023–2024)
			Gul bok
	1	Driftsinntekter	34 994 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 540 463 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	390 000 000
4791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsinntekter	529 797 000
4799		Militære bøter	
	86	Militære bøter	500 000
		Sum inntekter rammeområde 8	8 723 512 000
		Netto rammeområde 8	82 097 442 000

3.2 Stortingets rammevedtak

Komiteen viser til Stortingets vedtak 4. desember 2023, der netto utgiftsramme for rammeområde 8 (Forsvar) er fastsatt til 82 098 042 000 kroner.

3.3 Komiteens merknader

3.3.1 KOMITEENS GENERELLE MERKNADER – RAMMEOMRÅDE 8

Komiteen viser til proposisjonen.

Komiteen understreker at den sikkerhetspolitiske situasjonen er kraftig forverret, og merker seg at regjeringen i proposisjonen blant annet fremhever følgende:

«Faren for militær konflikt er aukande. Russland sitt åtak på Ukraina stiller verdssamfunnet, Europa og Noreg overfor store utfordringar på kort og lang sikt. Dette stiller store krav til Noreg om å tenkja langsiktig samstundes som vi set i verk tiltak no som styrker forsvarsevna på kort og lengre sikt.»

(...)

«Russland er no ein uføreseieleg og aggressiv nabo som ser bort frå folkeretten og nytter militær makt for å nå sine mål. Utfallet av krigen er langt frå avgjort. Situasjonen er uoversiktleg og kan endra seg raskt. Kina har enno ikkje tatt avstand frå Russlands angrepskrig. Det gjer grunn til uro. Vidareført vestleg militær støtte er avgjerande for Ukraina.»

Komiteen slutter seg til regjeringens beskrivelse av Forsvarets hovedoppdrag, slik dette er gjengitt i proposisjonen. Komiteen viser til at Forsvaret skal løse sine oppgaver som fastsatt av Stortinget, innenfor et definert ambisjonsnivå og fastlagte rammer. Komiteen merker seg Forsvarets ni oppgaver, som er beskrevet i inneværende langtidspan for forsvarssektoren, overordnet omfatter beredskap for krise og krig, fredsoperative oppgaver og krisehåndtering nasjonalt og internasjonalt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at et nasjonalt forsvarskonsept ble nedfelt i inneværende langtidspan for forsvarssektoren, Innst. 87 S (2020–2021), jf. Prop. 14 S (2020–2021), Lang-

tidsplanen for forsvarssektoren), og at dette understreker at Norge forsvares på grunnlag av tre gjensidig forsterkende elementer: Vår nasjonale forsvarsevne, det kollektive forsvaret i NATO, samt bilaterale avtaler med våre nære allierte. Flertallet viser til at disse tre elementene understøttes av sivilt–militært samarbeid i rammen av totalforsvaret. Det er flertallets klare oppfatning at dette styrker Norges motstandskraft og utholdenhet, og dessuten reduserer sårbarheten mot sammensatte trusler og annen sikkerhetstruende virksomhet.

Komiteen viser til at arbeidet med å styrke Norges forsvarsevne må foregå langsiktig, systematisk og i tråd med fagmilitære råd. Komiteen understreker at balanse mellom Forsvarets struktur, oppgaver og økonomiske rammer er avgjørende, og sikrer at Forsvarets reaksjonsevne, kampkraft og utholdenhet blir best mulig innenfor de til enhver tid gjeldende økonomiske rammer.

Komiteen viser til at en rekke avgjørende utredninger og rapporter om den videre utviklingen av forsvarssektoren har blitt lagt frem denne våren. Komiteen viser til at den første forsvarskommissjonen på om lag 30 år har lagt frem sin rapport, forsvarssjefen har lagt frem et nytt fagmilitært råd, totalberedskapskommissjonen har lagt frem sin rapport, og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har lagt frem sitt sikkerhetsfaglige råd. Komiteen merker seg at forsvarskommissjonen blant annet viser til følgende om Forsvarets utvikling etter forrige forsvarskommissjons rapport, som ble lagt frem i 1992:

«Omleggingen etter den kalde krigen førte til reduserte økonomiske rammer, som gikk på bekostning av beredskap og volum. Snuoperasjonen for å styrke Forsvaret skjøt fart fra 2016. Forsvarets operative evne, Forsvarets egne evne, er styrket gjennom satsingen de siste årene. Det var helt nødvendig å igangsette en styrking av Forsvaret.»

Komiteen understreker at både forsvarskommissjonen, forsvarssjefen, totalberedskapskommissjonen og NSM beskriver et sikkerhetspolitisk alvor vi ikke har

opplevd siden 1945, og at det derfor er helt avgjørende viktig å kraftig styrke Norges forsvarsevne, samfunnssikkerhet og beredskap fremover.

Komiteen viser til at regjeringen vil fremme en ny langtidsplan for forsvarssektoren i 2024. Det er komiteens oppfatning at det overordnede målet med Stortingets behandling av planen må være en langsiktig og forpliktende avtale som samler tverrpolitisk støtte. Komiteen viser til at det er behov for en betydelig og vedvarende styrking av forsvarsbudsjettet over lang tid i den betydelige forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen som nå utvikler seg.

Det er komiteens oppfatning at dette vil kreve en klar politisk forpliktelse som strekker seg over mange år og vekslende politiske flertall. Komiteen viser til at det ikke er nok å investere i nye kapasiteter i det korte, mellomlange og lange perspektivet, hvis det ikke samtidig inngås en langsiktig forpliktelse til å bevilge nødvendige midler også til personell, drift, vedlikehold, reservedeler, mv. i et langsiktig perspektiv.

Komiteen imøteser derfor samtalene mellom partiene på Stortinget og regjeringen, for å legge til rette for et bredt politisk forlik om den kommende langtidsplanen for forsvarssektoren.

Komiteen understreker at det er i Norges sikkerhetspolitiske interesse å støtte Ukraina i deres frihetskamp og at Nansen-programmet er et vesentlig bidrag til å øke norsk sikkerhet. Komiteen påpeker at støtten til Ukraina også innebærer en merverdi for den norske forsvarsevnen i form av erfaring fra omfattende treningsmisjoner, i tillegg til at det innhentes betydelig kunnskap og erfaringer om hvordan norsk og alliert utstyr og våpensystemer fungerer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket av 3. desember 2023 mellom de tre partiene, der det er foreslått omfordelende og sosiale tiltak for å gi folk trygghet i en krevende tid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg det endrede sikkerhetspolitiske landskapet som følge av Russlands fullskala invasjon av Ukraina i februar 2022. Krigen i Ukraina har fått globale sikkerhetspolitiske, økonomiske og humanitære konsekvenser. Disse medlemmer fremholder at Ukraina vil ha et akutt behov for våpenstøtte så lenge krigen vedvarer, for å kunne forsvare sin frihet og suverenitet. Norge har bidratt og vil fortsette å bidra med omfattende støtte. Russlands angrepskrig har endret de sikkerhetspolitiske rammebetingelser også i Norges nærområder. Disse medlemmer legger til grunn at Forsvaret skal ivareta Norges sikkerhet, trygghet og handlefrihet, våre interes-

ser og verdier. Norge må ha et nasjonalt og selvstendig forsvar med egnede kapasiteter på land, i luft, på sjø og i det digitale rom. Disse medlemmer merker seg at dette også presiseres i forsvarskommisjonen og totalberedskapskommisjonen som i henholdsvis juni og mai la frem sine rapporter. Disse medlemmer mener regjeringens investeringer i luftvern, beslutningen om å anskaffe 54 tyskproduserte stridsvogner og oppgraderingen av Bell 412-helikoptre, samt arbeidet med å finne en løsning for ny maritim helikopterkapasitet, viser at regjeringen tar beredskapsbehovet på alvor.

Ukraina-krigen har forsterket vestlig samhold og NATOs kollektive forsvar. Medlemskapet i NATO er en bærebjelke i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Disse medlemmer viser til at det i Hurdalsplattformen foreslås å øke Norges totale forsvarsevne ved å styrke og videreutvikle vårt nasjonale forsvar, NATO-alliansen og samarbeid med enkeltallierte. Forslaget som fremmes i budsjettet vil legge til rette for at Forsvaret kan videreføre et høyt aktivitetsnivå i 2024 og at Forsvarets operative evne styrkes gradvis. Samtidig styrkes evnen til mottak og samvirke med allierte. Disse medlemmer understreker at budsjettet danner et viktig grunnlag for en videre oppbygging av Forsvaret i årene som kommer, og at satsningen på personell, utdanning, materiell og eiendom, bygg og anlegg (EBA) er av stor betydning for å berede grunnen for neste langtidsplan for forsvarssektoren (LTP).

Disse medlemmer viser til regjeringens beslutning om at Norge skal oppfylle NATOs toprosentmål innen 2026. Disse medlemmer merker seg at regjeringen dermed øker forsvarsbudsjettet ut over det som var planlagt i langtidsplanen med den hensikt å øke Forsvarets operative evne og beredskap. Norge har en langsiktig ambisjon om forutsigbarhet og stabilitet i nordområdene. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Forsvaret er i stand til å løse utfordringer Norge kan stå overfor i nordområdene. Disse medlemmer peker på at regjeringen vil styrke forsvarsevnen og det militære nærværet i Nord-Norge.

Disse medlemmer mener de ansatte er Forsvarets viktigste ressurs, og at folkene i Forsvaret skal ha gode arbeids- og boforhold. Fornyelse og modernisering av materiell og eiendom, bygg og anlegg (EBA) er en nødvendig forutsetning for å beholde viktig kompetanse i Forsvaret og opprettholde relevant operativ evne. Regjeringen foreslår derfor å legge på ytterligere midler til vedlikehold av personellrelatert EBA og øker utdanningskapasiteten i Forsvaret. Disse medlemmer understreker viktigheten av å ivareta Forsvarets personell. Disse medlemmer ser frem til at regjeringen skal legge frem en ny og styrket tverrsektoriell tiltaksplan for oppfølging, ivaretakelse og anerkjennelse av veteraner og deres familier, før, under og etter tjenesten i internasjonale operasjoner.

Det er i tillegg bevilget midler for å kunne forsere personellopptrappingen samt styrke Heimevernet med flere folk og mer øving. Heimevernet må moderniseres som en territoriell styrke med lokalkunnskap og nærvær over hele landet. Det er strategisk viktig å sikre nærværet og kampkraften i Troms og Finnmark. Disse medlemmer merker seg at økningen av områdestrukturen skal skje gradvis over flere år, slik at nytt personell også får det utstyret de trenger og tilstrekkelig trening.

Disse medlemmer viser til at den nominelle veksten i forsvarsbudsjettet er 15 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2023. Den reelle økningen av forsvarsbudsjettet er 10,9 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at satsningen betyr en økning på støtten til Ukraina på 4,5 mrd. kroner. Videre valutajusteres investeringene med 1,8 mrd. kroner og andre satsinger som felles IKT øker med 400 mill. kroner. Disse medlemmer merker seg at 4,2 mrd. kroner vil gå direkte til økt forsvarsevne, hvor 2,7 mrd. kroner er opptrapping i tråd med langtidsplanen, mens 1,5 mrd. kroner er styrking ut over vedtatt langtidsplan. Med dette merker disse medlemmer seg at forsyningsberedskapen økes, bemanning og utdanning styrkes, Heimevernet styrkes, i tillegg til at eiendom, bygg og anlegg bygges og utbedres. Bevilgningene medfører også at tilskudd til NATOs driftsbudsjetter økes, og at Andøya Spaceport tilrettelegges for militær bruk. Dette mener disse medlemmer er svært viktig i en tid med et krevende sikkerhetspolitisk landskap.

Disse medlemmer vil understreke at det ikke noe nytt i hvordan regjeringen fremstiller forsvarsbudsjettet sammenlignet med tidligere år. Forsvarsbudsjettet fremstilles på samme måte som i fjor, året før, og i regjeringen Solbergs tid. Disse medlemmer viser til at både støtte til Ukraina, valutajustering og LTP-opptrapping også var med i fjor.

Disse medlemmer viser til at Andøya flystasjon er viktig for å sikre mottak av alliert hjelp i en krisesituasjon. Disse medlemmer viser til at regjeringen i flere anledninger har bevilget midler for å styrke evnen til alliert mottak og for å støtte sivile aktører med relasjon til Forsvaret. Disse medlemmer merker seg at denne støtten trappes opp ytterligere i årets budsjett.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2024. Disse medlemmer viser til at Høyre neste år foreslår å øke bevilgningene til forsvar med 1,7 mrd. kroner mer enn regjeringen, inkludert en investering i Nammo for å øke ammunisjonsproduksjonen i Norge.

Disse medlemmer viser til at den sikkerhetspolitiske situasjonen nå er svært alvorlig. Russland fortsetter sin brutale og folkerettsstridige angrepskrig mot Ukraina, og krigen vil sannsynligvis vare i lang tid. For-

svarskommisjonen beskriver et sikkerhetspolitisk alvor vi ikke har opplevd siden 1945.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i 2024 i tråd med planene skal legge fram en ny langtidsplan for forsvarssektoren (LTP). På bakgrunn av den alvorlige sikkerhetssituasjonen, mener disse medlemmer det er avgjørende at denne planen gir en vesentlig og forpliktende styrking av Forsvaret i mange år fremover. Disse medlemmer viser samtidig til at Forsvaret også må være klart til strid her og nå, og Høyre ønsker derfor å styrke forsvarsevnen også på kort sikt. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett vil prioritere midler til mer personell i hele Forsvaret, investere i økt ammunisjonsproduksjon, fylle Forsvarets forsyningslagre ytterligere, fremskynde planlagte anskaffelser av luftvern, samt gi mer støtte til utvikling av norsk forsvarsteknologi og et pilotprosjekt for nytt standardfartøy.

Disse medlemmer viser til at den militære beredskapen i Norge offisielt har vært hevet gjennom et helt år nå, etter aktivering av fase 1 i det operative planverket fra og med 1. november 2023. Disse medlemmer mener beslutningen om å heve beredskapen er riktig, men viser til at dette har gitt en betydelig økt belastning for personellet i flere avdelinger i Forsvaret, og i særlig grad i Sjøforsvaret. Disse medlemmer viser til at Høyre derfor foreslår å bevilge 120 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag til å styrke bemanningen på fartøyer i Sjøforsvaret. Disse medlemmer viser videre til at Høyre foreslår å øke bemanningen i kampflyvåpenet på Ørlandet raskere enn hva regjeringen foreslår i sitt budsjettforslag. Slik at vi får bedre effekt av de nye kampflyene, som er den viktigste investeringen som gjennomføres for å styrke Norges forsvarsevne nå. Disse medlemmer viser til at Høyre derfor foreslår å bevilge 70 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag til å styrke bemanningen i kampflyvåpenet.

Disse medlemmer viser til at Forsvarets struktur i perioden 2020–2028 er besluttet å øke med om lag 2 200 ansatte, flere enn 3 000 flere vernepliktige i førstegangstjeneste årlig, samt flere reservister. Videre er det grunn til å forvente at Stortinget i forbindelse med behandlingen av den nye langtidsplanen for forsvarssektoren neste år, vedtar ytterligere vekst i Forsvarets personellstruktur. Disse medlemmer understreker at det ikke bare er nødvendig å utdanne mer personell når Forsvaret skal vokse, men at mer av personellet som slutter i Forsvaret i relativt ung alder, må beholdes. Høyre foreslår derfor å bevilge 250 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag til å beholde personell som ellers ville gått av ved fylte 35 år på den såkalte T35-ordningen. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024 også setter av 150 mill. kroner til å utvide kapasiteten ved Forsvarets krigsskoler og befalsutdanninger. Dette er et tiltak som også vil bidra

til å øke bemanningen i Forsvaret både på kortere og lengre sikt. Disse medlemmer understreker at økt bemanning øker Forsvarets operative evne i fred, krise og krig.

Disse medlemmer viser til at den skjerpede sikkerhetspolitiske situasjonen stiller økte krav til Forsvarets utholdenhet. En viktig faktor i det langsiktige arbeidet med å øke Forsvarets utholdenhet i fred, krise og krig, er å fylle Forsvarets forsyningslagre. Disse medlemmer viser til at Høyre derfor foreslår å bevilge 200 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag til å anskaffe mer forsyninger til Forsvaret.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2024, og at finansminister Vedum blant annet uttalte til Dagsrevyen 6. oktober 2023 at:

«... også måtte vi bruke mer penger på vårt nasjonale forsvar. Vi bruker jo da ca. 15 mrd. kroner mer på forsvar neste år for å trygge Norge.»

Disse medlemmer mener denne fremstillingen ikke stemmer overens med regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer viser til at regjeringen nominelt foreslår en sammenlagt økning på 15 mrd. kroner under forsvarsbudsjettets budsjettkapitler, men at halvparten av denne summen omfatter militær støtte til Ukraina. Disse medlemmer viser til at den nominelle økningen til vårt nasjonale forsvar dermed utgjør halvparten av dette, altså 7,5 mrd. kroner, og ikke 15 mrd. kroner slik finansministeren hevder.

Disse medlemmer viser til at Stortinget enstemmig står bak beslutningen om å gi betydelig militær støtte til Ukrainas frihetskamp, som nedfelt i Innst. 218 S (2022–2023) til Prop. 44 S (2022–2023), og understreker at dette er en svært viktig enighet. Disse medlemmer vil likevel bemerke at denne støtten ikke bør fremstilles som at regjeringen «bruker 15 mrd. kroner mer på forsvar neste år for å trygge Norge», slik finansministeren og flere andre regjeringsmedlemmer i ulike sammenhenger har gjort.

Disse medlemmer viser videre til at mye av den nominelle budsjettøkningen spises opp av den for tiden svært høye prisveksten. Disse medlemmer viser til at regjeringen selv slår fast i en pressemelding datert 6. oktober 2023, om forslaget til forsvarsbudsjett, at:

«Justert for prisstigning, kompensasjoner, tekniske endringer og inntektsøkning øker regjeringens forsvarsbudsjettet med 10,9 milliarder kroner sammenliknet med saldert budsjett 2023. Dette inkluderer da også støtten til Ukraina.»

Disse medlemmer merker seg at det i samme pressemelding kommer frem at:

«Det settes av 2,7 milliarder kroner i tråd med LTP-opptrappingen og 1,5 milliarder kroner til ytterligere styrking ut over LTP.»

Disse medlemmer vil understreke at det er denne setningen som oppsummerer den faktiske, reelle økningen regjeringen setter av til nasjonale forsvarsformål, og at forsvarsbudsjettet dermed reelt kun styrkes med 1,5 mrd. kroner ut over vedtatt langtidsplan, og til sammen om lag 4,2 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser til at valutajusteringer for større investeringsprosjekter ble innført av regjeringen Solberg, i tråd med vedtak truffet under behandling av Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021) Evne til forsvar – vilje til beredskap. Langtidsplan for forsvarssektoren. Disse medlemmer mener at pris- og valutakompensasjon er viktige tiltak for å motvirke at forsvarssektoren taper kjøpekraft i møte med endrede økonomiske forutsetninger, men at pris- og valutakompensasjon ikke kan regnes som en reell økonomisk styrking av forsvarsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener statens viktigste oppgave er å sikre innbyggere mot trusler utenfra. Uten trygghet mot påvirkning og trusler fra aktører som vil skade Norge, blir hverdagen usikker og demokratiets forankring kan smuldre opp.

Russlands ulovlige invasjon av Ukraina har vist oss at fred og frihet ikke kan tas for gitt. Alliansetilknypningen Norge har til NATO er viktigere enn noen gang og viser at NATOs relevans har fått sin renessanse i Europa.

Disse medlemmer vil sikre nasjonal suverenitet gjennom et sterkt nasjonalt forsvar, bygget på allmenn verneplikt og bred alliansebygging i NATO, hvor Sverige og Finland vil bidra til å forsterke det nordiske forsvarssamarbeidet. Disse medlemmer mener at Norge skal være en konstruktiv bidragsyter i NATO. NATO er den viktigste arenaen for deltakelse og samarbeid når det gjelder sikkerhet. Disse medlemmer ønsker å begrense norsk deltakelse i internasjonale operasjoner og mener slik deltakelse bør være forankret i NATO. Disse medlemmer ser NATO som en god arena for materiellsamarbeidsprosjekter. Med stadig endrede politiske forhold og ulike perspektiver på utfordringene NATO står overfor, er det viktig å sikre et sterkt bånd til våre fremste allierte, USA og Storbritannia. Derfor ønsker disse medlemmer å åpne opp for etablering av allierte baser på norsk jord, også i fredstid.

Disse medlemmer mener at dagens forsvar lider under manglende finansiering. Det er ikke balanse mellom bevilgning og det reelle behovet. Driftssituasjonen i Forsvaret er kritisk, det legges derfor begrensninger på aktiviteter for å få budsjettet til å strekke til. Disse medlemmer vil styrke forsvarsbudsjettet slik at det blir balanse mellom oppgaver og bevilgninger. Disse

se medlemmer ønsker en forsvarspolitik som planlegger for morgendagens utfordringer og samtidig løser dagens oppgaver på en forsvarlig måte, til beste for folk flest. Forsvaret må raskt kunne tilpasses nye trusselbilder og ny teknologi. Ikke minst gjelder dette innenfor cyberdomenet. Det krever evne til omstilling og rekruttering av riktig personell. Forsvarets kampkraft skal virke avskrekkende og samtidig ha evne til selvforsvar.

Behovet for ny teknologi og nye løsninger i et komplisert sikkerhetsbilde, krever mer forskning og utvikling. Disse medlemmer mener det må satses mer på dette både i Forsvaret og i samarbeid med sivile aktører.

Disse medlemmer ønsker at flere gjennomfører førstegangstjeneste. Det vil være bra for den enkelte og for landet. Dette vil også bedre tilgjengeligheten på vernepliktige for tjeneste i Heimevernet. Avtjening av verneplikten bør få økt status også i det sivile samfunnet. Disse medlemmer ønsker å øke dimisjonsgodtgjørelsen og tjenestetillegget. Det vil sikre at færre lider et stort økonomisk tap ved å gjennomføre førstegangstjeneste.

Forsvaret står overfor store materiellanskaffelser i årene som kommer. Det vil medføre bindinger av investeringsmidler i årene som kommer. Alle anskaffelser vil kreve årlige driftsmidler og ofte også spesialutdanning. Disse medlemmer frykter at investeringsveksten vil gå på bekostning av driftsmidler. Dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt, noe som vil bidra til at utdanning og tjenesteutførelse svekkes. Investeringer, drift og utdanning må derfor sees i sammenheng. Det er viktig at det er Forsvarets behov som er styrende for anskaffelser og drift. I dagens situasjon vil det være nødvendig også å prioritere ut fra hva som er tilgjengelig for anskaffelser, vedlikehold og annet. Større utstyrsanskaffelser bør finansieres utenfor de regulære forsvarsbudsjettene.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer vil sikre Nammos mulighet til å etablere ytterligere produksjonskapasitet gjennom et kapitaltilskudd. Dette er viktig for å sikre raskere levering av ammunisjon både til Ukraina, Norge og andre allierte. Økt produksjonskapasitet er en av de viktigste tiltakene for å styrke norsk forsvaresevne.

Disse medlemmer er, og har alltid vært, opptatt av å ivareta Forsvarets personell både i utenlands tjeneste og tjeneste i Norge. Soldater som gjennomfører utenlandsoppdrag må også følges tett opp i etterkant av gjennomførte oppdrag, mange reaksjoner kommer lang tid etter at oppdraget er over. Det er da viktig at veteranene har steder de kan henvende seg til. Alle former for senskader skal tas på alvor og oppfølging skal skje både fra Forsvaret og det sivile helsevesenet. Veteranorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere i dette arbeidet, de besitter faringer og kompetanse som kan bidra

til bedre tilrettelegging og oppfølging av våre veteraner. Disse medlemmer støtter veteranorganisasjonenes ønske om mer sivil forskning på veteranenes helse og psykiske reaksjoner.

Trygghet for folk flest gjennom bedre beredskap og tettere samarbeid mellom Forsvaret og de sivile aktørene, er viktig.

Forsvarets beredskapsrolle må avklares og defineres slik at de kan bistå det sivile samfunn mest mulig hensiktsmessig. Samarbeidet mellom politi og forsvar bør utvikles videre både innenfor beredskap, koordinering og operative oppgaver.

Medlemmen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til at me lever i ei tid med krig i Europa, aukande spenning og stormaktsrivalisering. Det gjer det viktigare enn nokon gong å prioritera rett i forsvarspolitikken. Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt arbeidsprogram, som slår fast at partiet ønskjer eit sterkt nasjonalt forsvar, med særleg vekt på kyst- og nordområda, og med balanse mellom forsvarsgreinene. Denne medlemmen støttar ei forsvarspolitisk linje som kan bidra til å trygga norske interesser og sikra det norske utanriks- og tryggingpolitiske handlingsrommet.

Denne medlemmen understrekar at Forsvarets viktigaste ressurs er folk. Forsvaret må ha nok soldatar og befal, og personellet må ha rett kompetanse. Dette er også Forsvarets største utfordring i dag. Denne medlemmen merkar seg at det er store utfordringar knytt til bemanninga i Forsvaret. Erfarne folk er i ferd med å forlata Forsvaret, som då mistar verdifull kompetanse. Ein viktig grunn til dette er prosessar knytt til flytting, konkurranseutsetting og sentralisering av Forsvarets basar, funksjonar og arbeidsplassar. For at tilsette skal bli verande i Forsvaret er det dessutan avgjerande at særleg pensjonsvilkåra blir styrka. Samtidig trengst det god rekruttering for å sikra bemanninga framover.

Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett for 2024 som føreslår 500 fleire soldatar og befal i Heimevernet ut over regjeringa sitt forslag, 100 fleire årsverk i Forsvaret og ei ekstra besetning i Kystvakta. Sosialistisk Venstreparti føreslår også å kalla inn 2 800 fleire av kvart årskull vernepliktige til førstegangstjeneste, for å auka rekrutteringa og dermed også tilfanget av kandidatar til dei vidare utdanningane og stillingane i Forsvaret. Sosialistisk Venstreparti føreslår vidare at dei to tillitsvalde i Heimevernet som har stått i spissen i feriepengesaka der, får dekkja saksomkostningane og får ein rimeleg kompensasjon for alt arbeidet dei har lagt ned for å sikra vernepliktige sine rettmessige feriepengar. Denne medlemmen peika på at Forsvarets tilsette og vernepliktige må ha nok og fungerande materiell, og viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett som føreslår ein

auke på 200 mill. kroner til personleg utrusting, øving og trening i Heimevernet.

Som eit eksempel på godt arbeid for å behalda personell i Forsvaret, viser den nye medlemmen til Midt-Troms karrieresenter. Senteret rettleier forsvarspersonell i Finnmark, Troms og Nordland slik at dei som ønskjer det kan kombinera arbeid i Forsvaret med ei sivil utdanning. Å behalda personell er særleg viktig i Nord-Noreg, som er i ferd med å få eit pendlarforsvar. Den nye medlemmen viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å løyve 0,6 mill. kroner ekstra til Midt-Troms karrieresenter for å vidareføra arbeidet der.

Den nye medlemmen registrerer at den førre regjeringas politikk for konkurranseutsetting og privatisering av ulike funksjonar i Forsvaret framleis legg sterke føringar for verksemda i Forsvaret. Dette er etter den nye medlemmens mening uklokt både med tanke på å sikra kompetent og nok personell i Forsvaret, og med tanke på sikkerheit og beredskap. Dersom sivile og private selskap erstattar Forsvarets egne tilsette aukar sikkerheitsrisikoen, og det vil vera uklare folkerettslege forhold i krise og krig. Det er gledeleg at regjeringa omsider har klart å ta reinhaldet tilbake i Forsvarets eigen regi, men det gjenstår framleis viktige avklaringar om kven som skal utføra sentrale oppgåver i Forsvaret, som dagleg vedlikehald av materiell og IKT-drift og lagring av Forsvarets data.

Denne medlemmen merkar seg at etterretningstrusselen og risikoen for hybride angrep aukar. Den nye medlemmen meiner derfor det er særleg viktig å halda kontroll over sentrale IKT-funksjonar og ikkje overlata desse til privateigde kommersielle selskap. Drift og vedlikehald av IKT-systema må skje i Forsvarets eigen regi. Den nye medlemmen viser vidare til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2023 med forslag om å løyve 60 mill. kroner ekstra til Cyberforsvaret. Skal Forsvaret klara å halda på og rekruttera eige IKT-personell, trengst det ei tydeleg satsing på dette området.

Denne medlemmen viser til at Sosialistisk Venstreparti i tillegg foreslår å løyve 50 mill. kroner øyremerka til flystasjonen på Andøya og Luftforsvarets skolesenter på Kjevik. Flystasjonen på Andøya må haldast i stand for å ta nødvendige oppgåver og oppdrag også i framtida. For at Forsvaret framleis skal kunna ha aktivitet på Andøya, trengst det militært vakthald og sikring med teknisk støttepersonell og støttefunksjonar. Den nye medlemmen meiner det hastar å avklara for dei forsvarstilsette at dei vil kunna ha arbeid der framover. Personellet har begynt å søka anna arbeid, og dersom Forsvaret mistar den kompetansen som i dag er på Andøya flystasjon, vil det vera vanskeleg å bygga kompetansen opp på nytt. Luftforsvarets skolesenter på Kjevik utdannar Forsvarets flyteknikarar, ein kompetanse som det

allereie er kritisk mangel på. Ei flytting av utdanninga til Værnes vil innebera ei dramatisk svekking av Forsvarets kompetanse på området, og i praksis kunna setta mange av flya på bakken. I tillegg er det mykje som tyder på at ei flytting vil vera langt meir kostbar enn å halda utdanninga der ho er i dag, og langt meir enn tidlegare rekna med. Den nye medlemmen meiner derfor at skolesenteret må bli verande på Kjevik. Den nye medlemmen viser til at den førre regjeringa fekk gjennom ein ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, som inneber at løyvingar til dei ulike forsvarsgreinene som tidlegare var delt opp på ulike kapittel, no er samla under nytt kap. 1720 Forsvaret. Den nye medlemmen meiner at denne kapittelstrukturen gir Stortinget mindre innsikt i korleis Forsvarets ressursar blir disponert, og gir for vide fullmakter til regjeringa og forsvarssjefen. Den nye medlemmen meiner at ei oppdeling av kapittelstrukturen ville gitt ei meir open og demokratisk behandling av forsvarsbudsjettet.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Norges invasjonforsvar har blitt bygget ned til fordel for deltakelse i militæroperasjoner i utlandet, mens USA og andre allierte har tatt over viktige forsvarsoppgaver i Norge, og at det haster å gjenreise det norske invasjonforsvaret. Et sterkt nasjonalt forsvar er forutsetningen for at Norge skal kunne sette premissene for militær aktivitet på vårt territorium. Dette medlem mener Norge er best tjent med å styrke Norges forsvarsevne, slik det prioriteres i Rødts alternative budsjett, og at Norge inngår i en sterk nordisk forsvarsallianse. Dette medlem viser til Rødts forsvarsplan «Et styrket nasjonalt forsvar» for en nærmere beskrivelse av de langsiktige tiltakene og veivalgene som må tas i forbindelse med kommende langtidsplan.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, og at Venstre foreslår å øke bevilgningen til rammeområde 8 med 3 146 mill. kroner. Av dette er totalt 2,5 mrd. kroner innrettet mot å avhjelpe Ukrainas forsvarskamp. Når krigen i Ukraina går inn i sitt tredje år er det dessverre økt usikkerhet om hvorvidt vestlige land klarer å dekke Ukrainas militære behov. Dette medlem vil på det sterkeste understreke viktigheten av økt støtte til Ukrainas krigføring. Vi må legge til grunn at Europa framover trenger å ta en større andel av den økonomiske byrden for å sikre Ukraina seier. Dette medlem viser til at forsvarsindustriell produksjonskapasitet er en flaskehals som det haster å utbedre. Det nytter ikke å planlegge for milliardanskaffelser til Ukraina, om ikke forsvarsindustrien er rigget for å kunne produsere tilsvarende. Derfor vil dette medlem særlig understreke Venstres foreslåtte bevilgning på 1,1 mrd. kroner i investeringsstøtte til Nammo. Dette medlem er av den oppfatning at det

trengs en resolutt satsning i stor størrelsesorden på å øke europeisk industriell kapasitet, og Nammo spiller en nøkkelrolle i europeisk produksjon.

De t t e m e d l e m viser til at vi lever i en tid der vi må stå opp for friheten. Krigen i Ukraina er et vannskille som har vist oss at frihet, demokrati og selvråderett ikke kan tas for gitt – den må forsvares. Skal Norge være med på å ta Europa og NATO framover i møte med autoritære stater med territorielle ambisjoner, må Norge gjøre sitt for å bidra til sikkerhet i alliansen og hjemme. Vårt forsvar er ikke tilpasset den nye sikkerhetspolitiske verden. Det er på tide at styrkingen av Forsvaret gjenspeiler den nye tiden vi lever i. Forsvarskommisjonens rapport, FFIs forsvarsanalyse og Forsvarssjefens fagmilitære råd slår alle utvetydig fast at Norges forsvar også har store mangler som krever satsning og utbedring. I tillegg til Ukraina og forsvarsindustrien, foreslår Venstre en satsning på personellet, og den utdanningen, insentivene og bokkvaliteten som gjør at vi klarer å rekruttere og beholde dem i Forsvaret. I tillegg er det nødvendig å øke trenings- og aktivitetsnivået i Heimevernet, slik at vi trener tilnærmet hele styrken og ikke bare deler av den, og sikre at HV-personellet utrustes med det materiellet og den bekledningen de trenger.

De t t e m e d l e m imøteser regjeringens involvering av Stortinget i forbindelse med utarbeiding av ny langtidspan for Forsvaret. De t t e m e d l e m mener det er viktig å trekke fram at tross bred enighet om viktigheten av å ruste opp Forsvaret, må vi også ta på alvor de alvorlige styringsproblemene som finnes i sektoren. Dette understrekes for eksempel av Forsvarskommisjonen som på side 276 i sin rapport skriver at «Det er store budsjettoverskridelser i flere prosjekter, Forsvaret klarer ikke å realisere modernisering- og effektiviseringsmål, innkjøpt materiell leverer ikke alltid som ønsket eller til riktig tid». De t t e m e d l e m deler Kommisjonens betraktning at «Styringsutfordringene i forsvarssektoren er ekstra alvorlige fordi det nå er behov for en hurtig og omfattende styrking av forsvarsevnen». (s. 277) og mener det er helt essensielt at en satsning på Forsvaret følges av en innsats for å bedre evnen til å styre og få effekt ut av bevilgede midler, og viser til at Venstre i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023 fremmet forslag om at

«Stortinget ber regjeringen påbegynne en helhetlig gjennomgang av ansvar, roller og myndighet i Forsvaret, Forsvarsbygg, Forsvarsmateriell og Forsvarets forskningsinstitutt med henblikk på organisering, rolleavklaring, modernisering og effektivisering.»

og

«Stortinget ber regjeringen påbegynne en bredt anlagt effektivitetsanalyse av forsvarssektoren, blant annet innrettet mot å avklare hvor mye forsvarsevne generelt og dokumentert operativ evne spesielt Norge får ut av sine budsjett sammenlignet med andre land.»

De t t e m e d l e m viser for øvrig til Svendsen-utvalgets konklusjoner vedrørende samme tematikk.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at krigen i Ukraina og de ringvirkninger den har ikke må undervurderes. Russlands folkerettsstridige fullskala invasjon av Ukraina er brutal, tar mange liv og vil i lang tid fremover sette dype spor i befolkningen. De t t e m e d l e m mener at det er viktig at Norge står opp for Ukrainas suverenitet og at vi er en trofast partner i støtten. De t t e m e d l e m viser til at stadig mer is smelter i Nordområdene og at dette sammenholdt med det nye trusselbilde gjør at det norske forsvar må være rustet for de konflikter og den hybride krigføringen som kan komme i Arktis. Dette bør være en av prioritertene i den langsiktige oppbyggingen av forsvar de neste årene.

3.3.2 KOMITEENS MERKNADER TIL DE ENKELTE BUDSJETTKAPITLER INNENFOR RAMME 8 (FORSVAR)

KAP. 1700 OG 4700 FORSVARSDEPARTEMENTET

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 7 566,7 mill. kroner på kap. 1700 for 2024 og en inntektsramme på 129,6 mill. kroner på kap. 4700.

Komiteen viser til at budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarsdepartementet, IKT-virkosomheten i Forsvarsdepartementet, og felles IKT-løsninger Forsvarsdepartementet har ansvar for på vegne av departementsfellesskapet. Som det fremgår av regjeringens budsjettforslag, dekker også bevilgningen den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner, tilskudd til frivillige organisasjoner, implementering av regjeringens nye tiltaksplan for veteraner, forskning og utvikling, Norges tilskudd til NATOs ulike driftsbudsjetter, norsk deltakelse i NATO innovasjonsfond, militær støtte til Ukraina samt uforutsette utgifter som trenger rask avklaring.

Komiteen merker seg at løpende krisehåndtering, strategi- og politikktutvikling relatert til den spente sikkerhetspolitiske situasjonen vil være en hovedprioritering i 2024.

Komiteen understreker at Forsvarsdepartementet til enhver tid skal ha beredskap og tilstrekkelig fleksibilitet til å håndtere oppdukkende behov, og samtidig være forberedt på at den nye, forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen kan bli langvarig.

Komiteen viser til at utarbeidelse av neste helhetlige langtidspan for forsvarssektoren, samt videreutvikling av forsvarssektoren, vil være viktige prioriteringer i 2024.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 719,2 mill. kroner på kap. 1700 post 1 for 2024.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 154,6 mill. kroner på kap. 1700 post 21 for 2024.

Post 22 IKT-virksomhet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 881 mill. kroner på kap. 1700 post 22 for 2024.

Post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 6,4 mill. kroner på kap. 1700 post 43 for 2024.

Post 52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 25,6 mill. kroner på kap. 1700 post 52 for 2024.

Post 53 Risikokapital, NATOs innovasjonsfond

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 15 mill. kroner på kap. 1700 post 53 for 2024.

Post 60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1,3 mill. kroner på kap. 1700 post 60 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til karriereveiledning i Nordland, Troms og Finnmark. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 1700 post 60 økes med 0,6 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Post 71 Overføringer til andre

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 91,5 mill. kroner på kap. 1700 post 70 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer ser stor nytte i det arbeidet som utføres av Det frivillige Skyttervesen. Oppfølging og ivaretagelse av skyteferdigheter har en positiv effekt på evnen til kampkraft i krig. Anleggene som eies og driftes av Det frivillige Skyttervesen benyttes også av blant annet HV og Politiet flere steder. Disse ressursene er med på å styrke norsk beredskap. Disse medlemmer ønsker derfor å styrke overføringen til Det frivillige Skyttervesen.

Post 73 Forskning og utvikling

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 126 mill. kroner på kap. 1700 post 73 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslo å kutte støtten til utvikling av norsk forsvarsteknologi på kap. 1700 post 73, fra 125 mill. kroner til 75 mill. kroner, og at regjeringens forslag ble vedtatt av Stortinget etter regjeringspartienes budsjettenighet med Sosialistisk Venstreparti.

Disse medlemmer viser til Forsvars- og sikkerhetsindustriens forenings (FSI) høringsvar til Prop. 1 S (2022–2023), der FSI bemerket at:

«Regjeringen vil redusere kap. 1700/post 73 ved å kutte FOU tilskuddene fra 125 til 75 mill. kroner. Prosjektsøknader som er fremmet i år blir da ikke behandlet og vil gå tapt. Det er heller ikke rom for å starte opp nye prosjekter i 2023. I lys av at det under denne posten står: 'Den gjensidige relevansen mellom sivil forskning og forsvarsforskning øker. Samarbeidsordningen for norske bedrifter som ønsker å utvikle forsvarsteknologi er et viktig bidrag til nyskaping og arbeidsplasser.', synes forslaget lite gjennomtenkt. Dette er alvorlig for mange bedrifter som har søkt, eller planlegger å søke om tilskudd til FOU-prosjekter. Tilskuddene er som regel avgjørende for å starte nye prosjekter. For SMBer er prosjektene også en viktig inngangsportale til Forsvaret, og ofte en forutsetning for å kunne delta i trekantsamarbeidet, slik den forsvarsindustrielle strategien legger opp til. På sikt vil nedtrekket også kunne få konsekvenser for medfinansiering til prosjekter i det europeiske forsvarsfondet (EDF).»

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår å øke støtten til utvikling av norsk forsvarsteknologi på kap. 1700 post 73 fra 75 mill. kroner til 105 mill. kroner i 2024, etter å ha kuttet 50 mill. kroner i 2023. Disse medlemmer viser til at dette likevel innebærer en betydelig nedgang i støtten sammenlignet med 2022, særlig tatt i betraktning den høye prisveksten de siste to årene. Disse medlemmer viser til at FSI i høringsvaret til Prop. 1 S (2023–2024) påpeker at:

«Regjeringen vil øke bevilgningen til FOU på kap.1700/post 73 med 30 mill. kroner. Det er bra at kuttet på 50 mill. kroner i fjorårets budsjett delvis reverseres. Det er imidlertid ingen satsning. Omfanget er fortsatt betydelig mindre enn i 2022. FFI sin statistikk viser at investeringene i FOU de siste to årene om lag er halvert. Skal Norge ha en forsvarsindustri som kan utvikle og levere kosteffektive løsninger som blir hyllevare i NATO, må satsingen på FOU styrkes betydelig. Krigen i Ukraina forsterker behovet. Norsk teknologi og våpensystemer brukes nå i krigen. En konsekvens er at Russland, og andre nasjoner, forbedrer sin forståelse av materiellets og ytelses, styrker og svakheter og kan tilpasse sine operasjonskonsepter og bruk av mottiltak. Det er derfor helt nødvendig at det investeres mye mer i FOU.»

Disse medlemmer viser til at Høyre på bakgrunn at dette foreslår å øke støtten til utvikling av norsk forsvarsteknologi på kap. 1700 post 73 med 30 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024, foreslår å gi tilskudd til å støtte utviklingen av et nytt standardfartøy i Sjøforsvaret med 20 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at Forsvarskommisjonen i NOU 2023:14 påpeker at:

«Forsvaret må erstatte flere kystvaktfartøy og mine-ryddesystemer i årene som kommer. 40 nye standardfartøy til Sjøforsvaret, anslås å koste om lag 51 milliarder kroner, med driftskostnader på omkring 2,5 milliarder kroner årlig. Man kan se for seg en fordeling av disse med om lag 25 fartøy til Marinen og 15 fartøy til Kystvakten. Fartøyene vil spille en viktig rolle i å løse Forsvarets oppdrag, men også for den sivile beredskapen langs norskekysten. For å møte Russlands omfattende mineleggingskapasitet og samtidig kunne håndtere behov for opprydding etter andre verdenskrig, trengs det moderne minerydderfartøy med modulbaserte mine-ryddesystemer som kan erstatte dagens kapasitet. Disse fartøyene anslås til om lag 20 milliarder kroner i investeringskostnader og omtrent 900 mill. kroner i årlige driftskostnader. Dette er en styrking som kan utvikles over tid de neste 6–15 årene.»

Disse medlemmer merker seg at forsvarssjefen i Fagmilitært råd 2023 påpeker at:

«I tillegg til fregattene anbefaler forsvarssjefen at overflatestrukturen i Sjøforsvaret bygges opp omkring store og små standardfartøy. Fartøyene bør være basert på tilpassede sivile standarder fordi dette effektiviserer drift og understøttelse gjennom levetiden og muliggjør innfasing av mer miljøvennlige fremdriftslinjer. Forsvarssjefen anbefaler å anskaffe inntil 4 store standardfartøy og inntil 16 mindre standardfartøy med modulære våpen- og sensorsystemer. Standardfartøyene utfyller fregattene, men kan ikke erstatte dem, og bidrar til en kosteffektiv tilførsel av kvantitet for utøvelse av maritim krigføring. Antall fregatter og store standardfartøy må ses i en helhet for å sikre tilstrekkelig evne til tilstedeværelse i det maritime domenet, både nasjonalt og i en alliert kontekst. Standardfartøyene må ha evne til å samvirke i moderne fellesoperasjoner og må kunne utrustes med antioverflatekapasitet og egenbeskyttelse mot lufttrusler. De store standardfartøyene må ha havgående egenskaper og kapasitet til å bære store modulære løsninger. Avhengig av størrelse bør fartøyene ha en begrenset evne til å delta i antiubåtoperasjoner og kunne nyttes som plattform for både minelegging, minerydding og maritime sikkerhetsoperasjoner, herunder styrkebeskyttelse i norsk territorialfarvann. Forsvarssjefen anbefaler at Kystvakten på sikt erstatter de fartøyene som ikke er helikopterbærende, med en kombinasjon av store og mindre standardfartøy. Kystvaktens standardfartøy utrustes for kystvaktoperasjoner i det daglige, men må kunne utrustes med modulære systemer ved behov. Kystvaktens helikopterbærende fartøy og KNM Maud anbefales videreført uten endringer.»

Disse medlemmer viser til at nye standardfartøy til Sjøforsvaret må vurderes inngående og helhetlig i rammen av den kommende langtidsplanen for forsvarssektoren (LTP). Disse medlemmer viser til at standardisering av fartøyklasser tidligere har vært vellykket, da regjeringen Solberg i 2016 slo sammen til ett og samme prosjekt det som i utgangspunktet var to ulike anskaffelsesprosjekter, og dermed fremskyndet byggingen av tre kystvaktskip med to år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer ønsker å styrke satsingen på forskning og utvikling. Samarbeidet mellom Forsvaret, industrien og FFI må videreutvikles. Det må satses langsiktig både lokalt og internasjonalt for å bidra til at Forsvaret og industrien sammen finner de beste løsningene.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår en økning på kap. 1700 post 73 på 75 mill. kroner for å reversere regjeringens kutt og bidra til ytterligere satsning på FoU-midler til norske SMBer som utvikler norsk forsvarsteknologi.

Dette medlem viser til Forsvarssjefens fagmilitære råd og Forsvarskommisjonen rapport (NOU 2023:14), at Norge nå befinner seg i en helt ny sikkerhetspolitisk situasjon. Vår nåværende forsvarsevne svarer ikke til omgivelsesbildet og fremtidens utfordringer.

Det ble gjort et stortingsvedtak nr. 124 den 1. desember 2020 der:

«Stortinget ber regjeringen på egnet vis fremme en sak om erstatning av dagens kystvakt- og støttfartøy, herunder en vurdering av en fremtidig standardisert fartøyklasse, og komme tilbake med mulige forseringer i Prop. 1 S (2021–2022).»

Dette blir tydeliggjort i Forsvarskommisjonens rapport der de skriver,

«som ett av tre sentrale grep for å styrke forsvarsevnen og forsvaret av Norge, mener Kommisjonen at det er behov for et strategisk veivalg og omfattende satsing på det maritime domenet.»

Med en aldrende flåte, verdens neste lengste kystlinje og havområder som er mer enn seks ganger større enn våre landområder, har Forsvaret behov å skifte ut store deler av dagens flåte med nye skip før 2030. Det er også behov for å tilføre nye kapasiteter pga. dagens begrensede overflatestruktur. Økende alliert tilstedeværelse i norske nærrområder krever både en relevant norsk flåte, og en relevant norsk maritim næring som har evne til å understøtte med norske høyteknologiske løsninger. Flåtefornyelse vil ta tid, og vi har nå en mer krevende sikkerhetspolitisk situasjon. Derfor ser vi et økende behov for å

oppretholde både operativ evne og beredskapen i overgangen fra eksisterende til ny flåte.

Standardiserte fartøystyper til Sjøforsvaret kan forseres ved å starte prosess i behandlingen av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024, samt i forbindelse med langtidsplanen for forsvarssektoren ved å starte byggingen av et standardisert pilotfartøy allerede i 2024.

Dette medlem mener at å forserer byggingen av standardfartøyer i Norge vil styrke beredskapen, og gi bedre evne til å utøve suverenitet i våre havområder. I tillegg vil forseringen styrke kompetansen samt gi store eksportmuligheter.

Dette medlem viser til at en rask iverksettelse av et pilotprosjekt for standardiserte fartøyer vil berede grunnen, og gi svar på hvilke sivile teknologier som kan anvendes militært, før man går til serieproduksjon. En standardisert pilot gir også mulighet til å teste ut nye klima- og miljøvennlige løsninger. Norsk maritim næring er verdensledende på området, og har mange klimafordrende teknologier å tilby som kan fases inn i standardiserte fartøyer.

Flere alliert land er nå i planleggingsfasen for bygging og innfasing av nye fartøyer. Norske verft, norsk maritim næring og norsk forsvarsindustri er en viktig del av vår sikkerhetspolitiske infrastruktur og beredskapen, og har kapasitet og kompetanse til bygge standardiserte fartøyer for Norge og eksport.

Dette medlem forventer at langtidsplanen for forsvarssektoren, som skal vedtas i 2024, vil igangsette bygging av standardiserte fartøyer for å sikre Norges evne til å opprettholde suverenitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til Forsvarssjefens fagmilitære råd for 2023 der det på side 71 skrives at

«Våpenutviklingen gjør det mulig å ramme mål i hele Norge med kryssermissiler, ballistiske missiler og ubemannede luftsystemer, noe som er tydelig demonstrert i flere konflikter de siste årene» og «Forsvaret mangler tilstrekkelig luftvern til å beskytte militære mål og sivile samfunnsfunksjoner samtidig. I tillegg mangler Forsvaret evne til å beskytte mot ballistiske missiler i sin helhet. Muligheten til å beskytte mot mindre, ubemannede systemer og droner er marginal».

Flertallet mener på denne bakgrunn det er viktig at luftvern prioriteres i utviklingen av Forsvaret. Fordi en satsning på luftvern vil ta tid, mener flertallet at det allerede før vedtakelse av ny Langtidsplan for Forsvaret bør startes et forprosjekt for å anskaffe langtrekkende bakkebasert luftvern med kapasitet til å bekjempe taktiske ballistiske missiler.

På denne bakgrunn foreslår flertallet følgende:

«Stortinget ber regjeringen starte et forprosjekt for anskaffelse av langtrekkende bakkebasert luftvern med kapasitet til å bekjempe taktiske ballistiske missiler.»

Post 78 Norges tilskudd til NATO og internasjonale driftsbudsjetter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 1 068,3 mill. kroner på kap. 1700 post 70 for 2024.

Post 79 Militær støtte til Ukraina

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 4 450 mill. kroner på kap. 1700 post 79 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker at støtten til Ukraina beskrives på en tydeligere måte, med klare henvisninger til hva som påløper av reelle kostnader, hva som doneres, hva som gis i økonomisk støtte og hvordan dette bidrar til å styrke den norske forsvarsevnen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative budsjett foreslår en økning på kap. 1700 post 79 Militær støtte til Ukraina på 1 000 mill. kroner. Det er ikke lenge til krigen i Ukraina går inn i sitt tredje år, og det er helt avgjørende at Europas militære innsats for å sikre Ukraina seier økes, ikke minskes. Det er Russland som tjener på at krigen drar ut i tid. Dette medlem er klar over at Nansen-programmet gir fleksibilitet til omdisponeringer i løpet av budsjettåret, men kan ikke se at det finnes noen militær eller politisk begrunnelse for å i utgangspunktet budsjettere med lavere militær støtte fra Norge i 2024 enn det som ble gitt i 2023 og 2022.

Post 90 Kapitalinnskudd, NATOs innovasjonsfond

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 27,8 mill. kroner på kap. 1700 post 90 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer ønsker å gi Forsvaret forutsigbarhet for anskaffelser. I dagens sikkerhetssituasjon og manglende kapasiteter for produksjon av forsvarsmateriell, er det viktig å kunne handle raskt og inngå anskaffelseskontrakter tidlig. I påvente av kommende Langtidsplan for Forsvaret, vil disse medlemmer etablere et forsvarsfond som gjør det mulig å allerede i dag igangsette en tverrsektoriell prosjektgruppe for å finne synergier mellom forskning, industri og Forsvaret under en egen post 91 på forsvarsbudsjettet.

KAP. 1710 OG 4710 FORSVARSBYGG OG NYBYGG OG NYANLEGG

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 10 973 mill. kroner på kap. 1710 for 2024 og en inntektsramme på 5 203,5 mill. kroner på kap. 4710.

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, med ansvar for å levere eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalte forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Komiteen peker på at Forsvarsbygg gjennom modernisering og forvaltning av sektorens bygningsmasse og infrastruktur har en viktig rolle i å bidra til utvikling av Forsvarets operative evne. Komiteen merker seg at post 47 Nybygg og nyanlegg foreslås økt med 742,8 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2023. Posten omfatter investeringer i EBA som følger av prioriteringer i langtidsplanen, herunder EBA til materiellprosjekter. Det prioriteres også å gjennomføre tiltak som er nødvendige for å ivareta arbeidsmiljø, helse, miljø og sikkerhet.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 6 236,6 mill. kroner på kap. 1710 post 1 for 2024.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative budsjett for 2024, hvor det foreslås bevilget 177 mill. kroner ut over regjeringens forslag for å dekke inn vedlikeholdsetterslepet på personellrelatert EBA.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår en økning på kap. 1710 post 1 på 231 mill. kroner, øremerket personellnær EBA for å muliggjøre personellopptrapping og utdanningsopptrapping. Bokvalitet er en utfordring i Forsvaret, og et sentralt virkemiddel for rekruttering og å beholde ansatte.

Post 47 Nybygg og nyanlegg

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 4 736,4 mill. kroner på kap. 1710 post 47 for 2024.

KAP. 1716 FORSVARETS FORSKNINGSinSTITUTT

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 237,4 mill. kroner på kap. 1716 for 2024.

Komiteen registrerer at dette er en økning på 21,3 mill. kroner fra budsjettet for 2023, og at økningen er knyttet til forbedrings- og effektiviseringskrav; en styrking av forsvarssektorens fagressurser innen CBRN-vern og eksplosivrydding; IKT-sikkerhet; samt digitalisering. Komiteen viser til at Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) er den største forsknings- og utviklingsleverandøren innenfor anvendt militærtek-

nologi i forsvarssektoren. Instituttets todelte rolle er å være Forsvarsdepartementets strategiske rådgiver i utforming, planlegging og forvaltning av forsvarspolitikken, og å bedrive forskning og utvikling (FoU). I forbindelse med sistnevnte vil komiteen understreke at forskning, utvikling og teknologisk innovasjon innen forsvarssektoren får økt betydning når stadig mer norsk forsvarsmateriell blir benyttet og eksponert i Ukraina. Komiteen er kjent med at FFI er en viktig bidragsyter innen internasjonalt forskningssamarbeid i forsvarssektoren, og at det skjer i rammen av NATO og i økende grad EU og i særdeleshet Det europeiske forsvarsfondet (EDF).

KAP. 1720 OG 4720 FORSVARET

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 40 212,9 mill. kroner på kap. 1720 for 2024 og en inntektsramme på 894,7 mill. kroner på kap. 4720.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å øke budsjettet for Forsvaret til tiltak i langtidsplanen og til støtte og trening av ukrainske mannskaper. Komiteen noterer at regjeringen vil fortsette oppbemanning av strukturen i tråd med vedtatt langtidsplan. I tillegg foreslår regjeringen å ytterligere styrke bemanningen i Forsvaret, blant annet gjennom å forsere oppbemanning som var planlagt senere i perioden. Komiteen registrerer at regjeringen foreslår en økning av studieplasser i 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer vil prioritere mer aktivitet i Forsvaret, driftssituasjonen i Forsvaret er presset som følge av økt aktivitet knyttet til dagens sikkerhetssituasjon. Det er derfor nødvendig å øke midlene til drift av Forsvaret. Disse medlemmer fremmet i alternativt budsjett også en styrking av tjeneste- og dimisjonsgodtgjørelse, det krever større bevilgning og en tydelig prioritering.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 40 164,6 mill. kroner på kap. 1720 post 1 for 2024.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative budsjett for 2024, hvor det foreslås bevilget 1 mrd. kroner til oppstart av en modernisert reservistordning og øke inntaket av vernepliktige, 600 mill. kroner til å øke Heimevernets områdestruktur med 5 000 soldater og trappe opp øvingsmengden, 600 mill. kroner til ytterligere 600 årsverk i Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet, 307 mill. kroner til å reetablere kapasitetene som tidligere lå under Sjøheimevernet, 280 mill. kroner for å starte reetablering av

befalsskoler i forsvarsgrenene og 31 mill. kroner for å gjenopprette HV-016, Heimevernets spesialavdeling mot sabotasje og terroroperasjoner. Det foreslås videre å redusere posten med 387 mill. kroner relatert til militæroperasjoner i utlandet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår en økning på kap. 1720 post 1 på 240 mill. kroner, øremerket økt utdanningskapasitet og insentivtiltak for å rekruttere og bevare personell. Satsningen anslås å gi 80–100 flere utdanningsplasser i Forsvaret, og dette medlem er av den oppfatning at elevhjemler på treårige utdanninger bør prioriteres.

Post 71 Overføringer til andre

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 48,2 mill. kroner på kap. 1720 post 71 for 2024.

Hæren

Komiteen noterer seg at regjeringen foreslår å styrke materielldriften i Hæren, og å øke bevilgningen til beredskapsmateriell i Hæren.

Sjøforsvaret

Komiteen noterer seg at den aldrende strukturen medfører at Sjøforsvarets fartøyer har et økende vedlikeholdsbehov, og at regjeringen foreslår å starte arbeidet med levetidsforlengelse av fregattene i 2024.

Luftforsvaret

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å videreføre styrkingen til teknisk personell for å forbedre den operative tilgjengeligheten i 2024.

Heimevernet

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår styrking innenfor øving, trening og kompetanseheving i 2024. Det foreslås videre å styrke bevilgningen for å anskaffe flere våpen for å utruste områdestrukturen ytterligere.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår en økning på kap. 1720 post 71 øremerket styrking av Heimevernet. Styrkingen bør ligge i å øke andelen av Heimevernet som økes fra 80 pst. til 90 pst. samt utbedring av personlig bekledning og utrusning.

Kystvakten

Komiteen registrerer at regjeringen vil prioritere ekstra midler for å ivareta utskifting av Nordkapp-lassen til Jan Mayen-lassen, som vil fullføres i 2024. Komiteen noterer seg at regjeringen også vil prioritere midtlivsoppdatering av Nornen-lassen.

Forsvarets spesialstyrker

Komiteen noterer seg at regjeringen foreslår å styrke Forsvarets spesialstyrker for å kunne ivareta mottak og drift av nytt materiell i 2024. Komiteen merker seg at etableringen av ny maritim Special Operations Task Group (SOTG) går i henhold til planen, og fortsetter i 2024.

Komiteen registrerer at arbeidet med å videreutvikle Nasjonalt spesialoperasjonssenter (NSOS), fortsetter også i 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser mange fordeler med arbeidet med å videreutvikle Nasjonalt spesialoperasjonssenter (NSOS). Et slikt senter bør etableres med tanke på videre utvikling av samarbeid mellom spesialstyrker i andre NATO-land og da særlig de nordiske. Norge bør ta initiativ for å være et bindeledd mellom nordiske spesialstyrker og øvrige NATO-lands spesialstyrker, da særlig fra USA og Storbritannia. Det er viktig at senteret kan operere mest mulig selvstendig og lokaliseres sentralt med egen ledelse.

Cyberforsvaret

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å fortsette styrkingen av Cyberforsvaret for å modernisere Forsvarets IKT-infrastruktur og styrke evnen til å beskytte Forsvarets IKT.

Forsvarets logistikkorganisasjon

Komiteen noterer seg at regjeringen foreslår å videreføre oppbyggingen av beredskapsbeholdninger.

Forsvarets sanitet

Komiteen merker seg at Forsvarets sanitet (FSAN) vil i 2024 fortsette med videreutvikling av det sivil-militære samarbeidet og at Landevakueringskompaniet utvikles videre.

Komiteen noterer seg at regjeringen vil videreføre styrkingen av forskning på veteranfeltet, herunder å legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning.

Forsvarets høyskole

Komiteen noterer seg at det planlegges økt antall studieplasser og at regjeringen foreslår å prioritere midler til elevforlegninger og undervisningsfasiliteter.

Komiteen merker seg at regjeringen vil styrke forskning på veteranfeltet og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning.

Norske styrker i utlandet

Komiteen tar til etterretning at Norge også i 2024 aktivt vil bidra med internasjonal innsats. Bidragene preges av økt fokus på avskrekking og trening av

ukrainsk personell. Rammen for norske militære bidrag i utlandet økes som resultat av støtten til Ukraina i 2024.

KAP. 1735 ETTERRETNINGSTJENESTEN

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 3 345,2 mill. kroner på kap. 1735 for 2024.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 3 345,2 mill. kroner til Etterretningstjenesten. Komiteen viser til at bevilgningen foreslås økt nominelt med 389,3 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2023, hvorav 90 mill. kroner er økning ut over langtidsplanens forutsetninger.

Komiteen viser til at etterretningstjenesteloven trådte delvis i kraft 1. januar 2021 og i sin helhet fra 2. september 2022. Enkelte endringer i loven ble satt i kraft 1. oktober 2023. Komiteen viser videre til at lovens kapittel 7 og 8 omhandler tilrettelagt innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon, og at systemet for slik innhenting nå kan settes i operativ drift. Komiteen merker seg omtalen av status og framdrift i prosjektet under kap. 1760 post 45.

Komiteen viser videre til Stortingets behandling av Innst. 357 L (2019–2020) til Prop. 80 L (2019–2020) og lovvedtak 134 (2019–2020) 11. juni 2020, hvor Stortinget ba regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven fra full ikrafttredelse, jf. anmodningsvedtak nr. 676. Evalueringen skal i henhold til vedtaket være offentlig, foreligge senest fire år etter at loven er satt i kraft og gjelde lovens virke og mulighet for kontroll av dens bestemmelser, inkludert ressursituasjonen, kompetanse og virkemidler hos EOS-utvalget og domstolene. Komiteen merker seg at oppfølging av anmodningsvedtak er omtalt under Anmodningsvedtak.

KAP. 1760 OG 4760 FORSVARSMATERIELL OG STØRRE ANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 27 834,5 mill. kroner på kap. 1760 for 2024 og en inntektsramme på 1 965,5 mill. kroner på kap. 4760.

Komiteen viser til at kap. 1760 omfatter post 1 Driftsutgifter, post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel samt post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATO's investeringsprogram for sikkerhet.

Komiteen viser til at Forsvarsmateriell (FMA) gjennom materiellanskaffelser og materiellforvaltning skal legge til rette for en modernisering av Forsvaret og bidra til utvikling av Forsvarets operative evne gjennom oppdrag og prioriteringer fra i hovedsak Forsvaret.

Komiteen registrerer at det i 2024 legges opp til betydelige utbetalinger til nye ubåter, maritim overvåkningskapasitet, program Mime og artilleriammunisjon. I tillegg fortsetter utbetalingene til nye kampfly samt til anskaffelse og oppgradering av sjømålsmissiler (NSM) til Sjøforsvaret og til en rekke andre prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at et av de største operative gapene i dagens forsvarsstruktur er en kritisk mangel på luftvern som nå er ytterligere forsterket etter betydelige og helt nødvendige donasjoner til Ukraina. Disse medlemmer understreker at Norge trenger mer luftvern for å bedre beskyttelsen av militære avdelinger, kritisk infrastruktur, allierte mottaksområder og befolkningssentra. Disse medlemmer viser til at både nåværende og forrige forsvarssjef har påpekt behovet for å styrke luftvernet. Disse medlemmer viser til at det de neste årene er planlagt en rekke anskaffelser og oppgraderinger av luftvernssystemer i Forsvaret, både til Luftforsvaret og Hæren. Høyre ønsker å komme raskere i gang med disse anskaffelsene. Disse medlemmer viser til at Høyre derfor foreslår å bevilge 530 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag til å fremskynde planlagte anskaffelser av luftvern i 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer oppfatter at det er store materiellbehov i Forsvaret. For å bedre den akutte materiellsituasjonen, ønsker disse medlemmer å styrke budsjettet, og at anskaffelsene defineres av Forsvarets behov og tilgjengelighet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett og foreslår opprettelse av ny post 76 under kap. 1760 for å øke produksjonskapasiteten av ammunisjon. Denne nye posten foreslås tilført 1 100 mill. kroner for å øke Nammos evne til å produsere ammunisjon som Ukraina, Europa og Norge trenger.

Krigen i Ukraina er allerede blitt en krig om forsvarsindustriell produksjonskapasitet. Det er så enkelt som at Ukraina ikke kan vinne krigen om de går tom for ammunisjon før Russland. Dette er en strategisk utfordring for både Norge og Europa, fordi forsvarsindustrien fortsatt er rigget for fred. Det betyr at lav produksjonskapasitet blir en flaskehals som hindrer effektiv støtte til Ukraina. Derfor mener dette medlem det er langt på overtid å ta kraftfulle og virksomme grep for å omstille forsvarsindustrien til en ny sikkerhetspolitiske situasjon og konvensjonell krig i Europa. Og Norge kan spille en helt avgjørende rolle for Ukrainas framtid, fordi selskapet Nammo faktisk har 20–25 pst. av hele det europeiske markedet for artillerigranater. Øker vi Nammos produksjonsevne forbedrer vi hele Europas situasjon.

Derfor mener Venstre det er riktig, og helt essensielt, å prioritere en kraftig satsning som gjør at Nammo kan gjøre nødvendige investeringer. Dette medlem viser derfor til at Venstre foreslår å investere 1,1 mrd. kroner i økt produksjonskapasitet i Nammo.

Post 1 Driftsutgifter

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 2 308,5 mill. kroner på kap. 1760 post 1 for 2024.

Post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 165,3 mill. kroner på kap. 1760 post 44 for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at krigen i Ukraina har medført et enormt ammunisjonsforbruk. Disse medlemmer viser til at Norge og mange andre land har donert store mengder ammunisjon til Ukrainas frihetskamp. Det er disse medlemmers oppfatning at det både er en moralsk plikt og i vår sikkerhetspolitiske interesse å støtte Ukraina i å forsvare seg mot den russiske aggresjonen. Som følge av omfattende donasjoner har likevel vestlige lagre av ammunisjon nådd svært lave nivåer. Disse medlemmer viser til at ammunisjonsprodusenten Nammo på Raufoss er en av bare fire større produsenter av ammunisjon i Europa, og at Nammo har bedt om støtte til å kunne øke produksjonen av artillerigranater. For Høyre er det avgjørende viktig for både for nasjonal, alliert og ukrainsk beredskap at produksjonen av ammunisjon økes, og vi vil derfor gi Nammo et kapitaltilskudd for å kunne gjøre dette. Høyre foreslår derfor å investere 400 mill. kroner i Nammo for å øke ammunisjonsproduksjonen i Norge, på kap. 950 post 96 (ny).

Disse medlemmer viser til at regjeringen i januar 2023 kunngjorde en ammunisjonsavtale med Nammo. Disse medlemmer viser til Nammos høringsinnspill til Prop. 1 S (2023–2024), der Nammo påpeker at:

«Budsjettforslaget omtaler i avsnitt 1.2 et kjøp av artillerigranater for 4,3 milliarder kroner. Så langt er 1,9 mrd. (inkl. mva.) av dette kontraktsfestet. Avtalene innebærer også at Nammo får investeringsmidler på om lag 75 mill. kroner. Nammo er glad for dette bidraget. Det utgjør imidlertid ikke mer enn ca. 0,5% av det som må investeres i artilleriproduksjon. Og størrelsen på det som i dag finnes av bestillinger fra norske myndigheter, gir heller ikke noe grunnlag for større investeringer. Nammo har i dag 20-25% av det europeiske markedet for artillerigranater. Vi anslår at det må investeres 70 milliarder kroner i en øket produksjonskapasitet. Nammos andel kan være i størrelsesorden 15–20 milliarder. EU har startet blant annet ASAP-initiativet, som skal samordne bestillinger og investere i industriens produksjonsevne. Nammo ser få tegn til resultater så langt, og prosessen ser ut til å trekke ut i tid. Det norske forsvarsbudsjettet har heller ingen direkte bevilgninger til

industriell kapasitet. Dette står i kontrast til andre land som Finland og USA. Der foretas det store statlige direkteinvesteringer.»

Disse medlemmer merker seg den betydelige avstanden mellom regjeringens gjentatte understreking av at avtalen med Nammo muliggjør økt produksjonskapasitet, og selskapets påpekning av at kun 75 mill. kroner av denne avtalen utgjør investeringsmidler til økt produksjonskapasitet. Det innebærer kun om lag 0,5 pst. av hva Nammo estimerer er det faktiske investeringsbehovet. Disse medlemmer viser videre til at Nammo avviser regjeringens påstand om at denne avtalen i seg selv vil muliggjøre investeringer i ammunisjonsproduksjon, da selskapet i sitt høringssvar understreker at:

«Og størrelsen på det som i dag finnes av bestillinger fra norske myndigheter, gir heller ikke noe grunnlag for større investeringer.»

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett derfor foreslår å investere 400 mill. kroner i økt produksjonskapasitet i Nammo AS.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg at krigen i Ukraina har medført sterk internasjonal etterspørsel etter våpen og ammunisjon. Krigen medfører også konsekvenser for leveringstider, priser og tilgang på råvarer i store deler av verden. Disse medlemmer understreker at også Norge merker dette presset tydelig.

Disse medlemmer viser til at det fra industrien sin side fremheves behovet for langsiktige kontrakter for nødvendig forutsigbarhet til å investere i økt produksjonskapasitet og bestille nødvendige råvarer og komponenter fra sine underleverandører. For å gi virksomheten større trygghet merker disse medlemmer seg at regjeringen allerede har forsert anskaffelsen av artilleriammunisjon for å bygge opp norske beholdninger av beredskapsammunisjon og for å gi Nammo forutsigbarhet for å gjøre ytterligere investeringer i egen produksjonskapasitet. Disse medlemmer viser til at regjeringen i budsjettet for 2024 har foreslått å øke prosjektet med 443 mill. kroner til 4,682 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at Forsvarsmateriell og Nammo så langt har signert til sammen fem avtaler knyttet til leveranse av artilleriammunisjon, to leveransekontrakter, to intensjonsavtaler, slik at Nammo skal kunne anskaffe råvarer til egen produksjon i et presset marked, og en utløsning av opsjoner for leveranser. Forsvarsmateriell planlegger ytterligere kontrakter etter hvert som Nammo får innhentet tilbud fra sine underleverandører.

Videre merker disse medlemmer seg at regjeringen har besluttet å delta i ASAP (Act in Support of Ammunition Production) og EDIRPA (European Defen-

ce Industry Reinforcement through Common Procurement Act). Dette er viktige bidrag for å utvide produksjonskapasiteten i Europa og redusere kostnader ved NATO-relevante fellesanskaffelser. Disse medlemmer viser til at norsk forsvarsindustri har gode forutsetninger for å søke og få midler gjennom ASAP. Flere norske selskaper, inkludert Nammo, har opplyst at de vil fremme søknader og at eventuelle tilsagn vil være et viktig bidrag for å hjelpe investeringsbehovet i økt produksjonskapasitet.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 24 812,6 mill. kroner på kap. 1760 post 45 for 2024.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative budsjett for 2024, hvor posten foreslås redusert med 2,5 mrd. kroner i tilbakeholdt betaling for de 12 F-35 kampfly som ifølge Forsvarsdepartementet ikke ble levert som planlagt i 2022 og 2023. Videre foreslås posten økt med 1,5 mrd. kroner til forsert oppgradering og utviding av luftvern til å beskytte sivilbefolkning, beslutningssentra og flybaser, 500 mill. kroner for forsert langtrekkende presisjonsartilleri til hæren og 15 mill. kroner til pilotprosjekt for å få bygget nye overflatefartøy på norske verft. Posten foreslås redusert med 396 mill. kroner knyttet til tilrettelagt innhenting, som i Rødts øyne er i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon og øvrig internasjonal rett. 158 mill. kroner på posten foreslås omdirigert fra NATOs investeringsprogram for sikkerhet og over til direkteinvestering i nordisk forsvarssamarbeid.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett som foreslår en økning på kap. 1760 post 45 på 400 mill. kroner for å oppfylle lagre for stridsavgjørende ammunisjon. Dette vil øke egen lagerbeholdning, og med dét øke vår evne til å donere til Ukraina ved behov. Dette medlem viser i den forbindelse til Forsvarssjefens fagmilitære råd, hvor det på s. 36 står at

«Størst konsekvens for Forsvarets utholdenhet i en stridssituasjon har mangler i lagerbeholdning av stridsavgjørende ammunisjon. Med bakgrunn i sikkerhetssituasjonen må utviklingen snus, også for å sikre at Forsvarets får ut potensialet i nye og eldre kapabiliteter i Forsvaret.»

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 390 mill. kroner på kap. 1760 post 48 for 2024.

Post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 158,2 mill. kroner på kap. 1760 post 75 for 2024.

KAP. 1791 OG 4791

REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN

Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2023–2024) å bevilge 643,2 mill. kroner på kap. 1791 for 2024 og en inntektsramme på 529,8 mill. kroner på kap. 4791.

Komiteen anerkjenner den avgjørende rollen Redningshelikoptertjenesten utøver for å sikre norsk beredskap og dens innsats for å redde liv gjennom søks-, rednings- og ambulanseoppdrag. Komiteen merker seg at innføring av de nye AW101 SAR Queen-helikoptrene ved Florø er forsinket med ett år, til 1. oktober 2024, og at Rygge-basen er planlagt satt i drift i desember 2023. Komiteen registrerer også at SAR Queen skal overta maritim kontraterrorberedskap i 2024.

Komiteen registrerer at deler av bevilgningen som tidligere har gått til Forsvarets eget vedlikehold av redningshelikoptrene overføres til leverandøren Leonardo Helicopters i henhold til anskaffelseskontraktens avtale om vedlikehold, og at 60,8 mill. kroner på begge kapitler foreslås overført til Justis- og beredskapsdepartementet i denne forbindelse.

KAP. 4799 MILITÆRE BØTER

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2023–2024) foreslår en inntektsramme på 0,5 mill. kroner på kap. 4799 for 2024.

3.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 8

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 8

Tabellen viser forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes. Forslaget fra regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har subsidiær tilslutning fra Sosialistisk Venstreparti, og er derfor komiteens tilråding. Øvrige forslag uttrykker alternativbudsjettens standpunkter. I hele tusen kroner.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
Utgifter rammeområde 8 (i tusen kroner)									
1700	Forsvarsdepartementet								
	53 Risikokapital, NATOs innovasjonsfond	14 995	14 995 (0)	14 995 (0)	14 995 (0)	0 (-14 995)	0 (-14 995)	14 995 (0)	14 995 (0)
	60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	1 306	1 906 (+600)	1 306 (0)	1 306 (0)	1 906 (+600)	1 306 (0)	1 306 (0)	1 306 (0)
	71 Overføringer til andre	91 517	91 517 (0)	91 517 (0)	92 517 (+1 000)	91 517 (0)	87 317 (-4 200)	91 517 (0)	91 517 (0)
	73 Forskning og utvikling	125 958	125 958 (0)	175 958 (+50 000)	215 958 (+90 000)	125 958 (0)	145 958 (+20 000)	200 958 (+75 000)	125 958 (0)
	78 Norges tilskudd til NATO og internasjonale driftsbudsjetter	1 068 330	1 068 330 (0)	1 068 330 (0)	1 068 330 (0)	761 330 (-307 000)	25 000 (-1 043 330)	1 068 330 (0)	1 068 330 (0)
	79 Militær støtte til Ukraina	4 450 000	4 450 000 (0)	4 450 000 (0)	4 450 000 (0)	4 450 000 (0)	4 450 000 (0)	5 450 000 (+1 000 000)	4 450 000 (0)
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg								
	1 Driftsutgifter	6 236 577	6 236 577 (0)	6 160 577 (-76 000)	6 236 577 (0)	6 232 577 (-4 000)	6 413 477 (+176 900)	6 236 577 (0)	6 236 577 (0)
	47 Nybygg og nyanlegg	4 736 401	4 736 401 (0)	4 736 401 (0)	4 736 401 (0)	4 636 401 (-100 000)	4 736 401 (0)	4 736 401 (0)	4 736 401 (0)
1720	Forsvaret								
	1 Driftsutgifter	40 164 620	40 164 620 (0)	40 954 120 (+789 500)	40 584 620 (+420 000)	41 094 020 (+929 400)	42 545 820 (+2 381 200)	40 735 620 (+571 000)	40 164 620 (0)
	71 Overføringer til andre	48 237	48 237 (0)	48 237 (0)	48 237 (0)	48 237 (0)	78 237 (+30 000)	48 237 (0)	48 237 (0)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V	KrF
1735	Etterretningstjenesten								
	21 Spesielle driftsutgifter	3 345 180	3 345 180 (0)	3 345 180 (0)	3 345 180 (0)	3 255 180 (-90 000)	3 345 180 (0)	2 949 180 (-396 000)	3 345 180 (0)
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold								
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	165 312	165 312 (0)	165 312 (0)	165 312 (0)	147 312 (-18 000)	165 312 (0)	165 312 (0)	165 312 (0)
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	24 812 572	24 812 572 (0)	25 342 572 (+530 000)	25 312 572 (+500 000)	24 416 572 (-396 000)	23 931 572 (-881 000)	25 212 572 (+400 000)	24 812 572 (0)
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	158 165	158 165 (0)	158 165 (0)	158 165 (0)	158 165 (0)	0 (-158 165)	158 165 (0)	158 165 (0)
	76 Investeringer til nordisk forsvarssamarbeid	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	158 165 (+158 165)	0 (0)	0 (0)
	76 Investeringer i produksjonskapasitet	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 100 000 (+1 100 000)	0 (0)
	Sum utgifter rammeområde 8	90 820 954	90 821 554 (+600)	92 114 454 (+1 293 500)	91 831 954 (+1 011 000)	90 820 959 (+5)	91 485 529 (+664 575)	93 570 954 (+2 750 000)	90 820 954 (0)
	Inntekter rammeområde 8 (i tusen kroner)								
	Sum inntekter rammeområde 8	8 723 512	8 723 512 (0)	8 723 512 (0)	8 723 512 (0)	8 723 512 (0)	8 723 512 (0)	8 723 512 (0)	8 723 512 (0)
	Sum netto rammeområde 8	82 097 442	82 098 042 (+600)	83 390 942 (+1 293 500)	83 108 442 (+1 011 000)	82 097 447 (+5)	82 762 017 (+664 575)	84 847 442 (+2 750 000)	82 097 442 (0)
	Avvik fra rammevedtak	-600	0	1 292 900	1 010 400	-595	663 975	2 749 400	-600

4. Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2023–2024) gjør rede for oppfølgingen av to vedtak under Utenriksdepartementet og åtte vedtak under Forsvarsdepartementets ansvarsområde. De enkelte anmodningsvedtak omtales under det kapitlet temaet naturlig tilhører. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt i innstillingen, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering.

4.1 Anmodningsvedtak under Utenriksdepartementet

Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også neste år.

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2022–2023	468	Norges rolle i det internasjonale arbeidet for å identifisere, etterforske og straffeforfølge krigsforbrytelser i Ukraina	Ja
2022–2023	539	Eksportkontroll og kunnskapsoverføring	Nei

4.2 Anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementet

Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes
2019–2020	641	Ny langtidsplan for forsvarssektoren	Nei
2019–2020	676	Evalueringsplan for ny etterretningstjenestelov	Nei
2018–2019	56	Veteraner – etablering av klageordning	Ja
2018–2019	57	Veteraner – sikring av klageadgang	Ja
2018–2019	501	Fregattulykken – gjennomgang av bergingsarbeidet	Ja
2018–2019	502	NH90 – oppfølging og vurdering om alternative helikoptre	Nei
2016–2017	466	Revidert lov om Etterretningstjenesten	Ja
2016–2017	576	Lovhjemmel for å ivareta rettighetene for fanger	Nei

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av A I og B II som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, og B XIII som fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2024 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	2 835 245 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	34 368 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	43 717 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 298 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet.....	150 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	55 800 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	11 255 000	
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	10 606 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	14 658 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	42 537 000	
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	15 382 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag	1 555 390 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	644 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	747 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	99 736 000	
	50	Norges forskningsråd – utenriksområdet.....	51 798 000	
	70	Nordområdene, Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	94 634 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 300 000	
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	24 390 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 943 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	32 161 000	
140		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 978 461 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	115 494 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	57 779 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	370 360 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	40 925 000	
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)		
	1	Driftsutgifter	59 434 000	
	70	Uttekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	133 477 000	
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	3 901 289 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	430 000 000	
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	415 260 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i> ...	144 060 000	
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	268 138 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv, <i>kan overføres</i>	423 819 000	
152		Menneskerettigheter		
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	741 617 000	
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	197 000 000	
153		Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn		
	70	Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 320 000 000	
	71	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), <i>kan overføres</i> .	630 000 000	
	72	Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	719 504 000	
159		Regionbevilgninger		
	70	Midtøsten, <i>kan overføres</i>	519 311 000	
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	467 634 000	
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i>	401 241 000	
	73	Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	7 448 200 000	
	75	Afrika, <i>kan overføres</i>	2 517 022 000	
	76	Asia, <i>kan overføres</i>	476 503 000	
	77	Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	176 432 000	
160		Helse		
	70	Helse, <i>kan overføres</i>	3 720 797 000	
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000	
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	20 000 000	
161		Utdanning, forskning og offentlige institusjoner		
	50	Norges forskningsråd – utviklingsområdet.....	199 650 000	
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i>	996 798 000	
	71	Forskning, <i>kan overføres</i>	67 196 000	
	73	Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i>	487 423 000	
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi		
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	234 536 000	
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 897 966 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 019 358 000	
	75	Norfund – risikokapital	438 288 000	
	76	Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital.....	250 000 000	
163		Klima, miljø og hav		
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 744 431 000	
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	282 100 000	
164		Likestilling		
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i>	203 319 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 300 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 570 665 000	
171		FNs utviklingsarbeid		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP).....	454 400 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF).....	480 600 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	73 FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 099 000	
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70 Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 169 600 000	
	71 Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	1 021 400 000	
	72 Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 300 000	
	73 Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	396 480 000	
179	Flyktningiltak i Norge		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	3 770 482 000	
480	Svalbardbudsjettet		
	50 Tilskudd	406 548 000	
481	Samfunnet Jan Mayen		
	1 Driftsutgifter	61 175 000	
Totale utgifter			53 208 339 000
Inntekter			
3100	Utenriksdepartementet		
	1 Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene.....	31 007 000	
	2 Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene.....	256 417 000	
	5 Refusjon spesialutsendinger mv.....	45 040 000	
3481	Samfunnet Jan Mayen		
	1 Refusjoner og andre inntekter	7 137 000	
Totale inntekter			339 601 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 kan:

1. overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, med en samlet øvre ramme på 139 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.

2. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken med inntil 8 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

3. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond med inntil 22 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

4. overskride bevilgningen under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland angående kapitaløkningen i Europarådets utviklingsbank (CEB) med inntil 9 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 kan gi tilsagn om:

1. støtte ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
117	EØS-finansieringsordningene	
	77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021	3 179 mill. kroner
	78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021	2 442 mill. kroner
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72 Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 600 mill. kroner under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Inntil 1 000 mill. kroner gis i direkte støtte til CEPI i årene 2017–2021, og inntil 600 mill. kroner i årene 2021–2025. Hele eller deler av disse midlene har fra 2019 kunnet gå via en finansieringsmekanisme forvaltet av Verdensbanken eller IFFIm.
3. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 000 mill. kroner samlet i perioden 2022–2026 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
4. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 2 000 mill. kroner samlet i perioden 2023–2025 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
5. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Vaksinekoalisjonen CEPI.
6. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
7. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 1 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike Stortinget sitt vedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
8. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 6 250 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
9. tilskudd til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE) med inntil 1 850 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner, post 70 Utdanning.
10. tilskudd til Education Cannot Wait (ECW) for utdanning i krise og konflikt med inntil 500 mill. kroner samlet, fordelt på 380 mill. kroner under kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner, post 70 Utdanning i perioden 2023–2026 og 120 mill. kroner under kap. 150 Humanitær

bistand, post 70 Nødhjelp og humanitær bistand i perioden 2023–2025.

11. tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) med inntil 3 200 mill. kroner i perioden 2024–2027 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2024 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2024 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 834 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinan-

siering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Det internasjonale pengefondet (IMF), Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finanseringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, post 71 Mat-sikkerhet, fisk og landbruk, post 72 Fornybar energi, og kap. 163 Klima, miljø og hav, post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan utbetales til avsetning for tap ved utlans-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker.
12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med fondspåfyllinger under Det internasjonale

utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XII

Deltagelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i kapitaløkningen i Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 38,1 mill. innbetalt over perioden 2020–2025 som belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken.
2. Norge deltar i den åttende kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på 780 mill. kroner i perioden 1. juli 2022–30. juni 2025. Innbetalingene belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
3. Norge deltar i den 12. kapitalpåfylling i Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD-12) med et bidrag på inntil 648 mill. kroner for perioden 2022–2024, innbetalt i tre bidrag på 216 mill. kroner per år. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 71 Mat-sikkerhet, fisk og landbruk.
4. Norge deltar i den 7. generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i 2020. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
5. Norge deltar i den 13. påfyllingen av Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene for fireårsperioden 2021–2024, med til sammen 201,1 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
6. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022–2031.
7. Norge deltar i den 20. giverlands påfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA20) med et

bidrag på til sammen 3 294,5 mill. kroner for perioden 2023–2025, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken.

8. Norge deltar, i forbindelse med den 20. kapitalpåfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA20) for perioden 2023–2025, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries Initiative (HIPC), med et bidrag på 54,4 mill. kroner innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
9. Norge deltar i den 16. påfyllingen av giverlandsbidrag til Den afrikanske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Afrikafondet (AfDF16), med et bidrag på til sammen inntil 2 247 mill. kroner for perioden 2023–2025, innbetalt i tre like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
10. Norge deltar, i forbindelse med den 16. påfyllingen av AfDF for perioden 2023–2025, i Det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries Initiative (HIPC), med et bidrag på til sammen 97,5 mill. kroner til «Grant Compensation» som er kompensasjon til Afrikafondet for at land med gjeldsproblemer delvis mottar gaver fremfor lån på myke vilkår. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
11. Norge deltar i kapitaløkningen til Europarådets utviklingsbank (CEB) med 15,3 mill. euro, gjennom innbetaling av 7,7 mill. euro i 2024 og 3,8 mill. euro i hhv. 2025 og 2026. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i CEB med 38,9 mill. euro. Garantiøkningen blir i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning.

XIII

Det internasjonale gjeldsletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med den 16. påfyllingen av AfDF for perioden 2023–2025, i Det internasjonale gjeldsletteinitiativet (MDRI), med et bidrag på til sammen 373,7 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
2. Norge deltar i forbindelse med kapitalpåfyllingen i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA 20) for perioden 2023–2025, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet, Multilateral Debt Relief Initiative

(MDRI) med til sammen 691,8 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

XIV

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker til at Utenriksdepartementet i 2024 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværende med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer og refunderbart depositum ved opptak til skole eller barnehage i utlandet som dekkes av arbeidsgiver mot mellomværende med statskassen. Fullmakten gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdeparte-

mentets totale føringer av depositum, for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige markeder.

XV

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2024 kan gi Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) fullmakt til å gi tilsagn om nye statsgarantier for inntil 5 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.

XVI

Nansen-programmet for Ukraina

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet kan pådra forpliktelser om sivil og militær støtte gjennom Nansen-programmet for Ukraina innenfor en samlet ramme på 75 mrd. kroner i perioden 2023–2027.

XVII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 481 post 1	kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XVIII

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret i Svalbardbudsjettet, jf. kap. 480 Svalbardbudsjettet, post 50 Tilskudd, knyttet til inngåelse av ny avtale om leie av tjenestefartøy for Sysselmesteren på Svalbard med virkning fra 2026 til og med 2030. Samlede forpliktelser/utbetalinger kan ikke overskride en ramme på 425,3 mill. kroner (2026-kroner).

B.

Rammeområde 8

(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2024 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	719 231 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	154 550 000	
	22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	881 024 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 402 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	25 585 000	
	53	Risikokapital, NATOs innovasjonsfond	14 995 000	
	60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner.....	1 906 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	91 517 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	125 958 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 068 330 000	
	79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 1 og 47, kap. 1720, post 1 og kap. 1760, post 1 og 45</i>	4 450 000 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 236 577 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	4 736 401 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt.....	273 357 000	
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	40 164 620 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	48 237 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	3 345 180 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 308 484 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	165 312 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 812 572 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	390 000 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	158 165 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	643 151 000	
Totale utgifter				90 821 554 000
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	10 352 000	
	2	IKT-virksomhet, inntekter	119 220 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	4 918 506 000	
	47	Salg av eiendom	285 000 000	
4720		Forsvaret		
	1	Driftsinntekter	894 680 000	
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsinntekter	34 994 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 540 463 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	390 000 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	529 797 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
Totale inntekter				8 723 512 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- a. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- b. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	34 mill. kroner
1720		Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	14 650 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	220 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	103 820 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	470 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	500 mill. kroner

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
6359 Fremtidig maritim minemottiltakskapabilitet	4 412 mill. kroner

og endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekt:

Prosjekt	Kostnadsramme
6346 Nye ubåter	48 024 mill. kroner
5230 Artilleriammunisjon 155 mm	4 682 mill. kroner
2078 Sensorer for militær luftromsovervåking	12 875 mill. kroner
1103 Utvidet mellomøsning Ula-klassen	4 649 mill. kroner

2. Fullmaktene under punkt 1 gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektene. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammene i senere år.
3. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2023–2024), herunder endrede kostnadsrammer.
4. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
5. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 200 mill. kroner.
6. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2023–2024).
7. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
8. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
9. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VI

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VII

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2024 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2023–2024).

2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms-kategorier:
 - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kap. 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kap. 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kap. 481.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2024 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Militær støtte til Ukraina

Stortinget samtykker til at Forsvarsdepartementet i 2024, innenfor rammen av Nansen-programmet, kan foreta donasjoner av materiell fra forsvarssektoren som anses som særlig viktig for Ukrainas forsvarskamp. Helhetlige vurderinger av konsekvensene for Forsvarets operative evne og nasjonal beredskap skal ligge til grunn for regjeringens beslutninger om slike donasjoner. Innenfor gjeldende samtykke skal beslutninger om donasjoner fra forsvarssektoren ikke gå ut over en tilstrekkelig nasjonal responsevne.

XIII

Stortinget ber regjeringen starte et forprosjekt for anskaffelse av langtrekkende bakkebasert luftvern med kapasitet til å bekjempe taktiske ballistiske missiler.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 11. desember 2023

Ine Eriksen Søreide

Leder og ordfører for innledningen om budsjettet under Forsvarsdepartementet

Marit Arnstad

ordf. for kap. 152 og 171

Åsmund Aukrust

ordf. for innledningen om budsjettet under Utenriksdepartementet og for kap. 117

Hårek Elvenes

ordf. for kap. 144 og 163

Bengt Fasteraune

ordf. for kap. 100, 1710, 3100 og 4710

Ingrid Fiskaa

ordf. for kap. 141, 153 og 1735

Nils-Ole Foshaug

ordf. for kap. 159 og 172

Steinar Krogstad

ordf. for kap. 150, 179 1700 og 4700

Sylvi Listhaug

ordf. for kap. 140, 480 og 3140

Guri Melby

ordf. for kap. 116 og 1716

Ola Borten Moe

Ordf. for kap. 170

Stine Westrum

ordf. for kap. 161, 1791 og 4791

Ingjerd Schie Schou

ordf. for kap. 118 og 160

Erna Solberg

ordf. for kap. 115

Trine Lise Sundnes

ordf. for kap. 164 og 4799

Christian Tybring-Gjedde

ordf. for kap. 103, 104, 1720 og 4720

Dag-Inge Ulstein

ordf. for kap. 151, 1760 og 4760

